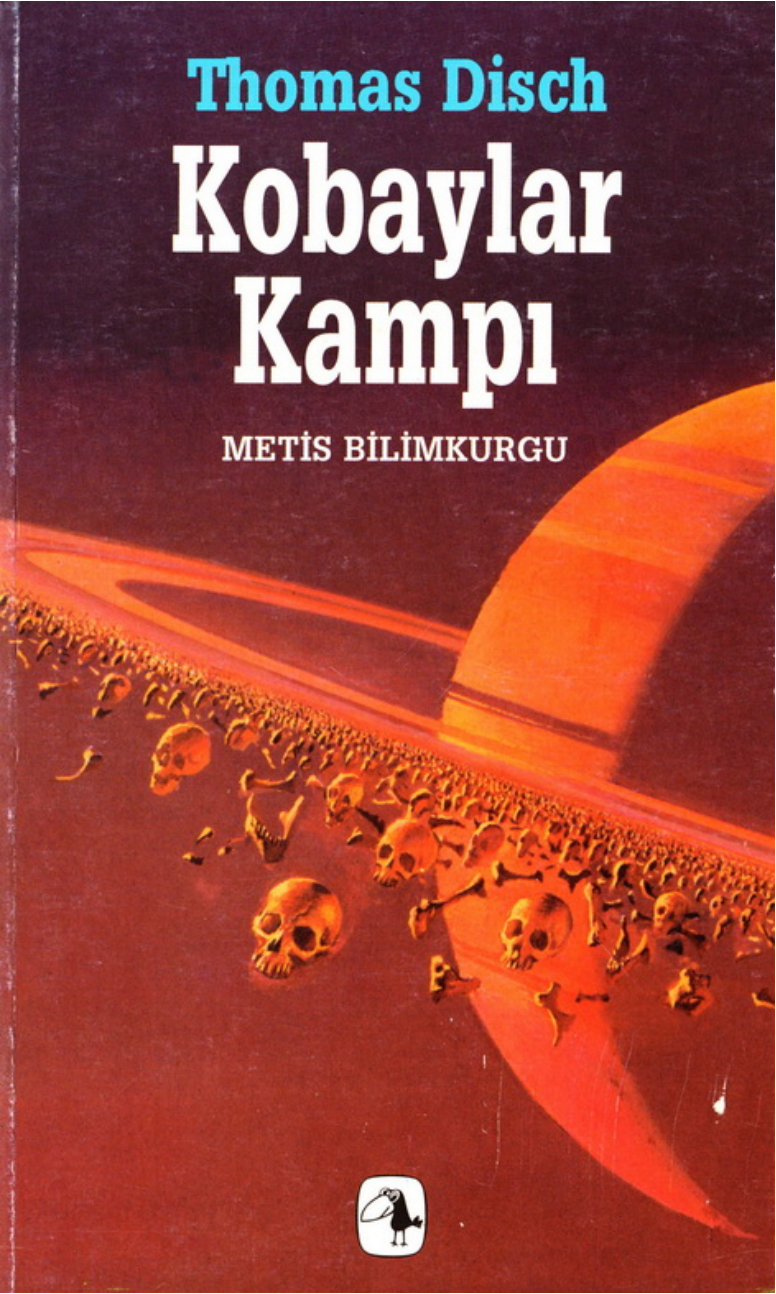
Thomas Disch

Kobaylar Kampı

METİS BİLİMKURGU



Metis Yayınları
İpek Sokak No. 9, 80060 Beyoğlu, İstanbul

Bilimkurgu: 26
Metis Edebiyat Dizisi
Kobaylar Kampı
Thomas M. Disch
Özgün adı: Camp Concentration, 1968

© Bu çevirinin bütün yayın hakları
Metis Yayınları'na aittir, 1998

Birinci Basım: Ekim 1998

Yayın Yönetmeni: Bülent Somay
Kapak Tasarımı: Semih Sökmen
Kapak Resmi:
Bruce Pennington'ın
bir illüstrasyonundan (1973)
detay ve kolaj

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Sedat Ateş
Kapak ve İç Baskı: Yaylacık Matbaası
Cilt: Sistem Mücellithanesi

ISBN 975-342-210-5

Thomas Disch

Kobaylar Kampı

Çeviren: Mehmet Moralı



METİS YAYINLARI

THOMAS M. DISCH

1940'ta doğdu. İlk bilimkurgu romanı *The Genocides* ("Soykırımcılar") 1965'te yayınlandı. Oldukça karamsar olan bu romanı bir yıl sonra *The Puppies of Terra* ("Arz'ın Köpek Yavruları") izledi. 1968'de yayınlanan *Kobaylar Kampı* Disch'in yazarlık kariyerinin zirvesi sayılır. (*Camp Concentration*: Türkçeye çevrilmesi olanaksız bir dizi kelime oyunu içeren bu başlık, "Temerküz Kampı" anlamına gelen *Concentration Camp* ifadesini tersine çevirerek, buna "Zihin Yoğunlaşması Kampı" ve "'Camp' [kasıtlı ve abartılı banallik / kitsch] Yığını" anlamlarını da katıyor.) 1972'de yayınlanan *334*'ten sonra Disch, BK dışında korku ve fantazi türlerinde de denemeler yaptı. 1975'te yayınlanan *Clara Reeve*, modern korku edebiyatının önemli eserlerinden biri sayılır.

Evet okur, düşlerimi sana aktardım;
Bakalım onları bana yorumlayabilecek misin,
Veya kendine, veya komşulara. Ama dikkatli ol,
Yanlış yorumlara gitme; çünkü bunlar,
İyilik yerine kötülük getirir.
Şerir konularda yanlış yorum.
Gene dikkat et, aşırıya kaçma,
Düşlerimin etrafında gezinirken.
Tasvir ve teşbihlerim de sakın,
Seni gülmeye veya hınçlanmaya itmesin;
Bunu çoluk çocuğa ve aptallara bırak; ama sen,
Benim konumun özünü görmeye bak.
Perdeleri bir kenara it, peçemin arasından bak;
Mecazlarımı çöz ve başarısızlığa düşme.
Orada, eğer ararsan, bulacaksın,
Dürüst bir ruha faydalı olacakları.
Orada bulacağın artıklarımı, cesur ol,
Bir kenara at, ama altını sakla.
Ne olmuş altın toprağa sarılmışsa?
Çekirdekleri yüzünden kimse elmayı atmaz.
Ama eğer her şeyi boş diye bir kenara atarsan,
Bilemem ama, bu beni gene düşlere daldırır.

John Bunyan,
The Pilgrim's Progress
(Hacının Yürüyüşü)

BİRİNCİ KİTAP

11 Mayıs

Mormon gardiyanım genç M.T. bana sonunda kâğıt getirdi. Ondan bunu isteyeli günü gününe üç ay geçti. Bu değişikliğin açıklaması yok. Belki de Andrea ona rüşvet vermeyi başarabilmiştir. Musalla Taşı bunu inkâr ediyor ama, her halükârda edecektir. Siyaset konuştuk ve M.T.'nin sızdırdıklarından, Başkan McNamara'nın "taktik" nükleer silahlar kullanmaya karar verdiğini anladım. Bu yüzden, belki de kâğıtları Andrea'ya değil McNamara'ya borçluyum. Çünkü M.T. haftalardır General Sherman'ın, zavallı General Sherman'ın, yeterli vurucu güçten yoksun bırakıldığını söyleyip sızlanıyordu. Ama bugün M.T. mutlu, o ürkütücü gülümsemesi, o kusursuz ceset dişlerinin etrafında gerilen dudakları, incecik bir keyif belirtisi gösterdi. Acaba neden bütün tanıdığım Mormonlar'da o aynı kabız gülümseme var? Tuvalet eğitimleri olağanüstü katı da ondan mı?

Bu benim güncem. Burada içten olabilirim. İçtenlikle, bundan daha sefil durumda olamazdım.

12 Mayıs

Günceler, şimdiye kadar denediğim kadarıyla sadece teşvik edici olmuştur. Burada akılda tutmam gereken, baştan itibaren ayrıntıları atlamamam, hapishane yaşamının o eşsiz anlatısı *Ölüler Evi*'ni örnek almam gerektiğidir. Burada ayrıntılara girmek kolay olmalı: Çocukluğumdan beri basit ayrıntılar

benim için hiç bu kadar dehşet verici olmamıştı. Her gün, akşam yemeğinden önceki iki saat, endişe ve umut arasında geçiyor. Endişe verici olan bir kez daha spagetti verilmesi. Umut ise yemeğimden iri bir et parçası çıkması veya sonrasında bir elma verilmesi. "Ziftlenme"den de kötü olanı, her sabah hücrelerimizi teftişe hazırlamak için yapılan delicesine ovalama ve parlatmalar. Hücrelerin Philip Johnson'ın (Merkez Tren Garı Tuvaletleri) rüyalarına girecek kadar temiz olmasına karşın biz hükümlüler, tenimizde bayat, atık etin inanılmaz ve silinmez kokusunu taşıyoruz.

Ama gene de, bu duvarların dışında olup da askere çağrı mektuplarına uymuş olsaydık sürdüreceğimizden daha kötü bir yaşam sürdürmüyoruz. Bu hapishane ne kadar kötü olursa olsun, şöyle bir üstünlüğü var – o kadar yakın ve yüksek olasılıklı bir ölüme sürüklemiyor. Dürüstlüğün o değer biçilmez üstünlüğünü hiç saymıyorum.

Ama bu "biz" de kim? Burada benden başka en fazla bir düzine kadar retçi var ve dayanışmaya kalkışmayalım diye dikkatle ayrı tutuluyoruz. Hükümlüler –gerçek hükümlüler– bizi küçümsüyorlar. Dürüstlükten daha kalıcı bir üstünlükleri var – suçluluk. Böylece tecridimiz, benim tecridim, daha da mutlak oluyor. Ve korkarım ki, kendime acıma duygum da. Öyle akşamlar oluyor ki, burada oturup M.T.'nin gelip benimle tartışmasını umutla bekliyorum.

Dört ay! Ve cezam da beş yıl... Bütün düşüncelerimin karabasanı da bu.

13 Mayıs

Smede'den söz etmeliyim. Müdür Smede, baş düşmanım. Keyfî, bana kütüphane ayrıcalığı tanımayan ve sadece Yeni Ahitle bir dua kitabı veren Smede. Sanki, o zamanlar hep beni korkuttukları gibi, çocukluğumun nefret ettiğim, (o kadar okumakla kör olacağımı anne babama söyleyen) Morris Amca'sının yanma tatile gönderilmiş gibiyim. Dazlak, hız-

la yükselen, başarısız atletler gibi şişmanlamış olan Smede. İnsan ondan sadece bu adı yüzünden bile nefret edebilir. Bugün, Andrea'dan gelen aylık mektubun sansürcünün (Smede mi?) karalamadan bıraktığı küçük kısmından, *İsviçre'nin Tepeleri*'nin bana gönderilen provalarının, hükümlülerle mektuplaşmanın kurallarını açıklayan bir not eşliğinde yayıncıya geri geldiğini öğrendim. Bu üç ay önceydi. Kitap artık baskıda. Eleştiriler de çıkmış! (Yayıncının duruşmanın bedava reklamından yararlanmayı düşündüğünü sanıyorum.)

Sansürcü, tabii ki Andrea'nın gönderdiği eleştiriyi yok etmiş. Kibrin acısı. On yıldır Winstanley'deki sefil doktora tezinden başka hiç bir yayınım olmadı. Şimdi şiirlerim yayınlanmışken, onları görebilmem için en azından bir beş yıl daha beklemem gerekecek. İnşallah Smede'nin gözleri patatesler gibi çürür! İnme iner de kıvır kıvır kıvranır!

"Seremoniler" dizisine devam etmeyi denedim ama olmadı. Kuyular kurumuş, kurumuş.

14 Mayıs

Spagetti.

Böyle gecelerde (bu notları ışıklar kapatıldıktan sonra, tuvaletin hiç sönmeyen yirmi beşlik ampulünde yazıyorum), buraya gelmekle doğru mu davrandığımı, yoksa aptallık mı ettiğimi düşünüyorum. Bu kahramanlığın mı bir özelliği, yoksa mazoşizmin mi? Özel yaşamımda vicdanım hiç bu kadar bilinçli değildi. Ama, bu kahrolasıca savaş yanlış!

Düşündüm ki (kendimi buna ikna ettim), buraya gönüllü olarak gelmek, bir Trappist manastırına kapanmaktan pek de kötü değil, yoksunluklara dayanmak, onları gönüllü olarak seçerseniz, daha kolay olur. Evli bir erkek olarak esef ettiğim şeylerden biri de, tefekkürün daha sakin yanlarının benden esirgenmiş olmasıydı. Bu tür bir yoksunluğa bir lüks, zihinsel bir ziyafet olarak imrenirdim. Hah!

Altımdaki ranzada bir Mafya küçük burjuvası (vergi yol-

suzluğundan içerde) doyasıya horluyor. Andrea'yı düşünmeye çalışıyorum. Lisedeyken, peder Wilfred şehevi duygularımız kabardığında bakire Meryem'e dua etmemizi öğütlerdi, bu belki de onun için yararlı oluyordu.

15 Mayıs

*Nel mezzo del camin di nostra vita** hakikaten! Otuz beşinci doğum günüm ve küçük bir dehşet anı. Bu sabah, madeni aynanın karşısında, ikizim Louie II bir an için ortaya çıktı. Küstah ifadeleriyle, inançla ve umutla (zaten son zamanlarda pek parlak durumda değil) alay etti, çamur atıp veriştirdi durdu. Louie II'nin ruhuma tamamen egemen olduğu, onbeş yaşımın kasvetli yazını hatırladım. Kasvet mi? Aslında *Non serviam*** demenin bir neşesi, ilk cinsellik deneyimlerimle karışmış bir neşe vardı.

Şu andaki durumum o kadar mı farklı? Şimdi sadece, sağgörüyle, Tanrı'ya değil Sezar'a *Non serviam* demekteyim.

Papaz günah çıkartmak için geldiğinde ona bu şüphelerimden söz etmedim. Tüm saflığıyla sinik Louie II'nin tarafını tutabilirdi. Aslında (İrlandalı yozlaşmış bir Thomist olarak), şu ana kadar safsatasının kısıtlı kaynaklarını benim üzerimde kullanmaması gerektiğini öğrendi ve beni kendi ahlaki değerlerimle kabullendi. Ama, günahlarımı affetmeden önce "dikkat et Louie" diye öğütledi, "entelektüel kibirden sakın." Yani, anladığım kadarıyla, akıldan sakın.

Haklılıkla inatçılık nasıl ayırt edilir? İki Louie nasıl ayırt edilir? Nasıl, bir kez karar verildiğinde soru sormaktan vazgeçilir? (İşte soru bu.) M.T. gibi birisinin bu tür sorunları oluyor mudur? Tüm yaşamında hiç tereddüde düşmemiş izleni-

* Dante'nin *İlahi Komedya*'sından bir alıntı: "Hayatımızın orta yerinde..." (y.n.)

** *Non serviam*: Latince'de "Hizmet etmiyorum!" anlamına geliyor. (y.n.)

mi veriyor – ve sanki Mormonlar'ın tereddüt edecek daha çok şeyleri varmış gibi.

Yardımseverliğimi de kaybediyorum. Bu kuyular da kuruyor.

16 Mayıs

Bugün, kurumuş ağaçları kesip yakmak üzere hapishaneden dışarı çıkarıldık. Yeni bir virüs veya bizimkilerden birisi elden kaçmıştı. Hapishanenin dışındaki manzara, mevsime karşın içerideki kadar hüzünlüydü. Savaş, sonunda refahımızın stoklarını tüketmiş, günlük yaşamın dokusunu kemirmekteydi.

Dönüşte revire uğrayıp yeni aşılarımızı yaptırmak üzere sıraya girdik. Diğerleri giderken doktor beni alıkoydu. Bir anlık bir panik; acaba bende savaşın yeni hastalıklarından birinin belirtilerini mi görmüştü? Hayır, *İ'nin Tepeleri*'nin eleştirisini göstermek istiyordu! Şükürler olsun! *New Dissent* dergisinden Mons. Beğenmiş (Yaşasın!) ama bazılarını, tahmin edilebileceği gibi özellikle fetiş şiirlerini, ayırmış. Üzerinde o kadar çalıştığım Rilke'ye atıfları da fark etmemiş. Eh! Ben eleştiriyi okurken, doktor birkaç bin cc zıkkımın suyuna benzeyen bir şeyi kalçama enjekte ediverdi; hazzımın arasında fark etmedim bile. Bir eleştiri; ben gerçekten varım! Mons'a bir mektup yazıp teşekkür etmeliyim. Belki M.T. onu benim için postalar. Belki yeniden yazmaya başlayabilirim.

17 Mayıs

Mafya ve benim hücremizi (dikkat ederseniz, *onlarınki* değil) istemeyerek paylaştığımız iki tekerlek, birden bire birbirleriyle konuşmamaya başladılar. Donny bütün gün kenefte oturup blues mırıldanıyor. Peter yatağında maço erkek

pozlarında düşüncelere dalıyor. Ara sıra Donny bana Peter'in, hayali veya gerçek, cinsel sapmalarından yüksek sesle yakınıyor. (Sadakatsizlik için nasıl fırsat yaratabilirler ki?) Donny, daha genç ve siyahi olan, ustaca ve abes şirretliğiyle kadınsı olanı. Otuz yaşındaki Peter, suratı ikinci sınıf ve tatsız görünmesine karşın, hâlâ hayli yakışıklı. Her ikisi de uyuşturucu suçlarından buradalar; ama Peter'ın ayrıcalığı arada cinayetten yargılanmış olması. Bu suçtan beraat etmiş olmaktan pişmanlık duyduğu izlenimi ediniliyor. İhtirasları daha çok gereksinimden kaynaklanıyormuş gibi, inandırıcılıktan yoksun. Eğer dünyadaki tek oğlan sen olsaydın ve ben de diğeri. Kimmiş şirretlik eden?

Bu tür şeyleri ikinci elden daha lezzetli buluyorum; örneğin Genet'de. Açıkfikirliliğim, gerçeğin karşısında duraksıyor.

Böylece, bu bağlamda, benim gibi şişman olmanın bazı üstünlükleri oluyor. Aklı başında hiç kimse bu vücudun peşinde ihtirasla koşmaz.

Bir zamanlar şişmanlar için *On Beş Ünlü Şişko* isimli bir kitap yazmayı düşünmüştüm. Dr. Johnson, Alfred Hitchcock, Salinger, Thomas Aquinas, Melchior, Buddha, Norbert Weiner, vs...

Yataklar bu gece sessiz, ara sıra Mafya'nın horlamaları arasında Donny veya Peter'in iç çekmeleri duyuluyor.

18 Mayıs

Bu akşam, genç Musalla Taşı'yla bir saat. Aslında lâkap haksız olabilir, çünkü M.T. burada bulduğum, arkadaşa en yakın kişi. Bütün tutuculuğuna karşın ciddi, iyi niyetli bir adam ve umuyorum ki konuşmalarımız hitabet idmanından öte şeyler. Kendi açımdan biliyorum ki onu döndürmek için sarfettiğim kutsal çabamın ötesinde, umutsuzca, bir onu anlama isteği taşıyorum. Çünkü bu inanılmaz savaşı sürdürenler ve kuşku duyamayacağım bir içtenlikle, böyle davranarak ahlaki bir eylem yaptıklarına inananlar, M.T. ve benzerleri.

Veya, neo-Millsçilerimizin (daha doğrusu neo-Makyavelciler demeliyim), seçimlerin usulen yapıldığı, bu dünya dramının figüranlarının düşüncelerinin Washington Olimpos'undaki gizli efendiler tarafından, tıpkı basını kontrol ettikleri kadar kolaylıkla (ki bunu kabul ediyorum) şekillendirildiği yolundaki görüşünü mü kabul etmeliyim?

Böyle bir şeyi arzu ediyor olmam bile olası. Eğer ikna bu kadar kolaysa, belki doğruluğun az sayıdaki sesinin de bir etkisi olabilir. Ama şu da bir gerçek ki ne ben ne de Tek Taraflı Barış Komitesi'nde tanıdığım herhangi birisi, aynı fikirde olup da sadece cesaretlendirilmek isteyenlerin dışında hiç kimseyi, bu savaşın ne kadar delice ve ahlak dışı olduğuna ikna edebilmiş değil.

Belki de Andrea haklıdır; belki de savaşı politikacılara ve propagandacılara –yani deyim yerindeyse uzmanlara– bırakmalıydım. (Aynı şekilde Eichmann da Yahudiler konusunda "uzman" kabul ediliyordu, çünkü Yidiş biliyordu.) Çekişmeyi bırakıp tüm yeteneklerimi ilham perisine adamalıydım.

Ya ruhum? Onu da şeytana mı adamalıydım?

Hayır, karşı koymak umutsuz bir uğraş olsa da boyun eğmek daha kötü. Youngman'ın durumunu düşünün: O boyun eğdi, bıraktı, vicdanını susturdu. Kader onu bıraktı mı? Veya ilham perileri? Bir açılış konuşması yapmak için ayağa kalktığında dinleyicilerin yarısı kalkıp giderse, kayıtsızlığınla çalım atabilir misin ey şair? Ya son kitabı! O kadar kötü, o kadar kötü ki!

Ama en azından Youngman suskunluğunun anlamını biliyordu. M.T.'yle konuştuğum zaman, sanki dilin kendisi değişiyor. Anlamlara tutunmaya çalışıyorum ama bir deredeki balıklar gibi kayıp gidiyorlar. Veya, daha iyi bir mecaz: Korku filmlerindeki gizli kapılar; kitaplığın bir parçası gibi görünür, ama gizli düzenek harekete geçirildiğinde döner ve arka yüzündeki kaba taş yüzey ortaya çıkar. Çabalayıp bu imgeyi geliştirmeliyim.

M.T. üzerine son bir söz: Anlaşamıyoruz ve korkarım hiç anlaşamayacağız. Bazen nedenin sadece onun aptal olması olabileceğini düşünüyorum.

19 Mayıs

İlham perisi geldi. Her zaman olduğu gibi baş ağrısı eşliğinde, ölümcül bir ishal krizi kılığında. Auden, bir yerlerde ("Lord Byron'a Mektuplar"da mı?) şairin ince uçuşlarının nedeninin sıklıkla, tıngır mıngır bir grip olduğuna dikkat çekmişti.

İpekböceği Şarkısı

Nasıl olasıdır Girmeye hazır olmam
O sedir ağacı sandukaya Açık değil mi
Daha zamanı değil
Ben daha gencim
Çiy daha anca kurudu Kulağımın arkasında
Sözcükler anlatamaz Gözyaşlarımı
Ve şarkı
Dinle onu
Taşların bile dili tutuldu Coşku ile
Nasıl olur da Aşağıya gidebilirim

O karanlığın içine Ruhumu geride bırakıp
Şarkıyı dinleyin Kelebekler
Ve kırılan çömlekler
Sandukaya gel
Hayır hayır yapamam Dönmesini durdur
Kelebeklerin ve kırık çömleklerin Hadi dur

[*Burada Louis Sacchetti'nin el yazması güncesi sona ermekte. Bundan sonraki bütün bölümler başka bir cins ve boyutta kâğıda daktilo edilmişler. (yayıncı)*]

2 Haziran

Esir tutuluyorum! Yasal olarak ait olduğum hapishaneden kaçırılıp ait olmadığım bir hapishaneye getirildim. Yasal destekten yoksun bırakıldım. Protestolarıma çıldırtıcı bir nezaketle, yok muamelesi yapılıyor. Çocukluğumun mahalle oyunlarından beri, oyunun kuralları bu kadar küstahça ve bütünüyle yok sayılmamıştı ve ben bununla başa çıkma konusunda tamamen çaresizim. Kime şikâyet edeceğim? Bana söylendiğine göre burada bir papaz bile yok. Şu anda beni ancak Tanrı duyabilir, bir de muhafızlarım.

Springfield'de belirli bir nedenden dolayı, belirlenmiş bir süre için hükümlüydüm. Burada (neresiyse) belirtilen bir şey yok, kural yok. Hiç durmadan Springfield'e geri götürülmeyi istiyorum ama aldığım tek cevap, suratıma sallanan, Smede'nin buraya naklimi onayladığına ilişkin imzalı belge. Ona bakarsanız, Smede benim gaz odasına yollanmamı da onaylar. Kahrolasıca Smede! Kahrolsun, şu belirsiz, şık, siyah üniformaların içindeki bilinmeyen tipler! Kendimi bu tür şeylerin olabileceği bir duruma düşürecek aptallığı yapan ben de kahrolayım. Larkin veya Revere gibi kurnazlık edip, deli taklidi yaparak Ordu'ya katılmaktan kurtulmalıydım. Züppe, s.ktirici ahlakçılığımın beni nereye getirdiği belli; düzülmeye!

Hepsinin üzerine tuz biber eken de düzenli olarak mülakat için karşısına çıkarıldığım yaşlı, silik herif'in buradaki deneyimlerimin kaydını tutmamı istemesi. Bir günce. Yazma şeklime hayran olduğunu söylüyor! Yaşlı, silik herif, sözcüklere karşı bir yeteneğim olduğunu söylüyor. Aman Tanrım!

Bir haftadan uzun süre bir savaş esiri gibi davranmaya çalıştım (isim, rütbe ve sosyal sigorta numarası). Ama tıpkı eskiden, Montgomery hapishanesinde yaptığım açlık grevime benzedi. Dört gün üst üste rejim yapamayanlar, açlık grevine kalkışmamalı.

İşte istediğin günce yaşlı, göt herif. Onu ne yapabileceğini biliyorsun.

3 Haziran

Tuttu bana teşekkür etti: "Bütün bunları sarsıcı bulmanızı anlıyorum Bay Sacchetti," dedi. (Hâlâ Bay Sacchetti!) "İnanın bana, burada. Kamp Arşimet'te geçişin rahat olabilmesi için elimizden geleni yapıyoruz. Benim görevim bu. Sizin göreviniz gözlemlemek. Gözlemlemek ve yorumlamak. Ama derhal başlamanıza gerek yok. Yeni bir ortama uyum sağlamak vakit ister, bunu şüphesiz anlayabiliyorum; ama şunu kesin olarak söyleyebilirim ki, bir kez uyum sağladığınızda, burada, Kamp Arşimet'teki yaşamınızdan Springfield'dekinden, daha doğrusu geçmişte Springfield'de olduğundan, daha hoşnut kalacaksınız. Biliyor musunuz orada tuttuğunuz bazı notları okudum..."

Sözünü kesip bilmediğimi söyledim.

"Ah evet, Müdür Smede kibarlık edip onları gönderdi, ben de okudum. Çok ilgi duydum. Aslında o günceyi tutmanıza, benim isteğim doğrultusunda izin verilmişti. Buraya getirilmenizden evvel, deyim yerindeyse, çalışmanızdan bir örnek görmek istedim.

"Springfield'deki yaşamınızın hakikaten çok asap bozucu bir portresini çizmişsiniz. Samimiyetle söyleyeyim ki şoke oldum. Sizi temin ederim ki Bay Sacchetti, burada öyle kötü muameleye maruz kalmayacaksınız. Orada dönen o pis dalaveреler de burada olmaz. Düşünemiyorum bile! O hapishanede siz kendinizi harcamışsınız Bay Sacchetti. Sizin entelektüel seviyenizdeki birine göre bir yer değildi orası. Ar-Ge konusunda ben uzman sayılırım. Bir dâhi denemez bana şüphesiz, o kadar ileri gidemem, ama kesinlikle bir uzmanım."

"Ar-Ge mi?"

Bilirsiniz, Araştırma-Geliştirme işte. Yeteneğin kokusunu alırım ve kendi çapımda da iyi tanınırım. Adım Haast, iki A ile."

"General Haast olmasın?" diye sordum. "Şu Pasifik Adasını alan?" Düşüncem, Ordu'nun beni sonunda ele geçirmiş olduğuydu. (Ve bildiğim kadarıyla da, bu hâlâ gerçekleşmiş

olabilir.)

Gözlerini masasına indirdi. "Eskiden öyleydi. Sizin de belirttiğiniz gibi, artık biraz fazla yaşlandım değil mi?" İçerlemiş bir edayla baktı: "Ordu'da kalmak için çok yaşlı."

"Ama Ordu'da bazı ilişkilerimi korudum, yaşlanmama karşın hâlâ fikirlerime saygı duyan birkaç dostum var. İsmimi Auaui ile ilişkilendirmeniz beni şaşırttı... 1944 sizin için biraz eski değil mi?"

"Ama kitabı okudum... Ne zamandı?.. 1955." Sözünü ettiğim kitap, Haast'ın da hemen anladığı gibi, Fred Berrigan'ın *Kavuşumdaki Mars* adlı eseriydi. Auaui seferinin hafifçe kurgulandırılmış anlatısı. Kitap yayınlandıktan yıllar sonra, Berrigan'a bir partide rastlamıştım. Harika, ciddi bir tipti, ama felaket kokuyordu. Bu, intiharından bir ay kadar önceydi. Bu da ayrı bir hikâye.

Haast ters ters baktı. "O zamanlar da yeteneğin kokusunu alabiliyordum; ama yetenek bazen ihanetle el ele gider. Berrigan olayını sizinle tartışmanın bir anlamı yok. Anlaşılan siz kararınızı vermişsiniz."

Sonra hoş geldiniz muhabbetine geri döndü. Kütüphaneyi kullanabilecektim; kantinde haftada elli dolarlık bir harcırahım vardı (!); salı ve perşembe akşamları sinema; lobide kahve; bu tür şeyler. Her şeyden öte, kendimi hür hissetmeliydim, hür. Daha evvel de olduğu gibi, nerede olduğumu, neden burada olduğumu, ne zaman serbest bırakılmayı veya Springfield'e geri dönmeyi umabileceğimi açıklamayı reddetti.

"Sadece iyi bir günce tutun Bay Sacchetti. Tek istediğimiz bu."

"Bana Louie diyebilirsiniz, General Haast."

"Sağ olun... Louie. Siz neden bana H.H. demiyorsunuz? Bütün dostlarım öyle der."

"H.H."

"Humphrey Haast'ın kısaltılmışı. Ama şu daha az liberal günlerde Humphrey yanlış şeyler çağrıştırıyor. Dediğim gibi; günceniz. Neden geri dönüp bıraktığınız yerden, buraya getirilişinizden devam etmiyorsunuz? Bu güncenin olabildiğince

eksiksiz olmasını istiyoruz. Gerçekler Sacchetti –özür dilerim, Louie– gerçekler! Dehâ, sonsuz bir acı çekebilme gücüdür. Bu kampın dışındaki birisine, sana ne olup bittiğini anlatır gibi yaz. Ve senin sert bir şekilde samimi olmanı istiyorum. Duygularıma aldırma."

"Deneyeceğim."

Solgun bir gülümseme. "Ama bir ilkeyi her zaman aklında tut. Çok şey olma, anlarsın ya, müphem? Unutma istediğimiz gerçekler, şey değil," boğazını temizledi.

"Şiir?"

"Kişisel olarak, anlarsın ya, şiire karşı değilim. İstediğin kadar yazabilirsin. Aslında yaz da, lütfen yaz. Burada şiiri takdir edecek bir dinleyici kitlesi de bulabilirsin. Ama güncede anlamlı olmak zorundasın."

S.ktir git H.H.

(Buraya bir çocukluk anımı sokmalıyım. Yaklaşık on üç yaşında, bir gazete dağıtıcısıyken, yolum üzerinde emekli subay bir müşterim vardı. Perşembeleri tahsilat günüydü ve yaşlı Binbaşı Youatt, hatıralarla bezeli loş oturma odasına girip onu dinlemeden bana ödeme yapmazdı. Anlatmaktan hoşlandığı iki konu vardı: Kadınlar ve otomobiller. Birinci konuda hisleri biraz karışıktı; küçük kız arkadaşlarım konusunda iç gıcıklayıcı bir merakla dönüşümlü olarak, zührevi hastalıklar konusunda nutuk havasındaki öğütler. Otomobilleri daha çok seviyordu. Erotizmi korku tarafından karmaşıklaştırılmıyordu. Cüzdanında sahip olmuş olduğu tüm arabaların resimlerini taşıyordu ve onları eski zaferlerinin ödüllerini sıcak bir zevkle okşayan bir kart zampara gibi, bana gösteriyordu. Her zaman, araba kullanmaya ancak 29 yaşında başlayabilmemi, bu adamdan duyduğum dehşete bağlamışımdır.

Bu hikâyeyle anlatmak istediğim şu: Haast, Youatt'ın bir kopyası. Aynı kalıptan çıkmışlar. Anahtar sözcük form. Eminim Haast hâlâ sabahları 20 şnav çekiyordur ve idman makinasında da birkaç sanal kilometre koşuyordur. Suratının buruşuk derisi, bir lamba tarafından, zarif bir renkte kızartılmış, seyrek ve kır saçları asker tıraşı kesilmiş, ölümün olmadığı yolundaki manyak Amerikan inanışını ifrat derecesinde taşı-

makta.

Ve büyük olasılıkla da bir kanser bahçesi. Değil mi H.H.?)

Daha sonra:

Direnemedim. Kütüphaneye gittim (Kongre kütüphanesi mi ne? Ne kadar büyük) ve şu anda odamın raflarını süslemekte olan üç düzine kadar kitap aldım. Bu oda, kesinlikle bir hücre değildi: Kapı gece gündüz açık. Bu, labirent gibi penceresiz dünyada, gece ve gündüzden ne kadar söz edilebilirse. Ama pencere eksikliği kapılarla telafi edilmişti. Çoğu kilitli, üzeri numaralı kapıların dizili olduğu uçsuz bucaksız beyaz koridorlar vardı. Mavi Sakal'ın şatosu gibi. Açık bulduğum bütün kapılar benimki gibi, ama boş gözüken odalara açılıyordu. Ben öncü olarak mı gelmiştim? Koridorlarda, bana geceleri bir ninni gibi şarkı söyleyen havalandırmaların mırıltısı hiç kesilmiyordu. Burası yoksa derinlerdeki bir Pellucidar* mı? Boş koridorları gezerken ruh halim, pek inandırıcı olmayan ama, amatör işi de olmayan bir korku gösterisi izlermiş gibi, suskun bir dehşetle suskun bir neşe arasında gidip geliyordu. Odam (gerçekleri istiyordun, al sana gerçekler):

> Onu seviyorum. Bak ne kadar karanlık
> o. Çıplak olduğu bile söylenebilir.
> Beyaz boya artık beyaz değil.
> Daha çok ay ışığı gibi
> beyaz boyadan ziyade.
> Neredeyse bayılacağım,
> ona bakarken.
> Sarı olduğunu düşünüyorum,
> ama emin olamıyorum.

H.H.'nın bundan hoşlanmayacağını söyleyebilirim. (Doğrusu H.H., bu öylesine oluverdi.) Spontane bir şiir olarak "Ozymandias"ın düzeyini tutturamıyor ama, tevazuyla söyle-

* Edgar Rice Bourroughs'un romanlarına konu olan, dünyanın merkezindeki ülke. (ç.n.)

yeyim ki ben daha azıyla da yetinebilirim.

Odam (yeniden deneyelim):

Kırık beyaz (kısaca, şiirle gerçek arasındaki fark işte bu); bu kırık beyaz duvarlar üzerinde yağlı boya soyut özgün resimler, New York Hilton'un kusursuz şirket zevkine göre, içerik olarak boş veya Rorschach kartları kadar nötr duvarlar; pahalı Danimarka modası kiraz ağacı bankolar, orasına burasına neşeli, çizgili kübik yastıklar atılmış; oksit sarısı akrilik bir hah; harcanmış mekan ve boş köşelerin en üst düzeyi. Tahminimce 45-50 metrekare kadar taban alanı var, yatak kendi özel bölmesinde ve odadan; ruhsuz, çiçekli bir perdeyle ayrılabiliyor. Her bir kırık beyaz duvarın tek yönlü birer pencere olduğu, her sarkan lambanın da birer mikrofon gizlediği izlenimi doğuyor.

Sonuç ne?

Her kobayın dilinin ucundaki soru işte bu.

Kütüphaneyi düzenleyen, odaların dekorasyonunu yapandan daha ince zevklere sahipmiş; çünkü kütüphanede *İsviçre'nin Tepeleri*'nin bir değil, iki değil, tam üç nüshası var. Tanrı beni korusun, *Gerard Winstanley, Püriten Ütopyacı*'nın bile bir nüshası var. *Tepeler*'i baştan sona okudum ve hiç baskı hatası olmamasına sevindim, ama fetiş şiirlerin sırasını karıştırmışlar.

Daha da sonra:

Okumaya çalışıyordum, bir kitap seçtim ama birkaç paragraf sonra ilgimi yitirdim. Birbiri ardına Palgrave, Huizinga, Lowell, Wilenski, bir kimya kitabı, Pascal'ın *Taşra Mektupları* ve *Time* dergisinin bir sayısını bir kenara attım. (Şüphelendiğim gibi artık taktik nükleer silahlar kullanıyoruz, Omaha'da bir protesto gösterisinde iki öğrenci öldürülmüş) Bard'daki ikinci yılımda, bir sömestrde üç bölüm değiştirdiğimden beri böylesi bir huzursuzluk duymamıştım.

Havailik tüm bedenimi etkiliyor; göğsümde bir boşluk, boğazımda bir kuruluk ve tamamen ilintisiz bir gülme eğilimi hissediyorum.

Yani, gülünecek ne var ki?

4 Haziran

Ertesi günün daha ağır başlı sabahı.

Haast'ın isteği üzerine arada eksik kalan olayları da aktaracağım. İnşallah aleyhlerine delil olarak kullanılır.

"İpekböceği şarkısı"nın ertesi günü –20 Mayıs olmalı– hâlâ hastaydım ve Donny ve Peter (artık barışmışlardı) ile Mafya dışarıda çalışmaya gittiklerinde hücrede kalmıştım. Smede'in odasına götürüldüm ve kişisel eşyalarımı içeren paketi elinden teslim aldım. Hapishaneye girdiğim gün tutulan zabıttan, bana tek tek kontrol ettirdi. Umut aleviyle yanıyordum, kamu baskısının sonucu bir mucizenin veya bir adli vicdan hareketinin beni serbest bıraktırdığını düşünmüştüm. Smede elimi sıktı ve kendimi bilmez bir şekilde ona teşekkür ettim. Gözlerimden yaşlar boşandı. Orospu çocuğu çok eğlenmiş olmalı.

Sonrasında hasta tutuklu cildimle aynı pis sarı renge sahip bir zarfla birlikte (bu kuşkusuz Sacchetti dosyasıydı) beni; siyah, gümüş süslü elbiseleri olan, sert erkek dediğimiz türde, Almansı iki muhafıza teslim etti. Baldırlara kadar çizmeler, tam bir takım oluşturacak şekilde deri kemer ve bağlar, aynalı güneş gözlükleri; Peter kıskançlıktan, Donny arzudan inleyebilirdi. Bir kelime bile konuşmadan işe başladılar. Kelepçeler. Perdeli bir limuzin. İkisinin arasına oturdum ve kaya gibi suratlarına ve örtülü gözlerine sorular yağdırdım. Bir uçak. Uyuşturucu. Böylece, ekmek kırıntılarıyla bile işaretleyemediğim bir yoldan, büyücünün beni mükemmelen beslediği (oda servisi için bir düğmeye basmam yeterli) Kamp Arşimet'teki konforlu odama geldim.

Bana söylendiğine göre, buraya ayın yirmi ikisinde gelmişim. Ertesi gün H.H. ile ilk mülâkatım. Sıcak güvenceler ve kararlı şaşırtmacalar. Evvelce belirttiğim gibi Haziran'ın ikisine kadar sessiz kaldım. Bu dokuz gün göklere eren bir paranoyada geçti; ama her tutku gibi bu da sonunda durulup olağan, yeknesak bir dehşete, buradan da endişeli bir meraka dö-

nüştü. İtiraf etmeliyim ki bu durumdan alınacak bir keyif de yok değil. Yabancı bir kale, sürekli tanıdık bir zindandan daha tercihe şayandır.

Ama kime itiraf edeceğim? H.H.'ya mı? Yoksa artık aynamda her gün yüzleştiğim Louie II'ye mi?

Hayır, bu güncenin sadece kendim için olduğu inancımı sürdüreceğim. Benim güncem. Eğer Haast bir nüsha istiyorsa bana kopya kâğıdı versin.

Daha sonra:

Düşünüyorum da, "İpekböceği Şarkısı"nı yeniden okuyordum, beşinci mısra doğru mu acaba? İkiyüzlü bir acı etkisi uyandırmayı arzuluyordum, ama sadece bir klişe elde ettim.

5 Haziran

Haast, bir iç yazışma notuyla bana, elektrikli daktilomun bir çevrim içi iletişimle başka bir odada, yazdığım her şeyin ikinci, üçüncü, dördüncü nüshalarının basılmasını sağladığını bildirdi. H.H. kendi nüshasını daha mürekkebi kurumadan elde edebiliyor ve bana kopya kâğıdı vermek zorunda kalmadığı için tasarruf ettiği paraları düşünüyor.

Bu gün, burada güncesi tutulmaya değecek bir şeyler olduğuna ilişkin ilk belirtiyle karşılaştım:

Kütüphaneye, müzik setimde (bir B&O, aşağısı kurtarmaz) çalmak için bantlar almaya giderken yeni cehennemimin bu çemberinde yaşayan ruhlardan birisine rast geldim, doğru, Danteci sıralamaya göre birinci çemberdeyim –Araf–, ve o da, benzetmeyi sürdürürsek, bu karanlık orman açıklığında bir Homer olmalı.

Karanlıktı; çünkü koridorun bu kısmındaki flüoresan lambalar kaldırılmıştı ve bir orman açıklığında olduğu gibi sürekli serin bir rüzgâr, saf Euklides uzayında esiyordu. Havalandırma sistemindeki bir anormallik sanırım. Orada yolun ortasında duruyordu, suratını avuçlarına gömmüş, mısır püs-

külü sarısı saçlarını sinirli parmaklarına dolamış, durduğu yerde sallanıp kendi kendine mırıldanıyordu. Bir hayli yakınına sokuldum, ama meditasyonundan çıkmadı. Bunun üzerine yüksek sesle "merhaba," dedim.

Ve bu da bir tepki doğurmayınca konuşmayı sürdürdüm. "Ben burada yeniyim. Springfield'de hükümlüydüm, bir retçi, buraya yasadışı bir yolla getirildim. Tanrı bilir ne amaçla."

Ellerini suratından çekti ve dağınık saçlarının arasından kısık gözlerle bana baktı. Geniş ve genç bir surat, Slav yapılı ve saf; Eisenstein'ın epik eserlerindeki ikincil rollerden birinin oyuncusu gibi. Geniş dudakları soğuk, müteredditbir gülümsemeyle açıldı, bir oyundaki ay ışığı gibi. Sağ elini kaldırdı ve varlığımdan emin olmak istermiş gibi üç parmağıyla göğsüme dokundu. İkna olmuş ki gülümsemesi daha emin bir görünüm aldı.

Aceleyle sordum: "Nerede olduğumuzu biliyor musunuz? Veya bize ne yapacaklarını?"

Solgun gözler, şaşkınlıktan mı, korkudan mı bilmem, sağa sola dönüp duruyordu.

"Hangi kent? Hangi Eyalet?"

Sanki sözcüklerim anlayışıyla aramızdaki derin uçurumu aşmış gibi soğuk bir kavrayış gülümsemesi. "Eh, en iyi tahminimize göre Dağ eyaletlerinden birinde. Anlarsın ya *Time* yüzünden." Elimdeki dergiyi gösterdi. Genizden bir Ortabatı İngilizcesiyle konuşuyordu. Eğitim veya yer değiştirmenin bozamadığı bir aksan. Görünümü olduğu kadar konuşması da tipik bir Iowa çiftçi çocuğununkiydi.

"*Time* yüzünden mi?" diye sordum, biraz şaşkın. Kapaktaki resme baktım (General Fan Fin Fon, Kuzey Malezya veya benzeri bir sarı cehennemden), sanki bana açıklayabilirmiş gibi.

"Bu bir bölgesel baskı, *Time* farklı bölgesel baskılar halinde yayınlanır. Reklamlar için. Ve bize de Dağ eyaletleri baskısı geliyor. Dağ eyaletleri, Idaho, Utah, Wyoming, Colorado..." diye su gibi sayıverdi.

"Öyle ya! Şimdi anlıyorum. Düşünememişim."

Derin bir iç çekti.

Elimi uzattım, o da buna gizleyemediği bir çekingenlikle bakakaldı. (Ülkenin bazı bölgelerinde, özellikle batı kıyısında, biyolojik silahlar yüzünden el sıkışmak pek terbiyeli bir davranış olarak görülmüyor.) "Adım Sacchetti, Louie Sacchetti."

"Ha! Tabii." Elimi şiddetle sıktı. "Mordecai geleceğinizi söylemişti. Tanıştığımıza çok memnun oldum. Şeyimi ifade..." durdu, yüzü kızarmıştı, elini elimden kurtardı. "Wagner," diye mırıldandı, sanki o an aklına gelmiş gibi. "George Wagner." Sonra, acı bir ifadeyle ekledi: "Ama siz benden söz edildiğini hiç duymamışsınızdır."

Bu belirli tanışma tarzıyla, okuma seanslarında veya sempozyumlarda, diğer küçük dergi yazarları veya öğretmenlerde, benden bile önemsiz kişilerde o kadar sık karşılaşıyordum ki, cevabı neredeyse otomatik olarak çıkıverdi. "Hayır George, hiç duymadım, özür dilerim. Doğrusu sizin benden söz edildiğini duymuş olmanıza da çok şaşırdım."

George kıkırdadı. Sözleri yaya yaya "Şaşırmış..." dedi, "doğrusu... benim ondan söz edildiğini duymuş olmama!"

Bu pek olağan olmamıştı.

George gözlerini kapattı. "Özür dilerim," dedi, adeta fısıldayarak "Işık, ışık çok parlak."

"Şu bahsettiğiniz Mordecai...?"

"Buraya gelmeyi rüzgârdan dolayı seviyorum. Gene soluk alabiliyorum. Rüzgârı soluyabiliyorum. Burada." Veya buna benzer bir şey söyledi ve sürdürdü: "Eğer çok sessiz olursanız, seslerini duyabilirsiniz."

Aslında pek sessizdim, ama duyduğum sadece havalandırmanın deniz kabuklarını andıran gümbürtüsü ve koridorlarda akan serin havanın kasvetli sesiydi.

"Kimlerin sesi?" diye sordum, endişeli.

George saçlarını düzeltti. "Meleklerin tabii ki," dedi.

Deli, diye düşündüm, sonra birden bire idrak ettim ki, George bana kendi şiirimi okuyor – Duino Ağıtları üzerine yazdığım parodi. Şu saf Iowa çocuğu George'un benim hiç yayınlanmamış şiirlerimden birinin bir dizesini ortaya atıvermesi, deli olduğu yolundaki basit varsayımdan da şaşırtıcıydı.

"Bu şiiri okudunuz mu?" diye sordum.

George başını salladı ve sanki mahcubiyetinin bir ifadesi gibi mısır püskülü saçından bir demet, soluk gözlerinin üzerine düştü.

"O kadar iyi bir şiir değildir."

"Hayır, pek değil." O ana kadar George'un arkasında birbirleriyle meşgul olan elleri, gene yüzüne doğru çıkmaya başladı. Yüzüne düşen perçemi geri atmak için başının tepesine kadar yükseldiler ve sonra, sanki kilitlenmiş gibi orada kaldılar. "Ama gene de doğru... seslerini duyabilirsiniz. Sessizliğin sesleri veya nefesi, ikisi de aynı şey. Mordecai nefesin de şiir olduğunu söyler." Eller yavaşça soluk gözlerin önüne kadar indiler.

"Mordecai?" diye tekrarladım, biraz aceleci. Bu ismi evvelce başka bir yerde duymuş olduğum hissinden kurtulamamıştım, hâlâ da kurtulabilmiş değilim.

Ama bu, kaçınılmaz şekilde akıntıya kapılmış bir sandaldaki birisiyle konuşmaya çalışmak gibiydi. George ürperdi. "Gidin," diye fısıldadı. "Lütfen."

Gitmedim, hemen değil. Orada karşısında dikildim, ama o sanki artık benim farkımda değildi. Yavaşça ileri geri sallanmaya başladı, topuklarından ayak uçlarına, sonra gene topuklarına. İnce saçları vantilatörün düzgün, tıslayan esintisinde dalgalanıyordu.

Yüksek sesle kendi kendine konuşmaya başladı, ama söylediklerinin pek azını yakalayabildim. "Işık, koridor, merdiven bağlantıları..." Sözcükler yabancı değildi ama tam yerine yerleştirememiştim. "Varlık mekânları ve mutluluk kalkanları."

Aniden ellerini yüzünden çekti ve bana baktı. "Hâlâ burada mısınız?"

Cevap aşikâr olmasına karşın, hâlâ orada olduğumu söyledim.

Koridorun loşluğunda göz bebekleri büyümüştü, onu deli gibi gösteren de belki buydu. Tekrar üç parmağını göğsüme dayadı. "Güzellik," dedi vakarla, "ancak tahammül edebildiğimiz bir dehşetin başlangıcından başka bir şey değildir." Ve bu sözler üzerine George Wagner mükellef bir kahvaltının

hemen hemen tamamını o saf Euklides uzayına çıkartıverdi. Aynı anda, sanki bir anaç tavuk sürüsü gibi muhafızlar tepemizde bittiler, George'un ağzını sildiler ve bizi odalarımıza götürdüler. Bana içecek bir şey verdiler, galiba bir sakinleştirici. Yoksa korkarım aklım bu karşılaşmayı anlatacak kadar başıma gelmiş olmazdı.

Ne garip bir tipti! Rilke'den mısralar okuyan bir çiftlik çocuğu. Çiftlik çocukları belki Whittier okuyabilir, hatta Carl Sandberg. Ama ya *Duinoser Elegien*?

6 Haziran

ODA 34

Sıkıcı, sarı ahşap kapının üzerinde ciddi, paslanmaz çelik sayılar ve altında, siyah plastik bir dikdörtgen üzerinde beyaz harflerle (Bankada veznelerde olduğu gibi, hani diğer tarafında da LÜTFEN YANDAKİ VEZNEYE yazar ya):

Dr. A. BUSK

Muhafızlarım beni içeri soktular ve iki adet, kromajlı çelik iskeletlerinde deri döşemelerin olduğu ve bu haliyle muhafızların bir soyutlaması olarak yorumlanabilecek –sanki bir sunak gibi– iskemlenin vesayetine bıraktılar. Harley Davidson marka iskemleler. Sert kontürlü (bu tür iskemlelerle aynı zevke göre seçilmiş) resimler duvara yapışmış, sanki gizlenmeye çalışır gibiydiler.

Dr. A. Busk uzun adımlarla odaya daldı ve elini bana doğru salladı. Elini sıkmam mı gerekiyordu? Hayır, sadece oturmam gerektiğini işaret ediyordu. Keskin hareketlerle bacak bacak üstüne attı, eteğini düzeltip gülümsedi. İçten olmasa bile inandırıcılığı olan bir gülümsemeydi, birazcık fazla zayıf, fazla katı. Bir Elizabeth devri hanımefendisinin geniş alnı ve durgun kaşları. Kırk yaşlarında? Belki kırk beş.

"El sıkışmadığım için özür dilerim Bay Sacchetti, ama en

iyisi baştan bu tür ikiyüzlülükleri bırakmak. Burada tatilde değilsiniz, değil mi? Siz hükümlüsünüz ve ben... ne oluyorum? Ben hapishaneyim. Bu, keyifli olmasa bile hiç olmazsa dürüst bir ilişkinin başlangıcı."

"Dürüst derken, benim de size hakaret edebileceğimi mi söylemek istiyorsunuz?"

"Korkusuzca, Bay Sacchetti, kısasa kısas. Burada veya boş zamanlarınızda kendi odanızda, güncenizi yazarken. İkinci kopya da bana gönderiliyor, bu yüzden söylemek isteyeceğiniz tatsız sözlerin boşa gitmeyeceğinden emin olabilirsiniz."

"Bunu aklımda tutacağım."

"Bu arada, burada yaptıklarımız konusunda bazı şeyler bilmeniz gerekiyor. Dün genç Wagner'la karşılaştınız ama güncenizde, garip davranışları üzerine yorum yapmaktan özellikle kaçındınız. Buna karşın herhalde bu konuda düşünmüşsünüzdür."

"Kuşkusuz düşünmüşümdür."

Dr. A. Busk dudaklarını büzdü ve çarpık kesilmiş tırnaklarıyla kartelasına iliştirilmiş olan zarfa –gene şu Sacchetti dosyası– vurdu. "Dürüst olalım, Bay Sacchetti. Genç Wagner'ın davranışının pek tutarlı olmadığını düşünmüşsünüzdür ve bu tutarsızlıkları da iş arkadaşım Bay Haast'ın buradaki rolünüz konusunda verdiği ip uçlarıyla ilişkilendirmişsinizdir. Bu ip uçlarını ağzından kaçırmış değil. Yani kısa kesersek, genç George'un, burada sürdürülen deneysel bir programın deneği –deneklerinden biri– olduğunu düşünmüşsünüzdür?" Kaşını gizemli, soru sorar gibi kaldırmıştı. Başımı salladım.

"Tahmin edemezsiniz ama –bunu öğrenmek sizi rahatlatacaktır– genç George burada gönüllü olarak bulunuyor. Anlarsınız, Taipei'de izindeyken ordudan firar etti. İzindeki bir askerle bir fahişe arasındaki olağan pis iş. Kuşkusuz yakalandı ve divan-ı harbe verildi. Cezası beş yıl hapisti, kabul edersiniz ki hafif bir ceza. Resmen savaşta olsaydık kurşuna dizilirdi. Evet, öyle olurdu."

"Yani beni kaçıran ordu, öyle mi?"

"Tam olarak değil. Kamp Arşimet özel bir vakfın ödene-

ğiyle çalışıyor, ama gerekli gizliliğin sağlanabilmesi için ismimiz kayıtlarda geçmiyor. Vakfın sadece bir görevlisi araştırmamızın esasını biliyor. Diğerleri için –aynı zamanda Ordu için de– biz genel silah geliştirme sınıfına giriyoruz. Personelin büyük bir kısmı –muhafızların çoğu ve ben– Silahlı Kuvvetler'den ödünç alındık."

Bu bilginin ışığında, bütün özellikleri –makyajsız yüzü, katı tavırları, kadınsı olmayan sesi– bir anlam kazandı. "Siz bir kadın subaysınız!"

Cevap olarak alaycı bir selam çaktı. "Böylece, dediğim gibi, zavallı George askeri hapishaneye girdi ve orada mutlu olamadı. Meslektaşım Haast'ın deyimiyle, askeri hapishane ortamına uyum sağlaması olası değildi. Kamp Arşimet'e gönüllü olma fırsatı doğduğunda hemen bu fırsatın üstüne atladı. En nihayet, bu günlerde yapılan deneylerin çoğunluğu bağışıklık alanında. Yeni hastalıkların bazıları oldukça sevimsiz. İşte George'un öyküsü bu. Karşılaşacağınız diğer deneklerin de benzer geçmişleri var."

"Bu deneğin yok."

"Siz pek denek sayılmazsınız. Ama buraya getirilmenizin amacını anlayabilmeniz için önce deneyin amacını anlamalısınız. Bu, öğrenme süreci üzerine bir araştırma. Ulusal savunma çabası içinde, eğitimin temel önemini anlatmama gerek yok. Eninde sonunda bir ulusun en yaşamsal kaynağı zekâdır ve eğitim de zekâyı azamiye çıkarma süreci olarak görülebilir. Ama bu haliyle sonuç başarısız, çünkü bu birincil amaç toplumsallaşma uğruna yok oluyor. Zekânın azamiye çıkışı, hemen hemen her durumda toplumsallaşma sürecinin feda edilmesi pahasına oluyor – buna sizin kendi durumunuzu örnek gösterebilirim. Böyle olunca da toplum açısından pek az şey kazanılıyor. Acı bir ikilem.

"Belki de psikoloji biliminin ana görevi bu ikilemi çözmektir – toplumsal değerini bozmadan zekâyı azamiye çıkarmak. Umarım bu açıktır."

"Çiçero'nun bile bu kadar berrak bir Latince üslubu olmamıştı."

Busk karısı inceliği anlamayıp yüksek, makyajsız kaşlarını

buruşturdu, sonra, düşünmesine değmeyeceğine, bir şaka olduğuna karar verdi, hiç istifini bozmadan sürdürdü:

"Ve bu yüzden de biz, burada yeni eğitim teknikleri geliştiriyoruz. Yetişkinler için eğitim teknikleri. Bir yetişkinde toplumsal süreç tamamlanmıştır. Çok az insan yirmi beş yaşından sonra belirgin karakter gelişmesi gösterir. Bu yüzden, zekâyı azamiye çıkarma çalışmalarına buradan başlanabilirse –deyim yerindeyse, körleşen yaratıcı yetenekler canlandırılabilirse– o zaman o en değerli kaynak olan aklı daha evvel hiç kullanılamadığı gibi kullanmaya başlayabiliriz.

"Ne yazık ki çalışmamız için bize kusurlu malzeme verildi. Denek olarak askeri hükümlülere dayandığınızda, çalışmaya sistemli bir hata da sokmuş oluyorsunuz; çünkü belli ki bu tür insanlar için toplumsal süreç başarısız olmuştur. Ve açık sözlü olmamı isterseniz, kanaatıma göre seçimdeki bu hata, tatsız sonuçlarını vermeye başladı. Umarım güncenize bunu da eklersiniz."

Ona bu yolda güvence verdim. O zaman –merakımı çekmekte ne kadar başarılı olduğunu anlama zevkini ona vermek istememe karşın– kendimi şu soruyu sormaktan alıkoyamadım: "Yeni eğitim teknikleriyle, ilaçları mı kastediyorsunuz?"

"Aha! demek bu konuyu düşünmüşsünüz. Evet, kuşkusuz. İlaçlar. Ama düşündüğünüzü sandığım anlamda değil. Birinci sınıftaki tıp öğrencilerinin bile bildiği gibi yasa dışı yollardan elde edilebilecek ve hafızayı yüzde iki yüz oranında kuvvetlendirecek veya öğrenme süreçlerini aynı oranda hızlandırabilecek bazı ilaçlar var. Bu ilaçların sürekli kullanımı, öğrenme eğrilerini yatırıyor, kısa sürede elde edilebilecekler azalıyor ve sonunda da sıfıra iniyor. Böyle ilaçlar var; aynı zamanda LSD gibi bazı ilaçlar da aldatıcı bir her şeyi bilme duygusu veriyor. Size bu ilaçlardan söz etmem gereksiz, değil mi Bay Sacchetti?"

"Bu da mı dosyamda var? Esaslı iş yapmış olduğunuzu itiraf etmem gerekiyor."

"Hakkınızda bilmediğimiz pek az şey var. Buraya getirilmenizden önce, geçmişinizin en ince çatlağındaki en küçük

pisliği bile incelediğimizden emin olabilirsiniz. Herhangi bir retçiyi buraya getirmemizin bir faydası olmazdı. Zararsız olduğunuzdan emin olmalıydık. İçinizi dışınızı tanıyoruz. Okuduğunuz okullar, akrabalar, dostlar, okuduklarınız, nerelerde yaşadığınız. Fullbright bursuyla gittiğinizde İsviçre ve Almanya'da hangi otelin hangi odasında kaldığınızı biliyoruz. Bard ve sonrasında çıktığınız bütün kızları ve her biriyle ne kadar ileri gittiğinizi de biliyoruz. Söylemeliyim ki pek de iyi değilmişsiniz. Son on beş senede ne kazandığınızı ve ne kadar harcadığınızı da ayrıntılarıyla biliyoruz. Eğer isterse devlet sizi vergi suçlarından dolayı tekrar Springfield'e geri gönderebilir. Son iki yıldaki psikoterapinizin de kayıtları var.

"Günah çıkarma hücrelerimi de dinlediniz mi?"

"Sadece Springfield'e geldiğinizden beri. Karınızın kürtajını ve Bayan Webb'le olan kaçamağınızı da oradan öğrendik."

"Güzel kadın ama, değil mi?"

"Güçsüz tiplerden hoşlanıyorsanız, evet. Ama konuya dönelim... Buradaki göreviniz hayli basit. Denekler arasında serbestçe dolaşabilecek, onlarla konuşabilecek ve mümkün olduğu ölçüde günlük yaşamlarını paylaşacaksınız. Kısaca nelerle uğraştıklarını, eğlencelerini ve buradaki –nasıl söyleyeyim?– entelektüel hava hakkında kendi kişisel değerlendirmenizi aktaracaksınız. Tahminimce bundan hoşlanacaksınız."

"Belki. Ama neden ben?"

"Deneklerden biri sizi önerdi. Değerlendirdiğimiz adaylar arasında bu işe en uygun siz görüldünüz ve şüphesiz en erişilebilir olanı da sizdiniz. Dürüst olmak gerekirse, deneklerle aramızda bir... iletişim sorunu var. Ve liderleri –adı Mordecai Washington– sizin buraya bir tür çevirmen, arabulucu olarak getirilmenizi öneren kişi. Mordecai'ı hatırladınız mı? Bir yıl boyunca sizinle aynı liseye gitti, '55 yılı."

"Merkez Lisesi mi? İsim yabancı gelmiyor, ama çıkaramıyorum. Yoklamada filan adını duymuş olabilirim, ama kesinlikle arkadaşım değil. Herhangi birini unutacak kadar arkadaşım olmadı."

"O zaman burada o ihmali telafi edecek yeterli fırsatınız olacak. Başka sorunuz var mı?"

"Evet. A. ne demek oluyor?"

Boş boş baktı.

"Dr. A. Busk'taki 'A'," diye açıkladım.

"Ha o, Aimée demek."

"Bir de, hangi özel vakıf paraları ödüyor?"

"Bunu size söyleyebilirim, ama Bay Sacchetti, bilmezseniz daha iyi olabileceğini düşünmediniz mi? Deneklere, sizin kendi iyiliğiniz için, bazı şeylerin sizinle konuşulmaması gerektiği söylendi. Çünkü siz, bir ara buradan ayrılmak arzusundasınız herhalde, öyle değil mi?"

Dr. Aimée Busk bir naylon çorap hışırtısıyla ayağa kalktı. "Muhafızlar sizi doğrudan yukarıya geri götürmek için gelecekler. Sizi en geç bir hafta içinde tekrar göreceğim. Arada, cevabını ille de istediğiniz bir soru aklınıza gelirse, çekinmeden gelip bana sorabilirsiniz. İyi günler, Bay Sacchetti." Kısa ve hızlı üç adımda odayı terk etti. Bu turda tüm puanları o almıştı.

Daha sonra:

Günceme bunları yazdıktan bir saat kadar sonra H.H.'dan bir not geldi: "Otuz yedi yaşında. H.H."

Bölümler arası rekabet mi? (Bu soruyu cevaplamayın.)

7 Haziran

Açıkça psikosomatik olan migrenimden psikoterapi sonucu kurtulduğumu düşünüyordum, ama dün gece bir intikam dönüşü yaptı. İki sancının olduğu yerde şimdi yedi tanesi var. Belki de Busk karısı, esrarların yeni bir müridi olarak, Dr. Mieris'in tedavisini alt edecek bir karşı büyü yapmıştır; belki de yazı yazma krizi sonucu saat ikiyi geçene kadar oturmam yüzündendir. Şiirin, ödenen bu fiyata değip değmeyeceğini değerlendirebileceğim kadar zaman geçmedi daha. Gene de kim bilebilir? Belki şiiri getiren de migrendir.

Zihnimin yaşamı için bu kadarı yeter; günün kayda değer

olayı, kahvaltıdan az sonra (öğleyin) meşhur Mordecai Washington'ın ziyaretiydi. Gelişi muhafızlar tarafından bildirilmedi ve kendisi de kapıyı çalıp, cevap beklemeden odaya dalıverdi. "Girebilir miyim?" diye sorduğunda, zaten içeri girmişti.

Yüz yüze gelince de, migrenimin üzerinde gümbürdeyen sesini duyunca da, onu liseden arkadaşım olarak veya herhangi birisi olarak tanıyamadım.

İlk izlenim: Yakışıklı değil. Güzellik kıstaslarımın ırkçı temelleri olduğunu kabul ediyorum; ama onu zencilerin de yakışıklı bulacağını sanmam. Rengi çok koyu, morumsu kapkara. Uzun bir surat, çıkıntılı bir ağız, şiş dudaklar (ama, dışarı doğru değil, suratın düzleminde yayılmış; düşey dudak da diyebiliriz), küçücük bir burun, karmakarışık neo-Maori saçlar. Bir asır kadar evvel veremli diye nitelendirilebilecek bir göğüs, dar omuzlar, çarpık bacaklar, kocaman ayaklar. Takır tukur, kulak tırmalayan bir ses. Güzel gözler (çirkin insanlarda gözler genellikle güzel görünür).

Buna rağmen olağanüstü gözleri olduğunda ısrarlıyım, yaşlı ve yaşam dolu, derinlik çağrıştıran ama kendini açığa vurmayan, çelişkili gözler.

Yataktan kalkınaya çalıştığımda, "Hayır, olduğun yerde kal," diye ısrar etti. Odanın öbür tarafından yatağımın başucuna bir iskemle çekti. "Ne okuyorsun? Ah, bir resim kitabı. Bunca zamandır buradasın ve benim haberim olmadı. George'dan öğrendim. Yazık; ama zaten ben de geçici olarak" – elini müphem bir şekilde başının üzerinde gezdirdi (elleri, ayakları gibi, orantısız bir şekilde büyüktü. Parmak uçları bir işçininkiler gibi yaygın, ama hızlı, neredeyse kanat çırpar gibi. El hareketleri, sanki suratının ifadesizliğini telafi etmek için, biraz abartılı)– "devre dışıydım. Eylemsiz. Sönük. Komada. Ama artık geçti. Sen de buradasın. Memnun oldum. Ben, Mordecai Washington."

Ciddi bir şekilde bana elini uzattı. Bu harekette alaycı bir ifade görmeden edemedim; sanki elini sıkarsam doğrudan onun adamı olduğumu kabul edecekmişim gibi.

Güldü, konuşma tonundan iki oktav daha yüksek, tiz bir

papağan gülüşü. Sanki onun yerine başkası gülmüş gibi. "Ohoo, dokunabilirsin, Tanrının cezası mikroplarımın hiç biri sana geçemez. Yani bu yolla geçemez, patron."

"Hiç aklıma gelmemişti... Mordecai." (Yabancılarla ön isimleri kullanmam hiç bir zaman kolay olmamıştır.)

"Beni hatırlamanı beklemiyordum. Bu konuda rahatsız olma. Ve henüz benimle senli benli olman da gerekmez. Ama seni hatırladım. Gayet net bir şekilde, aynen bir korku filmindeki belirli bir anı hatırladığın gibi. Örneğin *Sapık*? *Sapık*'ı hatırlar mısın?"

"Evet, duş sahnesi. O günlerde Tony Perkins gibi miydim? Aman Tanrım."

"Kendi üslubun içinde benzer bir dehşet saçıyordun. Bana. İkimiz de aynı sınıftaydık. Miss Squinlin'i hatırladın mı?"

"Miss Squinlin! Evet, karıdan nefret ederdim."

"Şişko, yaşlı, kızıl saçlı a.cık – ondan senin nefret ettiğinden çok daha fazla nefret ederdim kardeşim. 10-C'de ondan İngilizce almıştım. *Silas Marner, Jül Sezar, Yaşlı Denizcinin Türküsü.* Neredeyse s.ktiğimin dilini konuşmaktan bile vazgeçecektim, o kadar nefret ettirdi ki."

"Hâlâ *Sapık*'la ne ortak yönümüz olduğunu söylemedin."

"Peki, *Donovan'ın Beyni* diyelim. Cam bir kaptaki beyin. Burs peşinde koşan ahtapot beyin, bütün soruları bilen, Squinlin gibilerin kürediği tüm bilgileri yutan beyin. *Cerebrum Cerberus.**" Buradaki espriyi, her iki sözcüğü de yanlış telaffuz ederek berbat etti.

"Ve istediğinde de yaşlı Squinlin gibileri bir kenara atabiliyordun. Bense, oturup verdikleri o pisliği almak zorundaydım. Pislik olduğunu biliyordum, ama ne yapabilirdim ki? Beni yakalamışlardı bir kez.

"Senin hakkında aklımda kalan en çarpıcı şey –Tanrım, yaşamımı değiştirmişti–, '55 baharının bir günüydü, sen ve takıldığın o Yahudi şıllıklar okuldan sonra oturmuş 'Tsanrı var mıdır yok mudur?' diye geyik yapıyordunuz. Öyle diyordun: Tsanrı – o zamanlar yapmacık bir aksanın vardı. Bahse

* Hades'in kapısındaki üç başlı köpek olarak beyin. (y.n.)

girerim ki çok fazla Laurence Olivier filmi seyretmektendir. Cezalı olarak sınıfın dibinde oturuyordum. Öfkeli, sessiz ve görünmez, ben hep öyleydim. Hiç hatırlamıyor musun?"

"O günü değil. O sene Tanrı hakkında çok konuşmuştum. O zamanlar dendiği gibi Aydınlanma'yı yeni keşfetmiştim. Ama o iki kızı hatırlıyorum. Barbara ve – ötekinin adı neydi?"

"Ruth"

"Ne korkunç bir hafızan var."

"Seni yiyip bitirecek kadar, şekerim. Her neyse, konuya dönelim – o iki şıllık evrenin bir saat olduğu ve saatçisiz bir saat olamayacağı yolundaki eski iddiayı ortaya attılar. Veya, başka hiç bir sebebin sebep olmadığı ilk sebep. O güne kadar saatçi işini hiç duymamıştım ve tamam, dedim, bu bizim Donovan'ın beynini durdurur. Ama nerede, onların mufassal mantık silsilelerini –bunu da yanlış telaffuz etmişti– parça parça ettin. Söyleneni anlamadılar ve aynı saçmalığı tekrarlayıp durdular; ama ben anladım. Orada beni dinden koparmıştın"

"Mordecai, özür dilerim. Hakikaten. İnsan kendi hatalarıyla kaç kişiyi zehirleyebileceğini bilemiyor. Senden nasıl–"

"Özür mü? Yavrum, sana teşekkür ediyordum. Senin bu deliğe kaçırılmanı sağlamak teşekkürün garip bir yolu gibi görülebilir, ama burada Springfield'de olduğundan daha rahat bir yaşam sürdüreceksin. Haast orada tuttuğun günceyi gösterdi. Oradan iyi kurtuldun. Kabul etmeliyim ki Haast'tan seni getirtmesini istememin tek nedeni fedakârlık değil. Bu benim birinci sınıf, gerçek, eserleri yayınlanmış bir şairle karşılaşmak için en büyük şansımdı. Sonuna kadar gittin, değil mi Sacchetti?" Bu soruya sıkıştırdığı duyguları toparlamak kolay değildi: hayranlık, aşağılama, kıskançlık ve – Mordecai'ın bana söylediği her şeyi etkisi altına alan– kibirli bir neşe.

"Bu *İsviçre'nin Tepeleri*'ni okuduğun anlamına mı geliyor?" diye cevap verdim. Bir şairin kendini beğenmişliğine güvenebilirsiniz, bu lafı illa ki araya sokuşturacaktır!

Mordecai dar omuzlarını silkti "Haa. Okudum."

"O zaman gençliğimin toy materyalizminden de kurtulduğumu biliyorsundur. Tanrı, Aquinas'tan bağımsız olarak vardır. İnanç, mantık silsilelerine hakimiyetten öte bir şeydir."

"S.kmişim inancı, nüktelerini de. Sen artık benim Büyük Birader'im değilsin. Ben senden iki yaş büyüğüm arkadaşım. Sonradan oluşan dindarlığına gelince, seni buraya, buna ve berbat şiirlerine rağmen getirttim."

Bu durumda korkup sinmekten başka ne yapabilirdim ki?

Mordecai gülümsedi, içini boşaltır boşaltmaz öfkesi dinmişti. "Arada hayli güzel şiirler de var. George kitabı bir bütün olarak benden daha çok beğendi ve George bu işlerden daha iyi anlar. Bir kere, o daha uzun zamandır burada. Onun hakkında ne düşünüyorsun?"

"George hakkında mı? O çok... çok hararetliydi. Korkarım buna pek hazırlıklı değildim. Burada çok hızlı ve serbestsiniz, hele Springfield'deki tam boşluktan sonra."

"Öyledir. Senin I.Q.'un kaç?"

"Benim yaşımda I.Q.'dan söz etmenin bir anlamı kaldı mı? '57 de, testin birinde yüz altmış ölçülmüştü ama bu beni çizelgenin neresine oturtur bilemem. Ama şimdi, matbu bir testin ne anlamı var ki? Asıl önemli olan zekânla ne yaptığın."

"Biliyorum, ne boktan, değil mi?" Bunu öylesine söylemesine karşın, bütün konuşmamız süresince ilk defa, Mordecai'ın öyle veya böyle ciddiye aldığı bir konuya değindiğimi hissettim.

"Sen ne yapıyorsun Mordecai? Burada. Ve burası neresi? Haast ve Busk sizden ne elde etmeye çalışıyor?"

"Burası cehennem Sacchetti, bilmiyor muydun? Veyahut giriş salonu. Gövdelerimizden sosis yapabilmek için ruhlarımızı satın almaya çalışıyorlar."

"Size bu konuda hiçbir şey bilmemem gerektiği söylendi, değil mi?"

Mordecai yüzünü çevirdi ve odanın öbür ucuna, kitap raflarına doğru gitti. "Biz kazlarız ve Haast'la Busk karnımıza Batı kültürü dolduruyor. Bilim, sanat, felsefe, içeri ne tıkılabilirse. Ve gene de...

Tam doymadım, tam doymadım.
Midem doldu da doldu,
ve gene de tutamıyorum
yediklerimi, dokunamıyorum Oh!
Doymadım."

Mordecai'ın okuduğu benim şiirimdi. Tepkim, onun bu dizeleri bulup çıkararak ezberlemesinin verdiği övünç duygusuyla (çünkü onlar en çok gurur duyduğum dizeler arasındaydılar) söylediklerinin dokunaklılığının, ki bu dokunaklılığı bu dizeleri ilk benim söylemiş olmam gerçeği azaltmıyordu, verdiği acıma duygusu arasında geziniyordu. Cevap vermedim, başka soru da sormadım.

Mordecai kendini gülle gibi koltuğa bıraktı. "Bu oda berbat vaziyette, Sacchetti. Biz yerleştiğimizde bütün odalar böyleydi, ama buna dayanmak zorunda değilsin. Haast'a daha kaliteli bir şeyler istediğini söyle. Ona perde desenlerinin beyin dalgalarına müdahale ettiğini söyle. Burada bize iç dekorasyon gibi konularda açık çek veriliyor, göreceksin. Sen de bundan yararlan."

"Springfield'le karşılaştırılırsa bayağı şık gözüküyor. Aslını istersen, Ritz'deki bir güncük dışında yaşadığım herhangi bir yerle karşılaştırılırsa da öyle."

"Ya, şairler pek para kazanamıyorlar, değil mi? Bahse girerim ben senden daha iyi vaziyetteydim, celbim gelmeden önce. Orospu çocukları! Celbi almak büyük bir hataydı."

"Sen de Kamp Arşimet'e George'la aynı yoldan geldin, değil mi? Askeri hapishaneden?"

"Evet. Bir subaya saldırmaktan. Orospu çocuğu kaşınıp duruyordu. Onlar hep kaşınırlar ama kimse kaşımaz. İşte bu orospu çocuğunu kaşıdılar. Serserinin dişlerini kırdım, iki tanesini, pis bir manzaraydı. Askeri hapishane daha da pis bir görüntüydü; böyle bir işten sonra cidden peşine düşüyorlar. Böylece gönüllü oldum. Bu, altı yedi ay evveldi. Bazen, pek de büyük bir hata değilmiş diye düşünüyorum. Bunu bize verdikleri ilaçlar için söyleyebilirim – asitten daha iyi. Asitle her şeyi bildiğini düşünüyorsun. Bununla, bir güzel biliyor-

sun. Ama her zaman o kadar iyi olmuyorum. Çoğunlukla acı veriyor. H.H.'nın dediği gibi: 'Deha, sonsuz bir acıya katlanabilme yeteneğidir.'"

Güldüm, hem konuşmasındaki sapmalara ve hıza, hem de deyişe.

"Ama bu bir hataydı, aptalken daha iyiydim."

"Aptal? Senin durumun hiç bu tarife uymamıştı gibi geliyor bana."

"Gayet iyi biliyorum ki I.Q.'m hiçbir zaman yüz altmış olmadı, hayır efendim."

"Ama bu testler benim gibi WASP'lar için ayarlanmış, daha doğrusu WASC'lar* için. Zekâyı ölçmek kan sayımı yapmak kadar kolay bir iş değildir."

"Bunu söylediğin için teşekkürler, ama işin doğrusu ben aptal bir orospu çocuğuydum. Ve aptaldan da öte, cahil. Şu anda bildiğim her şey, seninle konuşma tarzım –hepsi Pa– hepsi bana verdikleri ilaçlar sayesinde."

"Hepsi mi? Yok canım."

"S.ktiğimin her şeyi!" Güldü, baştakinden daha sakin bir gülüştü. "Seninle konuşmak insanı hoşnut ediyor, Sacchetti. Her küfrümde kendini çekiyorsun."

"Çekiyorum ya! Orta sınıf yetiştirilme tarzım sayesinde sanırım. Bu tür kaba sözcüklere kâğıt üzerinde alışkınım, ama konuşulduğunda... Refleks sanırım."

"Şu baktığın resim kitabı, yazılarını da okudun mu?"

Wilenski'nin *Flaman Ressamlar* adlı kitabının resimleri içeren ikinci cildini karıştırıyordum. Birinci cilt sadece metindi. "Başladım, ama takılıp kaldım. Daha bir şeylere konsantre olacak kadar yerleşemedim."

Mordecai'ın buna tepkisi aşırı ciddiydi. Buna rağmen hiç bir şey söylemedi, ama bir duraksamadan sonra konuşmasını bıraktığı yerden sürdürdü. "Burada müthiş bir bölüm var. Sana okuyabilir miyim?" Birinci cildi raftan almıştı bile. "Hugo van der Goes'dan söz ediyor. Onu tanıyor musun?"

* WASP (White, Anglo-Saxon, Protestant), Beyaz, Anglosakson, Protestan; WASC ise Beyaz, Anglosakson, Katolik. (ç.n.)

"Sadece ilk dönem Flaman ressamlardan biri olduğunu biliyorum. Bir resmini gördüğümü hiç sanmıyorum."

"Göremezdin. Hiçbiri devrimize kadar kalamadı. Hiç olmazsa imzaladıklarından hiçbiri gelemedi. Öyküye göre 1470 dolaylarında delirmiş, lanetlendiğini, şeytanın gelip onu alacağını filan söylemiş. O sırada Brüksel yakınlarındaki bir manastıra kapanmışmış, biraderler sakinleştirmek için, David'in Saul'a yaptığı gibi, ona müzik çalmışlar. Oradaki oğlanlardan birisi deliliğinin bir güncesini yazmış –okunmaya değer bir metin– ama en çok beğendiğim kısmı... işte burada, sana okuyayım.

"'...Birader Hugo, yaratıcı gücünün alevlenmesi sonucu uyanıkken fanteziler ve sanrılar görmeye başlamış ve bunun sonucu olarak da beyninde bir hastalık oluşmuştur. Çünkü, bana söylendiğine göre, beynin yakınında, yaratıcı ve hayalci güçler tarafından denetlenen, küçük ve hassas bir organ varmış. Hayal gücümüz çok canlı veya fantezilerimiz çok fazla olursa, bu küçük organ etkilenir ve kırılma noktasının ötesinde zorlanırsa da, sonucunda delilik ve çılgınlık gelirmiş. Eğer bu tedavisi gayri mümkün...'"

Mordecai bu ifadeyi telaffuz ederken tökezledi.

"'...tehlikeye düşmekten kaçınmak istersek, fantezilerimizi, hayal gücümüzü ve şüphelerimizi sınırlandırmalı ve beynimizi tahrik edebilecek tüm diğer faydasız ve gereksiz düşüncelerden kaçınmalıyız. Biz sadece insanız ve Biraderimizin fantezileri ve sanrıları sonucu başına gelenler, bizim başımıza da gelemez mi?'"

"Muazzam, değil mi? Yaşlı piçin bu satırları yazarken duyduğu hazzı düşünebiliyorum – 'Sana söylemiştim Hugo! Her zaman bütün bu resimlerin tehlikeli olduğunu söylemez miydim?' Sence neden delirdi?"

"Herkes delirebilir. Bu ressamların ayrıcalığı değil. Veya şairlerin."

"Evet. Aslında derinliğine düşünürsen, herkes çılgın. Benimkiler şüphesiz yeteri kadar çılgındılar. Anam –onu böyle

adlandırırdık, Tanrı korusun!– Anam kutsal ruhla bozmuştu, bizim moruk da onsuz. Her iki kardeşim de keşti, bu da onların çılgın olduğunu gösterir. Çılgın ve çılgın ve çılgın ve çılgın."

"Bir şey mi oldu?" diye sordum, bir taraftan da yatağımdan kalkmış, Mordecai'a doğru yönelmiştim, çünkü o, bu konuşması sırasında aşırı ajite olmuş, sonunda titremeye başlamış, gözler sıkıca kapalı, bir eli kalbinin üzerinde, konuşması da boğuk bir nefes almaya dönüşmüştü. Ağır kitap sol elinden yere düştü ve onun şokuyla gözlerini açtı. "Eğer... birkaç dakika... otururbut... düzelirim. Biraz başım döndü."

Koltuğa oturmasına yardım ettim ve aklıma daha iyi bir fikir gelmediği için ona, şükranla içtiği bir bardak su getirdim. Bardağı tutan elleri hâlâ titriyordu.

"Ama gene de, biliyor musun," diye konuşmasını sürdürdü sakin bir şekilde, geniş parmakları bardağın kenarında aşağı yukarı hareket ediyordu. "Van der Goes hakkında bir şey var. Daha doğrusu ben olduğunu düşünmek istiyorum. Her sanatçıda olan özel bir şey, şüphesiz. Bir tür sihir -kelime anlamında. Doğanın gizlerini çözen ve aynı gizi geri üfleyen. Böyle olur, değil mi?"

"Bilmem. Benim için böyle olduğunu sanmıyorum, ama bunun böyle olmasından hoşlanacak birçok sanatçı vardır. Ama sihirdeki sorun, işe yaramamasındadır."

"Yok yahu!" dedi Mordecai, sakince.

"Tanrı'yla alay edip, iblislere inanabilir misin?"

"İblis nedir? Ben ebedi güçlere inanırım –perilere, ejderlere, deniz kızlarına, cüce cinlere– birincil maddenin palavralarına. Sizler gülümser, dudak büker ve üniversite fiziğinin rahat İsevi evreninde birbirinize sokulursunuz. Maddenin sizin için bir sırrı kalmamıştır, hayır! Ruhta olandan fazla değil. Her şey düzgündür ve bilinir, tıpkı annenizin yemekleri gibi. Eh, deve kuşları da evrende huzurludurlar, ama onu görmezler."

"İnan bana Mordecai, periler ve ejderhalar dünyasında ben de çok mutlu olurum. Her şair olur. Geçtiğimiz iki yüzyıl için neden kafa patlatıyoruz sanıyorsun? Evimizden kovulduk da ondan."

"Ama gene de sözcüklere dudak büküyorsunuz. Sizin için onlar sadece bir Rus balesi, çanların çalışı. Ama ben, alevlerin ortasında dolaşan ejderhaları gördüm."

"Mordecai! Ateşin bir unsur olduğu kavramı anlamsız, yarım sömestrlik bir kimya dersi seni bu inançtan vazgeçirir. Yani, lise kimyası demek istiyorum."

"Ateş değişmenin unsurudur," dedi vakur bir tonda, "tözler arasının unsuru. Madde ile ruh arasındaki köprüdür. Dev siklotronlarınızın bağrında başka ne yaşayabilir? Veya güneşin merkezinde? Meleklere inanıyorsun, değil mi? Bu küre ve en dıştaki küre arasındaki aracılara? İyi işte, ben onlarla konuştum."

"En dıştaki küre – şu Tanrı'nın oturduğu küre mi?"

"Tsanrı, Tsanrı! Ben daha tanıdık ruhları yeğliyorum – perilerimi ve ejderhalarımı– onlarla konuşulduğunda cevap verirler. Eldeki bir kuş daldaki iki kuştan daha iyidir. Ama tartışmamızın bir yararı yok. Daha değil. Laboratuvarımı görene kadar bekle. Karşılıklı anlaşabilmemiz için sözcüklerimizi uyumlu kılamazsak, s.ktiğimin kıyamet gününe kadar evet-hayır oynarız."

"Özür dilerim; genellikle bu kadar katı değilimdir. Korkarım bu mantıksal fikir ayrılığından çok, zihinsel bir kendini koruma sorunu. Kendimi senin retoriğine kaptırmam çok kolay. Bu bir iltifattı, biliyor musun."

"Benim senden akıllı olmam seni rahatsız ediyor, değil mi?"

"İşler tersine olduğu zaman, beni ilk tanıdığında seni rahatsız etmemiş miydi, Mordecai? Üstelik" –gülümseyip olaya yumuşak baktığımı göstererek– "şu anda öyle olduğundan da pek emin değilim."

"Ohoo, öyleyim, öyleyim. İnan bana. Veya istersen beni sına. Ne zaman istersen. Silahını seç, bebeğim. Bir bilim dalı seç, herhangi bir bilim dalı. Belki kurallara uygun bir tartışma sana daha çok uyar? İngiltere, Fransa, İspanya, İsveç, Prusya krallarının tahtta kaldıkları tarihleri biliyor musun? *Finnegan'ın Uyanışı*'nda bir gezinti? Haikular?"

"Yeter! Sana inandım. Ama Allah kahretsin, hâlâ seni ye-

nebileceğim bir alan var süpermen."

Mordecai bir meydan okuma ifadesiyle başını geri itti. "Hangisiymiş?"

"Ortoepi"

"Tamam, denerim. Ortoepi nedir?"

"Düzgün telaffuz bilimi."

Kibirli Lusifer cennetten kovulduğunda bile bu kadar perişan gözükmemiştir. "Evet, evet, bu doğru. Ama Allah kahretsin, her minik sözcüğün nasıl telaffuz edildiğine bakacak zamanım yok ki. Ama, bir sözcüğü yanlış söylediğimde beni düzeltir misin?"

"Bir şair, başka bir işte olmasa da, bu konularda iyidir."

"Senin için sırada bekleyen bir sürü işimiz var. George'la bir kez daha konuşman gerekiyor. Ama bugün olmaz, o bugün revirde. Burada *Doktor Faustus*'u sahneye koymak yolunda bir niyeti var, ama sen gelene kadar bekledik. Ve bir başka konu daha var..." Karakterinin aksine, Mordecai pek kendinden emin görünmüyordu.

"Neymiş o?"

"Bir şeyler yazdım. Bir öykü. Okursun ve düşüncelerini söylersin diye düşünmüştüm. Haast, MGT kontrol ettikten sonra, onu bir dergiye gönderebileceğim yolunda söz verdi. Ama yeteri kadar iyi olup olmadığı konusunda emin olamıyorum. Yani, mutlak anlamda. Burada herkes çok beğendi, ama biz burada zamanla küçük, sıkı bir grup olduk. Sense hâlâ kendi fikirlerini taşıyorsun."

"Okumak beni mutlu eder ve emin olabilirsin ki, olabildiğince acımasız bir eleştirmen olacağım. Ne hakkında?"

"Ne hakkında mı? Tanrım, bu bir şairin soracağı en son soru. Aslında van der Goes hakkında."

"Peki MGT nedir?"

"Milli Güvenlik Teşkilatı. Şifre çocukları. Her söylediğimizi kontrol ediyorlar –her konuştuğumuz kaydediliyor, biliyor musun– Gizli bir şeyimiz kalmasın diye."

"Gizli kalan bir şeyiniz var mı?"

Mordecai, simyacı, göz kırptı. Anlamlı bir ifadeyle "abrakadabra," dedi. Sonra, bir peri hızıyla gidiverdi.

Daha sonra:

Özet olarak? Atlıkarıncayı özetlemek kadar kolay olmalı.

Kuşkusuz suçluluk, Mordecai'ın düşüşünün sebeplerinden biri olmaktan kaynaklanan suçluluk hissi. En önemsiz bir eylemimizin bile etkisinin ne kadar uzağa ulaşabileceğini görmek her zaman şaşırtıcı olur. Papaz manastırında otururken bir hata yapar ve sadece kendisini tehlikeye attığını düşünür, ama bir asır sonra, dalaleti tüm milletleri sarsabilir. Belki de tutucular haklıdır, belki düşünce özgürlüğü tehlikelidir.

Ama İhtiyar Adem, Louie II, buna nasıl da itiraz etti! Ne yaptıysam onu susturamadım. Bazen onu susturabilmek için tüm irade gücümü kullanmam gerekiyor. Her zaman, bağrımda çömelmiş, aklın egemenliğini istismar etmeye hazır, bekliyor.

Ama suçluluk, hissettiklerimin sadece küçük bir kısmı. Hayret ve dehşet çok daha fazla. Yeni bir gezegenin görüş açısına girdiği / Göklerin bir izleyicisi gibi. Sabah yıldızı. Lusifer, karanlıklar prensi. Yoldan çıkaran.

8 Haziran

*Zu viel, zu viel!** Bütün gün konuştum da konuştum. Zihnim 78 devirde çalınan 33'lük bir plak gibi. Üç veya dördü dışında buradakilerin hepsiyle tanıştım; mahkûmlar kendi içlerinde teker teker olduklarından daha ürkütücüler. Bu bir sürü toplantının çınlaması, operadan çıktıktan sonraki müzik kalıntıları gibi, hâlâ beni izliyor.

Erkenden, muhafızlar bana George W.'i revirde ziyaret etmem için daha mürekkebi kurumamış bir davetiye getirmeleriyle başladı. Hiçbir hastane, Chelsea'deki Wren bile, daha muhteşem olamazdı. Yatak Tiepolo'nun, çiçekler de Gümrükçü Rousseau'nun resimlerinden fırlamış gibiydi. Çoklukla

* Çok fazla, çok fazla! (y.n.)

Rilke'den söz edildi, George onu eserlerinden çok, aykırı kavramları yüzünden beğenmekteydi. Çevirileri kendisi yapmıştı. Eksantrik prozodiler. Fikrimi kendime sakladım. *Doktor Faustus*'u sahneye koyma konusundaki fikirleri tartışıldı, bu da sözü, onun örnek tiyatro projesine getirdi. Burada aşağıda, onun için *bir tiyatro* inşa ediliyordu! (Kamp A.'nın yerin çok altında olduğu artık tartışmasız bir gerçek.)

Tüm diğerlerinin adlarını veya tüm söylenenleri anımsamıyorum. Sadece birinden, Murray Bilmem-kim, porselen gibi davranan aşırı ince bir delikanlı, hiç hoşlanmadığımı vurgulayarak söyleyebilirim. Galiba hislerimiz karşılıklı (kendi kendimi avutuyor da olabilirim; orada olduğumu hiç fark etmemiş olması daha güçlü bir olasılık). Simya palavraları üzerine ateşli bir tartışma başlattı. Bunu şöyle dile getirebilirim: "İki horoz karanlıkta çiftleşirler; kuluçkalarından ejderha kuyruklu piliçler çıkar. Yedi kere yedi gün sonra bunlar yakılır, külleri kutsal kurşun kaplarda ezilip toz haline getirilir." Ben buna pislik derim. Ama onlar bu pisliği öyle bir ciddiye alıyorlardı ki! Daha sonra doğrulanacağı gibi, bu meşgale esas olarak Mordecai'ın marifetiydi.

En çok sevdiğim Barry Meade'di. Her zaman benden daha şişman kimselerle karşılaşmaktan hoşlanmışımdır. Meade filmlere takmış durumdaydı ve saat ikide, George'a uyuması için ilaç verildiğinde (zavallı George bayağı kötü durumda ama konuştuğum herkes nedeni hakkında ayrı bir fikre sahip), beni üç kat aşağıdaki küçük projeksiyon odasına götürdü ve McNamara'nın siyasi nutuklarıyla eski korku filmlerinden kestiği çığlık atan kadın sahnelerinden gerçekleştirdiği bir montajı gösterdi. Histeriye dönüşen kahkaha. Barry, gayet sakin, fark bile edilemeyen nüans hataları için özür dileyip durdu.

4:30: George gene uyanıktı ama bir matematik kitabını okuduğu için beni görmezlikten geldi. Tatilinde çocuksuz akrabalarına giden bir çocukmuşum gibi, beni eğlendirme sorumluluğunun kişiler arasında paylaştırıldığı hissine kapılmaya başladım. Öğleden sonra en sonunda, bana sadece "piskopos" diye tanıtılan kişiye emanet edildim. Sanırım giydiği

züppece kıyafetler yüzünden ona bu isim takılmış. Bana burada oluşan toplumsal düzeni açıkladı. Kısaca durum şu: Mordecai, gücü ve karizması nedeniyle, yumuşak bir anarşinin tartışmasız Çar'ı durumunda. Piskopos, Kamp A'ya askeri hapishaneden değil Ordu akıl hastanesinden gelmiş, orada iki yıldır tam bellek kaybından yatıyormuş. Bana sayısız intihar girişimlerinin ilginç, garip ve korkutucu öyküsünü anlattı. Bir seferinde tam bir litre kurşunlu boya içmiş. Böööğk!

Daha sonra satrançta benim tozumu attı.

Daha da sonra Murray Bilmem-kim elektronik müzik çaldı. (Kendi bestesi mi? Kimisi öyle dedi, kimisi değil.) Manik ruh halimde bu bile iyi geldi.

Ve daha. Ve daha. Ossa üzerine Pelion.*

Gene tekrarlayayım, çok fazla. Ve, buradan ne çıkacak? Bu muhteşem canavar niye canlandırılmış? Yarına, bizi izlemeye devam edin.

9 Haziran

Ah, işte bu da o yarınlardan biri – entropinin galip geldiğini düşündüğüm türden. Bu yarında, sırıtan, göz kırpan, buruşan karton bir maske gibi, boş olduğumu hissediyorum. Gerçek belki de –gerçekten gerçek– maskenin boş olmasından çok, arkasındaki, bilinçaltının bilincin bozuk alıcısına gönderdiği imgenin imgenin imgenin seğirtili titreşimine bakmamamdır. Bugün kötü ve aptal ve yeniğim. Hastayım.

Ziyaretçilerim oldu –Mordecai, Meade, George W.'den bir not– ama, kendimde olmadığım iddiasıyla inzivada kaldım. Peki ama kendimde değilsem kimim?

Yaşam kaynağı Güneş'ten fazla uzak kaldım, sorunum bu.

Ve arka arkaya iki şeyi düşünemiyorum. *Ahimé.*

* Selanik civarında iki dağ; mitolojide, Zeus'a baş kaldıran tanrılar, Olimpos'a saldırmak için bu ikisini üst üste koymuşlar. (ç.n.)

10 Haziran

Daha iyiyim, teşekkür ederim. Kendimi iyi hissediyorum. Şimdi artık yenilginin iyi tarafına bakabilirim yeniden.

Gerçekler:

H.H. ile bir görüşme daha. Hem mahkûmların, hem de muhafızların alçı beyazı suratlarına alıştıktan sonra, suratının lambayla yanmış (kızartılmış beyaz ekmek gibi) yumuşaklığı, doğal düzene hakaretten de öte bir şeymiş gibi görünüyor. Eğer sıhhat buysa, bırakın hastalıklar benim canıma okusun!

Ondan, bundan ve başka şeylerden konuştuk. Güncemin gerçekliğini övdü, ama dün yazdıklarımı çok öznel oldukları için hariç tuttu. Eğer kendimi bir daha öznel oluyor gibi hissedersem, bir muhafız çağırmam yeterli olacaktı, hemen bana bir sakinleştirici getireceklerdi. Çok değerli günlerimizin harcanmasını istemezdik, değil mi?

Öyle ve böyle, sıradanlığının iyice yağlanmış dişlileri ve kolları, üzerimde önceden görülebilir dairesel hatlarda ileri geri, aşağı yukarı hoplayıp zıpladılar. Sonra, bana sordu: "Siegfried'le tanıştın, değil mi?"

"Siegfried mi?" diye sordum, o an için bunun Mordecai'a taktığı isim olduğunu düşünmüştüm.

Bana göz kırptı. "Canım... Dr. Busk işte!"

"Siegfried ha?" diye sordum, daha da şaşırmıştım. "Nasıl yani?"

"Anla işte – Siegfried hattı gibi. Fethedilemez. Bu kadar soğuk olduğunu tahmin ettiğim için onu bu göreve aldırdım. Genelde bu tür durumlarda, bir sürü abazan asker bir yere toplanmışken, hele bir kısmı da siyahsa, ortalıkta kadınların olması iyi olmaz. Ama Siegfried'in durumunda bir şey fark etmez."

"Tecrübelerinize göre konuşuyor gibisiniz," diye sordum.

"Kadın askerler," dedi Haast, başını sallayarak. "Bazıları hızını alamıyor. Diğerleri ise..." bana doğru eğilip, "bunu güncene yazma ama Sachetti, işin gerçeği şu ki, o hâlâ bâkire."

"Olamaz!" diye itiraz ettim.

"Beni yanlış anlama; Siegfried işinde birinci sınıftır. İşini ondan iyi bilen yoktur ve hiç bir zaman da hislerini işine karıştırmamıştır. Biliyor musun, psikologlar genelde işlerinde hissi olmaya eğilimlidirler, insanlara yardım etmeyi severler. Busk yapmaz. Eğer bir eksiği varsa, o da hayal gücü yoksunluğudur. Düşünce tarzı biraz kısıtlıdır. Çok... anlarsın ya... geleneksel. Beni yanlış anlama, bilime herkes kadar benim de saygım vardır..."

Onaylarcasına başımı salladım, yanlış anlama yoktu.

"Bilim olmasa radyasyon, bilgisayar, Krebiozen veya Aya giden adamlar olmazdı. Ama bilim nesnelere bakmanın sadece bir yoludur. Siegfried'in oğlanlara" –Haast kobaylarına böyle diyordu– "doğrudan bir şey söylemesine izin vermiyorum, ama gene de husumetini sezebildiklerini sanıyorum. Allahtan bunun heveslerini kırmasına meydan vermediler. Busk'ın bile anladığı gibi, önemli olan kendi yollarını çizmelerine izin vermek. Eski düşünce eğilimlerini kırmaları, yollar açmaları, keşfetmeleri gerekir."

"Busk'ın onaylamadığı, tam olarak nedir?" diye sordum.

Gene, sanki bir sır verecekmiş gibi, bana doğru eğildi, gözlerinin etrafındaki kırışıklar büsbütün ortaya çıkmıştı. "Sana bunu ilk söyleyenin ben olmamın bir sakıncası yok. Nasılsa oğlanlardan biri bunu sana eninde sonunda söyleyecekti. Mordecai Başyapıt'ı yaratacak."

"Öyle mi?" diye Haast'ın saflığının keyfini çıkardım.

Kendini geri çekti, şüpheciliğe karşı, bir eğrelti otunun güneşe olduğu kadar hassastı. "Evet, öyle! Ne düşündüğünü biliyorum, Sacchetti. Bizim Siegfried'in düşündüğünü düşünüyorsun; Mordecai'ın beni kandırdığını. Deyim yerindeyse dolduruşa geldiğimi."

"Görünürde böyle bir olasılık var," diye kabul ettim. Sonra, darbeyi yumuşatmak için, "Benim samimi olmayan bir şey söylememi istemezsiniz değil mi?" dedim.

"Hayır, kesinlikle istemem." Bir iç çekişle koltuğuna çöküp yüzünde biriktirdiği kırışıkları, budalalığının sığ suyundaki dalgalanmaları yatıştırdı.

"Tepkin," diye devam etti, "beni şaşırtmadı. Mordecai'la olan konuşmanızın öyküsünü okuduktan sonra, anlamış olmam gerekirdi ki... birçok insanın ilk tepkisi böyle olur, biliyor musun? Simyanın bir tür kara büyü olduğunu düşünürler. Onun diğerleri gibi bir bilim olduğunu idrak edemezler. Aslında simya ilk bilim ve şu anda bile bütün gerçeklere bakmaya cesaret edebilen tek bilim. Sen bir materyalist misin, Sacchetti?"

"Hayır, pek denilemez."

"Ama bu günlerde bilimin olduğu bu! Katıksız materyalizm, başka hiç bir şey de yok. Birilerine doğaüstü gerçeklerden söz et –yani, doğa bilimlerinin gerçeklerinden üstün olan gerçeklerden– hemen gözlerini ve kulaklarını kapatırlar. Bu konudaki çalışmaların hacmi konusunda hiç bir fikirleri yok, yüzlerce cilt eser, yüzyıllar süren araştırma..."

Bu cümleyi herhalde "ve geliştirme" diye bitirecekti ama kendini zamanında tutabildi.

"Şunu fark ettim," diye lafı çevirdi. "Güncende birkaç yerde Thomas Aquinas'tan söz ediyorsun. Peki, hiç onun da bir simyacı olduğunu düşündün mü? Öyleydi, hocası Albertus Magnus, daha da büyük bir simyacıydı! Yüzyıllar boyunca Avrupa'nın en üstün beyinleri simyayla uğraştı, ama şimdilerde, senin gibi veya Busk gibi birisi çıkıp, bu konuda bir şeyler öğrenmeye bile zahmet etmeden, onların tüm çalışmalarını bir sürü boş inanç diye bir kenara atıveriyor. Ama boş inançları olan kim, ha? Kim kanıtsız yargıda bulunuyor? Ha? Ha? Hiç simya hakkında kitap okudun mu? Bir tek kitap?"

Bu konuda bir tek kitap bile okumadığımı itiraf etmek zorundaydım.

Haast, muzaffer bir edayla: "Ve yüzlerce yıllık araştırmacı ve dehayı yargılamaya kendini yetkin görüyorsun ha?" dedi. Kelimeyi vurgulamasında garip bir yankı vardı, aslında tüm tiradın havasında da vardı bu, Mordecai'ın yankısı.

"Sana bir öğüdüm var Sacchetti."

"Bana Louie diyebilirsiniz, efendim."

"Evet, ben de öyle demek istemiştim... Louie. Zihnini açık tut, Yeni Yaklaşımlara hazır ol. İnsanlık tarihindeki tüm

büyük gelişmeler, Galileo'dan" –bu da muazzam bir Mordecai üslubuydu– "zamanımızda, Edison'a kadar, değişik olmaya cesaret edebilen kişilerce gerçekleştirilmiştir."

Açık ve hazır olmaya söz verdim ama H.H., istimini almış, durmak bilmiyordu. Çöpten adam alaylarını yerle bir edip, rüya gibi bir mantıkla, Malezya'daki son üç yılının iç karartıcı öyküsünün sorumlusu olarak, Washington'da, adını vermediği bazı kilit görevlilerin Yeni Yaklaşımlara açık olmamasını gösterdi.

Ona her soru sorduğumda kurnaz ve ağzı sıkı bir ifade takındı. Sırların açılması için hazır olmadığımı ima etti. Haast, ordu yıllarından, gizliliğin faydasına olan sarsılmaz inancını korumuştu. Bilgi, çok yayılırsa, değerini yitirirdi.

Berrigan'ın *Kavuşumdaki Mars*'taki "General Uhrlick" portresinin sadakatinden hiç bir kuşkum kalmamıştı (bu arada, o kitabın da kütüphanemizde bulunmadığını fark etmiştim) ve Haast'ın o kadar patırtı çıkarıp Berrigan'ı mahvetmek için o kadar uğraşmasına karşın, neden mahkemeye vermediği de anlaşılıyordu. Saf salak ihtiyar, Auaui'deki bir yıllık kahrolası berbat seferi, astrolojiyle yönetmişti!

Tarihin aynen tekerrür etmediğini, Mordecai'ın kurnazca, Berrigan'ın ölümcül rolünü uyguluyor olmamasını ümit edelim.

Daha sonra:

Dikkatinizi çekerim: Simya hakkında bir tek kitap okuyorum. Ayrılmamızdan birkaç dakika sonra Haast onu bana bir haberciyle gönderdi. Yanında, üzerinde ÇOK GİZLİ yazılı bir zarfın içinde, daktilo edilmiş çevirisiyle birlikte René Alleau'nun *Aspects de l'alchemie traditionelle* (Geleneksel Simyanın Veçheleri) adlı eseri.

Çok hoş bir şekilde, bir delinin mektubu gibi yazılmış. Hani şöyle mektuplar vardır ya:

Sevgili Editörüm,

Büyük olasılıkla bu mektubu basmaya cesaret edemeyeceksiniz ama...

11 Haziran

Faust provaları: bir düş kırıklığı, bir keyif, sonrasında gerçeğe hızlı ve korkunç bir dönüş.

George W.'den bir yönetmen olarak ne beklediğimi bilmiyorum. 60'ların sonlarının masalsı (belki de hiç olmamış) bir Genet "yeraltı" prodüksiyonu türü bir şey, sanırım. Ama Faust için yaptığı, bir gezginci tiyatroyla Wieland Wagner'in Bayreuth tiyatrosundaki emek dolu rejilerin ılımlı bir derlemesi olmuştu. Kuşkusuz seyirciler o anda rolü olmayan oyunculardan –ve elinde suflör defteriyle (buna hiç de gerek olmadığı ortaya çıktı, herkes rolünü ilk prova olmasına karşın ezberlemişti) benden– oluşunca, bir ön sahne kullanışsız ve gereksiz olmuştu. Ama koyu bir sisin trajediye değer kattığını varsaymak sersemlik, üstüne üstlük de tutuculuk sayılırdı. Doğru, cehennem kasvetli ve bulanık olur; ama İskoçya'nın öyle görünmesi gerekmez.

Yani, öyle görünüyor ki (bunu söylemek beni mutlu ediyor), genç dahilerimiz hata yapabiliyorlar. Bu kuşkusuz, yirmi yıllık fanatikçe, ayrım gözetmeden ve genellikle düş kırıklığıyla yapılmış bir tiyatro seyirciliğine dayanan bir yargı. G.'nin Faust'unda asıl hayret uyandıracak olan, ne onun ne de buradaki herhangi bir mahkûmun, hayatlarında hiç sahnelenmiş bir oyun seyretmemiş olmalarıydı. Sinema, evet ve çoğu defa G. yanlış kamera teknikleri yüzünden başarısız oluyordu.

Ama bunlar ıvır zıvır. Oynamaya başladıkları anda, sis ortadan kalktı ve sadece hayranlık kaldı. Mordecai'dan bir cümle ödünç almak gerekirse: "Oyuncular methiyenin en fazlasını hakketmişlerdi!"

Çok eskiden, Burton'ı bu rolü oynarken izleme fırsatını kaçırmıştım; ama George Wagner'dan çok daha iyi olacağını düşünemiyorum. O son monologda, Burton'ın sesi kuşkusuz daha asil gelirdi ama orada; şahsen, etten kemikten, Tanrı'nın lanetlediği, günahkâr ve kahramanca bilgi aşığı ortaçağ

bilim adamı olduğuna bizi bu kadar inandırabilir miydi? Acaba Burton, şu sözleri söylediğinde, bilgiyi böylesi korkunç ve gizli kapaklı bir şey, bir dişi ifrit gibi gösterebilir miydi? "Tatlı çözümleme, benim böyle ırzıma geçtin!" Bunu söylediğinde, ben de atardamarlarımın genişleyip, ırzıma geçilerek zehiri aldığımı hissettim.

Mordecai Mefisto'yu oynadı Rol Marlowe'un versiyonunda Goethe'ninkinden daha az etkileyiciydi, ama Mordecai'i oynarken görmüş olsanız böyle düşünmezdiniz. Hele, "Ama burası cehennem, ben de onun dışında değilim" ile başlayan dizeleri dondurucu bir zarafetle okuduğunda – sanki bu geri çevrilemez lanetlenme ve umutsuzluğun kabulü, bir nükteden başka bir şey değilmiş, Sheridan veya Wilde'dan önemsiz dizelermiş gibi.

Methetmeye devam edebilirim. Bir cümle orada, bir dokunuş burada; ama eninde sonunda aynı yere gelmek zorundayım – son sahnede, Faust'un cehennem onu almadan evvel ağlayıp dövündüğü son ıstırap anlarında, nasıl Faust olmaktan çıktığını anlatmak zorundayım: Bir kez daha, üstelik bu sefer korkunç bir şiddetle, George Wagner'ın midesindeki en son zerreye kadar nasıl kustuğunu anlatmalıyım. Hıçkırıktan nefesi kesildi ve muhafızlar, onu revire taşıyıp kulislerde sahte şeytanları eli boş bırakana kadar, bir tür kriz sonucu, kaygan yerlerde yuvarlanıp durdu.

"Mordecai," diye sordum, "nedir bu? O hâlâ hasta mı? Nesi var?"

Rolünün etkisinden daha kurtulamamış olan Mordecai, buz gibi: "Bu, bütün iyi insanların bilgi karşılığında ödedikleri bedel. Sihirli elmaları yiyince böyle olur," dedi.

"Yani size verdikleri ilaç, sizi böyle yapan ilaç, bunu da mı yapabiliyor demek istiyorsun?"

Acı acı gülümsedi ve sert bir hareketle boynuzlarını çıkardı.

"Canı cehenneme," dedi Murray Sandemann (bu –daha önce Bilmem-kim diye hatırladığım– simya meraklısının soyadı), "niye bu puştun sorusunu cevaplamıyorsun?"

"Kes sesini, Murray," dedi Mordecai.

"Beni merak etme. Ben söylemem. En nihayet, onu buraya getirten de ben değilim. Ama artık burada olduğuna göre, masumiyetini korumak için biraz geç değil mi?"

"Sus artık."

"Demek istiyorum ki," diye bitirdi Murray, "kimsenin bizim sihirli elmaları yememize kafayı yorduğu var mı?"

Mordecai dönüp bana baktı, soluk sahne ışıklarında yüzü adeta görünmez olmuştu. "Sorunun cevabını istiyor musun Sacchetti? Çünkü, şu andan itibaren, istemiyorsan sakın bir daha sorma."

"Cevap ver bana," dedim, zannettiğimden de daha fazla cesaret isteyen bir gösteriye katıldığımı hissetmeye başlamıştım. (Adem'e de böyle mi olmuştu?) "Bilmek istiyorum."

"George ölüyor. Şansı varsa birkaç haftası kaldı. Ama bu gün gördüklerimize bakarsan, sanırım daha da az."

"Hepimiz ölüyoruz," dedi Murray Sandemann

Mordecai ifadesiz bir yüzle başını salladı. "Hepimiz ölüyoruz. Bize verdikleri ilaçtan. Pallidine. Beyni çürütüyor. İşi bitirmesi dokuz ay sürüyor, bazen daha fazla, bazen daha az. Ve beynin çürüdükçe daha da akıllı oluyorsun, ta ki..." Mordecai elini şöyle bir gezdirip, zarif bir hareketle George'un kusmuğunun oluşturduğu gölcüğü gösterdi.

12 Haziran

Bütün gece ayaktaydım – çiziktir de çiziktir. Mordecai'ın ifşaatına tipik tepkim büzülmek, geri çekilmek, başımı kuma gömmek olmuştu – ve yazmak. Tanrım, ne kadar yazdım! Marlowe'un beşlikleri henüz daha kasvetli havada yankılanırken, vezinsiz mısralardan başka bir şey yazmak olanaksız gözüküyordu. Lise yıllarından beri bundan kaçınan ben değil miydim? Yakıtımın bittiği şu anda, sanki beni okşayan bir kürk gibi güçlü sütunları sayfaya dökmek ne büyük bir lüks gibi geliyor:

Bir kafes güvercin kadar olgun, o yırtık çocuk,
Her adımında tıngırdayan kil çömlek parçalarıyla,
Ucuz bir kutsal yağ kokuyordu, bir keçiye binmiş...

Neden söz ettiğine ilişkin hiç bir fikrim yok (sis çok yoğun) ama başlık (nedense) "Hierodule". Hierodule, geçen gün Oxford sözlüğünden öğrendiğime göre, tapınak kölesi demekmiş.

Kendimi Tanrı'nın cezası Coleridge gibi hissediyorum, hem de Porlock'tan kimsenin gelip transtan çıkarmadığı bir Coleridge. Bu, gayet masumane, bir yıl öncesinin vazgeçilmiş "Seremoni" şiirlerini yeniden canlandırmamla başladı, ama bu dini lüzumsuzluklarla tek bağı Labirent-Tapınağa giren rahibin açılış imgesiydi:

Sola dönüyor, sağa dönüyor, tutmaya çalışıyor
Bir tanrınınki kadar güzel gözleri. Kan akıyor havuza.

Sonra on dize içinde, bırakın çözümlemeyi, özetleme gücümün bile ötesine yozlaşıyordu (yoksa yükseliyor muydu?). Kesinlikle dinsizdi, belki de günahkâr. Bunu kendi adım altında yayınlamaya kesinlikle cesaret edemem. Yayınlanmak! Bırakın yayınlanmasını, Allah'ın cezası şeyin okunacağını anlayacak durumda bile değilim henüz.

Ama, her iyi şiirden sonra olduğu gibi, evvelce yaptıklarımın süprüntü olduğu hissine kapıldım. Örneğin şu putun tasviri:

Bakın! Bakın şu lekesiz, siyah tene,
Göz ucuyla görebildiğimiz o eklemi mücevherli çene...
. . .
Zehirlenmiş, ölmekte olan Hierodule'ün
İçinde Tanrı'nın isteği fısıldarken...

Bana fısıldamış olmasını isterdim.

110 dize!

Dün öğleden sonra çalışmaya başladığımdan beri, sanki bir hafta geçti.

13 Haziran

George Wagner öldü. Kliniğin gereksinim duymadığı et parçalarının doldurulduğu tabut kapatıldı ve bizim de mezarlığımız olan bu yerin kayalarında kabaca kazılan bir deliğe yerleştirildi. Ben, diğer mahkûmlar ve üç muhafız törene katıldık ama ne Haast, ne Busk, ne de bir Rahip gözüktü. Ravensbruck'ta* rahip var mıydı sanıyorsunuz? Ben dahil herkesi rahatsız eden, kurşun gibi hüzünlü ama boş bazı dualar okudum. Kimse yüz vermediğine göre, herhalde hâlâ orada, yerde yatıyorlardır.

Yirmi küsur boş oyuğuyla yarı karanlık yeraltı hücresi, mahkûmlar üzerinde (Bir San Bruno manastırındaki tabut sıraları gibi), hafızalarına silinmemek üzere kazılan bir ölüm nişanının cazibesine sahipti. Bence onları bu cenazeye getiren, ölüye karşı herhangi bir dini görev kaygısından çok bu marazi dürtüydü.

Koridor dünyamızın geometrik sükunetine dönmek üzere herkes kapıda sıralanırken, Mordecai taş duvarın (taştan beklediğimiz soğukluğa değil, sanki canlı bir vücudun sıcaklığına sahipti) üzerine elini dayadı ve "breccia,**" dedi "Hoşça kal" diyeceğini sanmıştım.

"Hadi artık gidelim," dedi muhafızlardan birisi. Muhafızların suratlarını ve kişiliklerini ayırt edebilecek kadar eskimiştim artık; bu Kayagöz'dü. Yanındakilerse Osuruknefes'le Gayretkeş.

Mordecai, yerden yumruk büyüklüğünde bir taş almak üzere durakladı. Gayretkeş silahını hemen kılıfından çıkarıverdi. Mordecai güldü. "Bir isyan başlatmak gibi bir amacım yok sayın nöbetçi, vallahi yok. Sadece taş koleksiyonum için şu "breccia"yı aldım." Taşı cebine attı.

"Mordecai," dedim, "provadan sonra bana söylediklerin var ya... senin ne kadar... ne kadar süreceğini düşünüyor-

* Nazi toplama kampı (ç.n.)

** Bir tür kaya. (ç.n.)

sun...?

Mordecai eşikte durmuş, flüoresan lambasında silueti belirginleşmişti, döndü, "şu anda yedinci ayındayım," dedi, durgun bir sesle. "Yedi ay ve on gün. Vaktinden önce bir şey olmazsa elli günüm var." Kapının eşiğini atladı, sola dönüp gözden kayboldu.

Peşinden hamle edip, "Mordecai," dedim.

Kayagöz yolumu kesti. "Şimdi olmaz, Bay Sacchetti, lütfen. Dr. Busk'la bir randevunuz var." Osuruknefes'le Gayretkeş her iki yanımda yerlerini aldılar. "Beni izler misiniz?"

"Çok aptalca, çok akılsızca, çok düşüncesizce bir şey bu yaptıkları," diye tekrarlayıp duruyordu Dr.Aimée Busk, ciddi, rehber-danışman havalarında. "Yo, zavallı George'un ölümünden sonra sorduklarınız değil – çünkü, zaten sizin de belirttiğiniz gibi, her halükârda durumun bu yönünü uzun müddet sizden gizli tutmamız olanaksızdı. Bir... çare bulmayı ümit ediyorduk, anlarsınız ya. Ama sürecin, bir kere başladığında durdurulamayacağını öğrendik. Çok yazık. Hayır, ben bundan söz etmiyorum, çünkü insanlık dışı olarak adlandırdığınız davranışımızı ne kadar protesto ederseniz edin, evvelce de buna benzer çok şey yapılmıştır. Tarih süresince tıbbi araştırmalar, gelişmelerinin bedelini şehitlerin kanıyla ödemiştir."

Durakladı, sözlerinin tınısından memnun kalmıştı.

"Bu değilse, beni hangi konuda azarlamak üzere buraya çağırttınız?"

"Şu kütüphanedeki çok aptalca, çok akılsızca, çok düşüncesizce küçük araştırma seferiniz için."

"Çok dikkatlisiniz."

"Eh, kuşkusuz. Sigara içersem kusuruma bakmazsınız değil mi? Teşekkür ederim." Eğri büğrü bir Camel'i küt, plastik, bir zamanlar şeffaf olmuş olan, ama şimdi orta ve işaret parmaklarıyla aynı koyu kahverengiye dönüşmüş bir ağızlığa yerleştirdi.

"Ama *Kim Kimdir*'e ha şimdi, ha serbest bırakıldıktan sonra bakmışım, kabul etmeniz gerekir ki, bu ulaşması bir

hayli kolay bir bilgi."

Kim Kimdir'de gördüğüm (bunu şimdi burada açıklamamın bir mahzuru yok) Haast'ı araştırma ile görevli Başkan Yardımcısı olarak çalıştıran şirketin adı

[*Louis Sacchetti'nin notlarının burasından iki satır silinmiş. Editör*]

"Kötü niyet mi? Aldatmaca mı?"diye yavaşça sızlandı Dr. Busk. "Eğer bir aldanma söz konusuysa, bunu sizinle paylaştığımı söylemek isterim. Ama bu, daha çok bir ahlak sorunu değil mi? Keyfinizin yerinde olmasını istiyoruz, böylece çalışmanız, gereksiz kaygılarla sekteye uğramaz."

"Yani, baştan beri beni buradan hiç bir zaman salmaya niyetiniz yoktu, değil mi?"

"Hiç bir zaman mı? Abartıyorsunuz. Kuşkusuz sizi bırakacağız. Er veya geç. Kamuoyu uygun olduğu zaman. Halkla İlişkiler Bölümümüz deneyin sonuçlarından tatmin olduğunda. O zaman sizi Springfield'e geri gönderebiliriz. Ve önümüzdeki beş yıl içinde o noktaya erişmemiz kesin olduğuna göre –daha yüksek olasılıkla beş ay içinde– bu zamanı orada sıkılarak geçireceğinize burada geçirdiğiniz için bize minnettar kalacaksınız."

"Evet, cinayetlerinize tanık olma şansını bana bahşettiğiniz için size teşekkür etmeliyim. Kuşkusuz."

"Eh, tabii... siz olanlara böyle bakacaksınız. Ama şunu da bilmelisiniz ki Bay Sacchetti, dünya olaylara sizin baktığınız gibi bakmıyor. Eğer Kamp Arşimet'te olanlar hakkında bir skandal yaratmaya kalkışırsanız, muhtemelen ancak kendi mahkemenizin çektiği kadar dikkat çekebilirsiniz. Kuşkusuz sizin cesur nutuklarınızı destekleyecek bazı paranoidler ortaya çıkacaktır, ama biliyorsunuz, genelde halk retçileri pek ciddiye almaz."

"Genelde halk, vicdanını pek ciddiye almıyor."

"Farklı bir varsayım ama aynı gerçeklerle çakışıyor, değil mi?" Dr. Busk alaycı bir şekilde kaşlarını kaldırdı ve (sanki bu gerekli işaretmiş gibi) alçak iskemlesinden kalktı. Sinirli elle-

riyle düzelttiği sert eteği hışırdamıştı. "Başka bir şey var mı Bay Sacchetti?"

"Konu ilk açıldığında, şu Pallidine adlı ilacın etkisini daha kapsamlı olarak açıklayacağınızı söylemiştiniz."

"Öyle demiştim, yapacağım da." Siyah deri iskemleye tekrar oturdu, dudaklarına bir öğretmen gülümsemesi yerleştirdi ve anlatmaya başladı:

"Hastalığa –bu kadar güzel sonuçlar da verirken buna bir hastalık demek ne kadar doğru olur bilmem– neden olan küçük bir mikrop, bir spiroket, *Treponema Pallidum*'un bir akrabası. Ona burada Pallidine dendiğini duymuşsunuzdur, bu bulaşıcı etkenin, diğer ilaçların aksine yaşadığını, çoğaldığını, yani kısaca bir mikrop olduğunu göz ardı edebilmek için konmuş bir isimdir.

"Belki *Treponema Pallidum*'dan söz edildiğini duymuşsunuzdur? Veya diğer adıyla, *Spirochaetae Pallida*? Hayır mı? Belki onu meyvelerinden tanıyabilirsiniz. *Treponema Pallidum* frengi mikrobunun adıdır. Ah, işte o tanıdık şok ifadesi!

"Burada uğraştığımız belirli mikrop, bir çeşit spor. 1912'de frengili bir adamın beyninden elde edilen ve o günden beri de tavşanların dolaşım sistemlerinde canlı tutulan, Nichols türü dediğimiz sporun son türevi. Nichols treponemleri, sayısız nesiller boyunca bu laboratuvar tavşanlarında üretildiler ve çok yoğun araştırmaların –ve saygının– konusu oldular. Özellikle 1949'dan beri. 49'da Nelson ve Meyer adında iki Amerikalı bu hastalığın tek ve en güzel teşhis yöntemi olan T.P.I.'yi geliştirdiler. Bütün bunlar aşamalar halinde oldu. Genç George'daki treponem, Nichols treponeminden bunun *Treponema Pallidum*'dan olduğu kadar uzak.

"Spiroketlerin küçük dünyasındaki en yoğun araştırmaları silahlı kuvvetlerin yapmış olduğunu duymak sizi şaşırtmamalı. İkinci Dünya Savaşı'na ve penisiline kadar pek çok iyi savaşçı bu hastalığa yenik düşmüştür. O zaman bile araştırmalar terk edilmedi. Bundan beş yıl kadar önce, bir ordu araştırma ekibi, penisilin tedavisinin uygulanamadığı, veya –yüzde beş kadar durumda– etki etmediği durumlarda radyasyonun olası kullanımını incelemekteydi. İlginç bir durum gözlendi.

Deneyler sanki yeni bir tavşan türü gelişmesine neden olmuştu. Üreme anlamında değil de, birbirlerinden kan –ve treponemler– alan tavşanların bir silsilesi şeklinde yeni bir tür. Bir seri tavşan, olağan testis şişmesinin yanında, hastalığın yıpratıcı etkilerine karşın, birdenbire kurnazlaşıverdiler. Bir çok kez kafeslerinden kaçtılar. Skinner testlerinde daha evvel kaydedilen tüm performansların üzerine çıktılar. Testlerin başında ben vardım ve sizi temin ederim ki çok şaşırtıcı bir başarıydı. Bu kuşkusuz, Pallidine'in keşfi oldu. Bu keşiften bir şeyler çıkarılması için üç yıl geçmesi gerekti. Tanı üç yıl!

"Mikroskop altında Pallidine diğer spiroketlere benzer. Adından da anlaşılacağı gibi yedi halkalı bir spiral şeklindedir. Ortalama bir *Treponema Pallidum* çok daha büyüktür, ama halka sayısı altıya düşebilir. Eğer görmek isterseniz size bir... Hayır mı? Aslında çok güzeldirler. Akordeon gibi, boyuna açılıp kapanarak hareket ederler. Çok zarif. Kitaplar "peri gibi" diye tarif ederler. Plazmanın içinde hareketlerini seyrederek saatler geçirirdim.

"*Treponema Pallidum*'la Pallidine arasında birçok fark vardır; ama bu ikinciye özel yeteneklerini veren tam olarak nedir? Bunu daha bulabilmiş değiliz. Frengi ileri aşamalarında merkezi sinir sistemine saldırmasıyla tanınır. Örneğin, spiroketler omuriliğe yerleştiklerinde –bu yirmi sene geçtikten sonra da olabilir– hareket ataksisi görülür: Bu en yaygın belirtidir ve çok kötüdür. Bunun ne olduğunu bilmiyor musunuz? Bugünlerde artık çok daha az görülüyor. Bacakların titremesiyle başlar, sonra eklemler şişer ve erimeye başlar ve sonunda hiç bir şey taşıyamayacak hale gelir, sonunda da, hastaların yüzde onunda körlüğe yol açar. Hareket ataksisi budur; ama spiroketler beyne ulaştıklarında –omurilikten yukarı ozmos yoluyla çıkarlar, ağaçların özsuyu gibi– felce neden olurlar ki, bunun da çok ilginç bir patolojisi vardır. Bir çok ünlü vaka size bir sanatçı olarak çekici gelecektir; Donizetti, Gauguin ve son mektuplarını 'Dionysius' akıl hastanesinde yazan filozof Niezsche gibi."

"Önemli bir şair yok mu?" diye sordum.

"Aslında, hastalık ismini bir şairden, 1530'da âşık çoban

Shyphilis hakkında Latince bir pastoral şiir yazan Fracastorius'tan almış. Ben hiç okumadım ama, isterseniz...? Ayrıca, Goncourts, Abbé Galiani, Hugo Wolff... Ama *Treponema Pallidum*'un en üstün ve ölümsüz başarısı Adoph Hitler'dir.

"Şimdi, eğer spiroket beyinde bu tür zararlardan –delilik ve dağılma– başka bir şey gerçekleştirmeseydi, Kamp Arşimet var olmazdı. Ama –tıp alanında olmasa da birçok önemli kişi tarafından– ortaya konmuştur ki, neuro-sifilis, birçok durumda habis olmasının yanında, birçok durumda da yararlı olmaktadır ve adını verdiğim dahiler ve ekleyebileceğim başkaları da onun kurbanları oldukları kadar faydasını da görmüşlerdir.

"Eninde sonunda bu, dehanın doğası sorunudur. Benim bildiğim en iyi deha tanımı ki, bildiğimiz gerçeklerin çoğunu da içerir, Koestler'inkidir. Deha, en basitinden, evvelce ayrı olan iki referans kümesinin veya matrisinin bir araya getirilmesi eylemi, bir birleştirme yeteneğidir. Arşimet'in banyosu küçük bir örnektir. Ona gelene kadar hiç kimsenin aklına, kütlenin ölçümüyle suyun basit yer değiştirme olgusunun incelenmesini ilişkilendirmek gelmemiştir. Modern bir araştırmacı için sorun, Arşimet 'Evreka!' dediği anda beyninde neler olduğudur. Şimdi açıkça görülüyor ki bu bir tür ayrışmadır; beyin gerçekten dağılır ve eski, belirgin kategoriler, bir an için akışkan ve yeniden oluşmaya muktedir olurlar."

"Ama deha," diye itiraz ettim, "bu bozulan kategorilerin yeniden oluşmasıyla ortaya çıkar. Önemli olan dağılma değil bunu takip eden yeniden birleşmedir. Yoksa bir deli de bir dahi kadar gösterişli bir şekilde dağıtabilir."

Dr. Busk, sigara dumanının esrarlı örtüsünün ardından gülümsedi. "Belki de dehayla deliliği ayırdığı söylenen o ince çizgi rastlantısaldır. Belki de deli, sadece yanlış yapma talihsizliğine uğrayan kişidir. Ama ne demek istediğinizi anladım ve cevabını da vereceğim. Anladığım kadarıyla dehanın sadece yüzde birinin ilham olduğunu, 'Evreka!'nın geldiği anı hazırlayan sürecin, dehanın oluşmasında yaşamsal önemde olduğunu söylemek istiyorsunuz. Yani kısaca, gerçeklikle tanışmasını sağlayan eğitimi.

"Ama bu da iddiayı ispatlamıyor mu? Eğitim, hafıza, bu kültürdeki tüm dehanın bir özeti değil midir? Eğitim her zaman, eski kategorileri dağıtıp daha iyi bir şekilde yeniden toplar. Kitabına göre yorumlarsanız, şimdiki zamanı tamamen silip geçmişinin belli bir kısmını bütünüyle canlandıran katatonikten daha iyi hafıza, kimde olabilir? Daha da ileri giderek, düşüncenin bir beyin hastalığı, maddenin bozulma durumu olduğunu söyleyebilirim.

"Eğer deha anlık bir, ne diyelim –şans işi– değil de devamlı bir süreç olsaydı, hiç bir işimize yaramazdı. Matematik gibi bir alanda deha, en geç otuzunda kendini gösterir. Zihin yaratıcılığın dağıtmasına karşı kendini korur. Biçimlenmeye başlar, kavramlar değiştirilemez sistemlere dönüşürler ve dağıtılıp baştan toplanmaya direnirler. Victoria devrinin büyük anatomicilerinden Owens'ı düşünün, Darwin'i anlamamıştı. Bu basit ve saf bir kendini koruma eylemidir.

"Ve dehanın kendini frenlemeyip en serbest ilişkilendirmelerin kaosuna daldığını düşünün. Siz edebiyatçıların kahramanı olan James Joyce'u düşünüyorum. *Finnegan Uyanıyor*'u (*aynen böyle dedi*) vicdan rahatlığıyla delilik belirtisi olarak yorumlayıp, buna dayanarak yazarının hastaneye kaldırılmasını talep edebilecek bir sürü psikiyatr tanıyorum. Deha mı? Evet. Ama tüm biz sıradan insanlar, dehanın bel soğukluğu gibi bir toplumsal hastalık olduğunu ve buna göre davranılması gerektiğini anlayacak sağduyuya sahibiz. Bütün dahilerimizi bir şekilde tecrit koğuşlarına kapatır, bize bulaşmasını önleriz.

"Eğer söylediklerim için daha fazla kanıta gereksiniminiz varsa, etrafınıza bakın. Burası dahi dolu, ama onlar neyle uğraşıyorlar? Birleşik dehalarının geniş imkanlarını hangi asil gaye için tahsis ettiler? Masalları inceliyorlar! Simyayı!

"Gizli sanatların incelenmesine hiç kimsenin, Dr. Faust'un bile, daha keskin bir zekâ, daha ince bir anlayış veya daha derin bir farkındalık uygulayamayacağından eminim. Mordecai'ın da her zaman belirttiği gibi, yüzyıllar boyunca en zeki bilmece düzenleyicileri ve en sinsi karanlık meraklıları bu entelektüel karmaşayı geliştirmeye çalışmışlar. En uzun

boylu zekânın bile boğulmasına yetecek kadar derin. Ama bunun yanında, bunlar sizin ve benim ve Mordecai Washington'un da gayet iyi bildiği gibi bir sürü anlamsızlık."

Ilımlı bir ifadeyle, "Haast öyle düşünmüyor gibi görünüyor," dedim.

"Aynı zamanda, hepimizin de bildiği gibi, Haast aptalın biri," dedi, köküne kadar içtiği sigarasını söndürmekte olan Busk.

"Ben aynı fikirde değilim," dedim.

"Çünkü o sizin güncenizi okuyor – ben de okuyorum. Daha evvel yazdıklarınızı hemen reddedemezsiniz kuşkusuz. Mordecai'ın fikirleri ve Haast'ı nasıl uyuttuğu konusunda söylediklerinizi."

"Belki bana layık gördüğünüzden daha geniş bir görüşe sahibim. Sizin için bir sakıncası yoksa Mordecai hakkındaki fikirlerimi kendime saklamak istiyorum."

"Düşündüğümden daha ikiyüzlüymüşsünüz, Sacchetti. İstediğinize inanın, istediğiniz yalanları söyleyin. Benim için hiç fark etmez. O şarlatanla yakında hesaplaşacağım."

"Nasıl?" diye sordum.

"Her şey planlandı. Sizin, ana gösteri için hemen sahne kenarında bir yer almanızı sağlayacağım."

"Bu ne zaman olacak?"

"Yaz ortası arifesinde. Başka ne zaman olabilir ki?"

Daha sonra:

Haast'tan el yazısı bir not: Aferin Louie! Haklarını koru! Gelecek hafta bu aklıevvel orospuya bir iki şey göstereceğiz. Emin olabilirsin!

En iyi dileklerimle,

HH.

15 Haziran

İşte gene karşınızda eski dostunuz Louie (veya bilinen adıyla Aynen Louie), acı ve anjinden muzdarip olanlara, vicdan azabı çekenlere ve Tanrı'nın lanetini çekenlere, psikosomatiklere veya yalnızca toplumca damgalananlara yeni ve muhteşem haberlerim var. Artık bu yükten kurtulabilirsiniz! Çünkü benzerim ve kardeşim, bu şeylerin ortasında acı veren bir boşluktan başka bir şey yok, Haleluya! Ve artık acı da vermiyor, hayır, gün uzadıkça boşluk mutlanıyor. İşte eskilerin sahip oldukları sır bu, bu bizi, seni ve beni, özgürlüğe kavuşturacak olan gerçeklik. Şunu üç kez sabahları, üç kez de akşamları tekrar et: Tanrı yoktur, hiçbir zaman var olmadı, hiçbir zaman da var olmayacak, sonsuz dünya, amin.

Louie I, yaşlı Ademoğlu, bunu inkâr mı edeceksin? O zaman sana kendi şiirini okumanı tavsiye edeceğim, hani şu anlamaya muktedir olmadığını iddia ettiğin şiirini. Ben onu anlıyorum. Putun içi boş; konuşması da sahtekârlık. Baal yok dostum, sadece içimizde, sözlerini O'nun ağzına koyan bir fısıltı var. Bir avuç antropomorfizm. İnkâr et! Ne tüm dindarlığın, ne de nüktedanlığın, evladım!

Ve Ah! Ah! O kıymetli, yaltakçı şiirlerin, Tanrı-baban olduğunu varsaydığın şeyin kıçını yalayan şiirler. Ne boktan, değil mi? Yıllarca biriktir, üst üste koy, tıpkı o kuş gibi (Augustine'inkiydi, değil mi?), koskoca bir dağı çakıl çakıl taşıyan, ve son zerre de taşındığında, sonsuzluğun bir anı bile geçmemiş olan. Ama sen, serçe osuruğu, dağlara bile niyetlenmedin. *İsviçre'nin Tepeleri.* Ya sonra. Bir devam olarak Vatikan'ın Kakaları mı?

Haa, çok uzaktan itirazlarını duyar gibiyim sanki: Aptal, Tanrı'nın olmadığını içinden söyler.

Akıllı adam yüksek sesle.

Daha sonra, çok daha sonra:

Dün ve bugün kendimi acınacak gibi hissettiğimi söyle-

meme gerek yok sanırım. Sanırım bu güncede, Dr. Mieris'in migrenimi tedavi ettiğini zannettiğimi yazmıştım. Yukarıdaki paragraf gibi havailiklerden de kurtardığını sanıyordum.

Düşünmek.

Düşünce.

Müşünce.

Zemin hâlâ batak ve ben, kendimde olmama karşın, bu kendi kendine sahip olabilme durumunun sürekli olmadığını hissediyorum. Uykusuzum, onun aşırılıklarından yoruldum, başım ağrıyor; geç oldu.

Koridorlar, koridorlar, koridorlar boyunca yürüdüm. Louie II tarafından öne sürülen daha ciddi konuları düşünmeye zorlanana kadar, Busk'ın söylemek istediklerini düşündüm. Louie II'ye cevap vermiyorum, çünkü o şeytan benim kadar iyi bir din bilimci.

O zaman sessizlik. Ama sessizlik hemen hemen yenilgiyle aynı anlama gelmez mi? Yalnız ve korumasız, zarafetimden yoksunum, önemli olan da bu.

Tanrım, şu denklemleri sadeleştir!

16 Haziran

"*Morituri te salutamus,**" dedi Mordecai, sırıtarak kapıyı açarken, ben de, o anki durgunluğumla buna ancak başparmağımı yukarı çevirerek karşılık verebildim.

Kapıyı kapatırken "*Quid nunc*?" diye sordu – cevabını vermeye kendimi daha da az yetkin gördüğüm bir soru. Aslında ziyaretimin nedeni, "şimdi ne olacak" konusunda kendimle yüzleşmekten kaçınmaktı.

"Yardımseverlik," diye cevap verdim. "Kasvetli hücrenizi aydınlatmak için başka nedenim olabilir mi?" Delice bir dokunma, etkisiz kalınca daha beter kasvet yaydı.

* Latince gladyatör selamı, "ölecek olanlar seni selamlarlar" demek, ama Mordecai yanlış söylüyor, doğrusu *moritori te salutant* olmalı. (ç.n.)

"Yardımsever bir baz," dedi Mordecai, "öz şüphenin asidini nötralize eder."

"Güncemin bir kopyası da sana mı geliyor?" diye sordum.

"Hayır, ama Haast'la sık sık görüşüyoruz ve senin için endişeleniyoruz. Sahiden gizli tutmak istediğin bir şeyi güncene yazmazdın, onun için surat asmayı kes. Senin sorunun Sacchetti, entelektüel gurur. Her ruhsal kaşıntı veya titremenden, siktiriboktan bir şarkı ve dans üretmekten hoşlanıyorsun. Eğer inancın gidiyorsa, benim sana önerim, bir dişçiye gidip onu çektir; sadece oynayıp durursan canını yakar."

"Ama buraya senin sorunlarınla ilgilenmeye geldim, Mordecai. Kendiminkileri unutmak istiyorum."

"Tabii, tabii. İyi o zaman, rahatına bak. Bende ikimize de yetecek kadar sorun var." Tiz bir ıslık çaldı, "Opsi! Mopsi! Pamukkuyruk! Gelin de yeni kardeşinizin elini sıkın." Dönüp bana seslendi: "Sana yakınlarımı tanıştırabilir miyim? Benim ejderhalarım?

Odanın bunaltıcı karanlığından (sadece en uzak duvarın dibindeki bir masanın üzerinde duran iki ve M.'nin elindeki bir üçüncü mumla aydınlanıyordu) üç tavşan müteredditt hoplayışlarla çıktılar. Bir lekesiz beyaz, diğer ikisi alacaydı.

"Opsi," dedi Mordecai. "Dostum Donovan'ın elini sık."

Yere eğildim, beyaz tavşan iki hop yaklaştı, bilgece kokladı, arka ayakları üzerinde yükselip sağ ön ayağını uzattı, bende onu baş ve işaret parmaklarımın arasına alıp sıktım.

"Nasılsın Opsi," dedim.

Opsi tüylü ayağını elimden çekip geriledi.

"Opsi?" diye Mordecai'a sordum.

"Opsimath'ın kısaltılmışı – yaşamın ileri bir devresinde öğrenmeye başlayan demek. Burada hepimiz opsimathız. Şimdi sıra senin, Mopsi."

Kahverengi ve siyah lekeli ikinci tavşan ilerledi. Arka ayakları üzerinde doğrulup geriye yaslandığında, göbeğinin altında inek memesine benzer, ama oransız boyda bir şeyler gördüm. Onları M.'ye gösterdim.

"Orşit, bilmez misin, testislerin şişmesi. Bu kadar zeki olabilmenin bedeli."

Aniden Mopsi'nin pençesini bırakıverdim, bu hareketim her üç tavşanı korkutup karanlığa dönmelerine neden oldu.

"Mikroplardan endişelenme. Yalnızca o parmağını ağzına sokarsan... spiroketler gelişmek için sıcak, nemli ortamlara gereksinim duyarlar. Zührevi hastalıkları böyle ölümcül yapan da bu özellikleri. Elini benim musluğumda yıkayabilirsin, ama önce, Pamukkuyruk'u çağırabilir miyim? Onu ihmal ettiğin için kendine olan güvenini kaybedebilir."

İstemeyerek de olsa Pamukkuyruk'un elini sıktım. Sonra da sabun ve soğuk suyla yıkadım.

"Peter nerede?" diye sordum.

"Öbür tarafta," diye karanlıklardan cevapladı Mordecai. "Tavşanlar bizim kadar dayanamıyor, iki, en çok üç hafta, sonra, puf!"

Flüoresanla aydınlatılmış banyodan odaya döndüğüm için hiç bir şey göremiyordum. "Gaz lambasını denemelisin, Mordecai. Bu modern çağın harika bir icadı."

"Aslında gözlerimin bu kadar kötü olmadığı günlerde ben de bir gaz lâmbası kullanıyorum. Ama böyle günlerde parlak bir ışık gözlerime iğne gibi batıyor. Sana diğer hastalıklarımdan da söz etmeli miyim? Acılarımı paylaşır mısın?"

"Eğer seni rahatlatacaksa."

"Görüntüde. İlk iki ay pek kayda değer bir şey olmadı yani –bir iki diş iltihabı, kurdeşen, bir iki şiş– herhangi bir hastalık hastasının kendi kendine yaratamayacağı bir şey yoktu yani. Sonra, üçüncü ayda, larenjit oldum, beraberinde de buna baskın çıkan bir matematik merakı. Sesi kısılan birisi için iyi bir meşgale, değil mi? Hemen sonrasında karaciğerim bozulmaya başladı ve gözlerimin akı sarardı. O zamandan beri, haşlanmış patates, kaynamış meyve ve ilginç tatlılarla idare ediyorum. Et yok, balık yok, içki yok. İçkiyi pek istediğim de yok zaten. Demek istiyorum ki, zaten yeteri kadar uyarılıyorum, değil mi? Hepatit olduğum sıralar birdenbire edebiyat merakım kabardı ve Fransızca ve Almanca öğrendim – ve şu hâlâ sana göstermediğim öyküyü yazdım. O öyküyü almadan bu odadan çıkamazsın – duydun mu Sacchetti?"

"Zaten onu sana sormaya niyetliydim."

"Dördüncü ayda artık bir hastalıklar yumağı olmuştum. Onları anlatmadaki güçlük, geriye dönük bu tür anlatılarda hastalıklarıma belirgin sınırlar koymam. Aslında sınırları pek bulanık ve birbirinin üzerine biniyor. Başka şeyler başladığı için diş eti iltihapları veya kurdeşen geçmiyor, bir gün içinde gelip geçen garip kramplar, titremeler ve benzeri rahatsızlıklar da oluyor. Herhangi bir zamanda gösterdiğim belirtilerle *Hasting'in Patoloji Ansiklopedisi*'ni tamamladım."

"*Din ve Etik Ansiklopedisi* değil miydi o?"

"Onu da bitirdim."

"Ama ne zaman? Bütün bu eğitimi nereye sığdırdın? Benim anlayamadığım bu. Her şeyi toparlayacak zamanı yedi aya nasıl sığdırdın?"

"Otur da anlatayım, Sacchetti. Ama önce bana bir iyilik yap, şurada, masanın üzerindeki termosu bana getiriver. Çok iyisin."

Gözlerim sonunda odanın yarım yamalak ışığına alışmıştı, bir yere takılmadan masaya kadar gidebildim. Haast'ın bana gönderdiğine benzer ÇOK GİZLİ bir dosyanın üzerinde duran terli termosu aldım. Islak termos dosyanın üzerinde yuvarlak bir leke bırakmıştı.

"Teşekkürler," dedi Mordecai ve termosu alıp kapağını açtı. Üzeri yastıklarla bezeli, çizgili bir ipek kumaşla kaplı divanın üzerine yarım uzanmıştı. Tavşanlardan biri de gelip yanına sokulmuştu.

Termosun içindekini gürültülü bir şekilde içti. "Sana da ikram ederdim ama..."

"Gene de teşekkür ederim, susuzluk hissetmiyorum."

"Aslında sorun nasıl yaptığım değil, nasıl durduğum. Duramıyorum ve bu da ıstırabımın sadece yarısı. En kötü anlarımda, kenefe eğilmiş öğürürken bile, beyin hücrelerim durumumdan habersiz fıkırdamaya devam ediyor. Aslında habersiz değil, aldırmadan, mesafeli, sanki bir seyirci gibi. Karnımın ağrısından çok kusmuğumun çarpıcı renkleriyle veya mide asidimin kimyasal yapısıyla ilgileniyordum. Her zaman düşünüyorum, tahminler yürütüyorum, hesaplıyorum. O beyin hücreleri hiç durmuyor, tıpkı akciğerin veya kalbin dur-

madığı gibi. Burada oturmuş konuşurken bile zihnim tanjantlar, çevriler arasında uçuşup evrenin bilinmeyenlerini aynı bilinç düğümünde birleştirmeye çalışıyor. Bir türlü durmuyor. İlaçsız uyuyamıyorum ve bildiğim kadarıyla da technicolor, eşsiz ve özgün dehşet rüyaları görüyorum. Biraz geçmişi kurcalamak oluyor. Bu bir ses benzetmesi."

"Fark ettim."

"Bir şey var, bir tek şey, bunu durduran, bir kalp krizi. O zaman mutlu bir şekilde bir saat kadar beynim boşalıyor."

"Kalp krizlerin de mi oluyor?"

"Giderek artan sıklıkta. Ruhumu boşluğa teslim edeceğim sancılar. Aortit; en yeni öykü. Aortum elastikiyetini kaybetti, anladığım kadarıyla da aort kapağım gidiyor. Kan her seferinde sol karıncığa geri dönüyor, ve şefkatle adlandırdığımız gibi o yaşlı saat, bunu telafi edebilmek için daha hızlı çalışıyor. Ama yakında – Puf! Bilim adına bir küçük tavşan daha gitti." İyice sokulmuş olan tavşanın üzerine koca siyah ellerini bıraktı ve gözlerini yumdu. "Acıklı, değil mi?"

Minderden kalkmadan, oluşan zaman boşluğunu (aniden, uzayda kapısı açılmış bir gemini kapsülü gibi fırt diye boşalıvermişti), Mordecai'ın odasını incelemekle geçirdim. Benimkinin boyutlarında olmasına karşın, o karanlık, orada burada görülebilen mobilyaların etrafında belirsiz bir genişlik etkisi yaratıyordu. Faust'tan fırlamış gibi bir kitaplık, üzerinde kalitesizliğini selim karanlığın gizlediği bir Ghent sunak süsü kopyası asılı olan yatak dışında, odanın dört duvarını kaplıyordu.

Benim odamda yatak hücresi olan yerin hemen hemen tamamını kaplayan aşırı dolu çalışma masasının yanında, merkezinde altın gibi parlayan büyük bir toptan çıkan çubukların ucundaki mum ışığında parıldayan başka toplardan oluşan ve iki çelik şeridin belirlediği hayali bir kürenin içine kurulmuş bir alet veya heykel vardı.

"Bu mu?" dedi Mordecai. "Bu benim güneş sistemi modelim. Benim çizimlerime göre yapıldı. Her gezegen ve uydusunun hareketi, içlerindeki mini-mini-mini devrelerden oluşan radyo parçalarıyla kontrol ediliyor. Doğrudan *Popular*

Electronics'in sayfalarından çıkmış gibi, değil mi?

"Ama bu ne işe yarar?"

"Doğayı yansıtıyor, yetmez mi? Bir zamanlar astroloji takılmıştım, ama o zaman bile sadece simgesel bir anlamı vardı. Gerçek çalışmalar için yukarıda bir gözlemevi var. Ah! bakıyorum gözlerin parladı? Büyük bir kaçışın parıltısı mı? Unut bunu Sacchetti. Küçük bir planetaryumdan öteye gidemiyoruz, teleskoptaki görüntüler de oraya kapalı devre tv aracılığıyla aktarılıyor."

"'Bir zamanlar' dedin. Bu astrolojiyi bıraktığın anlamına mı geliyor?"

Mordecai iç çekti. "Yaşam o kadar kısa ki. Her şeye yer yok. Düzemeyeceğim o kadar kadını düşün, dans edemeyeceğim şarkıları. Üstelik Avrupa'ya gidip hakkında o kadar okuduğum birçok şeye bir göz atmak isterdim. Kültür. Ama kaderimde yazılı değilmiş. Senin o Avrupa yolculuğunu hep kıskanacağım. Gitmek istediğim tüm o yerler. Roma, Floransa, Venedik, İngiliz katedralleri. Mont-Saint-Michel. Escorial. Bruges ve" –yaldız kaplı çerçeve içindeki kör olası lambanın resmine bir el işareti yaparak– "Ghent. Aslında her yer, ama özellikle senin gittiklerin, pis orospu çocuğu. İsviçre ve Almanya! Tanrım, ne bok yapmaya gitmiştin oralara? Yani, dağ da nedir? Yeryüzünün sivilceleri. Hele Alplerin kuzeyine gelince ...Dört yıl Heidelberg'in hemen dışında görevliydim, ve bana sorarsan Avrupa Rhine'da biter. Bunun kanıtı da, izinlerimde ölümüne bira içip tıka basa meyveli tart yediğim her anın keyfini çıkarmış olmamdır. Yalnızca yerlilerin, derimin onlar için şaşırtıcı olan rengi karşısında, bana Buchenwald' den artakalmışım gibi baktıkları anlar hariç. Almanya!" Mordecai lanet yağmurunu öyle bir şiddetle bitirdi ki, kucağındaki tavşan dehşet içinde kaçıştı. "Mississipi'de tatile çıkmayı yeğlerim."

Bu benim, Fulbright bursu yılımdan, anlatması hoş ama burada konu dışı olacak bazı anılarımı hatırlamama, aynı zamanda da Avrupa'yı bırakıp Almanya'ya (bu, üstü kapalı kabul ettiğim bir ayrımdı) gitmemin (edebi ve müzikal) nedenlerinin suçluluk hissi de taşıyan bir özetini sunmama neden

oldu.

"Rilke, Milke!" dedi Mordecai, ben bitirdiğimde. "Kitapları burada da okuyabilirsin. Bunu kabul et – bu yüzyılın Almanya'sının çekiciliği, nefretin çekiciliğidir. Oraya, hâlâ havada asılı olan dumanın kokusunu almak için gittin. Bana şunu söyle – Dachau'ya gittin mi, gitmedin mi?"

Gitmiştim, bunu da ona söyledim. Kenti ve kampı anlatmamı istedi, bu isteğini yerine getirdim. Bilgiye olan açlığı benim hafızamın tatmin edebileceğinden çok daha fazlaydı, ama gene de hatırlayabildiklerim beni bile şaşırttı: Oraya gideli çok zaman geçmişti.

"Bunu soruyorum," dedi Mordecai, bütün hatıramı emdiğinden emin olduğunda, "çünkü son zamanlarda ölüm kamplarıyla ilgilenir oldum. Anlaşılabilir bir merak, değil mi? Şunu kabul etmek gerekir ki, batıdaki bu küçük evimizle yalnızca bir benzerliği var. Bir mahkûm olmamın ve yok edilecek olmamın dışında şikâyet edecek halim yok. Üstelik bu herkes için geçerli, değil mi?"

"Mahkûm mu? Evet, bazen ben de bunu düşünüyorum."

"Hayır, ben boğazlanmaktan söz ediyorum. Aramızdaki fark, benim idam emrini görmek gibi bir talihsizliğe uğramam, buna karşın oradaki insanların çoğunluğu fırınlara, duşa gittiklerini sanarak giriyorlardı." Acı acı güldü ve artık güneş sistemi maketinin yanında durduğumdan, beni görebilmek için divanın üzerinde doğruldu.

"Yalnızca Almanya değil," dedi. "Yalnızca Kamp Arşimet de değil. Tüm evren böyle. Tüm Tanrı'nın cezası evren siktiriboktan bir toplama kampı."

Mordecai püsküllü yastık yığınına büzüldü. Bir taraftan kahkahalar atıp öksürürken, bir taraftan da termosu yerdeki Acem halısına vurmaya başladı. Tuttu, boş olduğunu fark etti ve küfrederek odanın bir köşesine fırlatıp, orada bir bölme oluşturan resimli bir panoyu yırttı.

"Kapının yanındaki düğmeye basar mısın, Sacchetti? Kahve adını verdikleri bu pis şekerli sudan biraz daha istiyorum. Çok iyisin."

Ben zili çalar çalmaz, siyah üniformalı muhafızlardan biri

(bu seferki Osuruknefes'ti), kurabiyelerle dolu bir kahve arabasıyla içeri girdi, Mordecai buradan bir şeyler seçti. Başka bir görevli, elime, havuç dilimleri dolu üç porselen kâse tutuşturdu.

Mordecai, kitap ve kâğıt yığınını çalışma masasının kenarından itip kâse ve kurabiye tepsisi için yer açtı. İri bir çikolatalı ekleri ısırdığında bir miktar krema da üzerinde sayılar olan bir kâğıdın üzerine döküldü.

"Şunun," dedi, ağzı dolu, "et olmasını ne kadar isterdim."

Bu arada tavşanlar masaya tırmanmış, sessizce havuçlarını yemeye başlamışlardı. Mum ışığında bile, açık kitapların ve ÇOK GİZLİ dosyaların üzerinde bıraktıkları cerahat lekeleri açıkça görülüyordu.

"Çekinme, çekinme," dedi, bir taraftan peynirli kekini yiyen Mordecai.

"Teşekkür ederim, ama gerçekten aç değilim."

"O zaman kusura bakma, ben açım."

Bakmamak için elimden geleni yaptım, ama bunu başarabilmek için dikkatimi başka yerlere çevirmem gerekliydi. Bu yüzden de iki fincan kahve ve dört pasta süresince, Mordecai'ın çalışma masasının üzerindeki yığının en üst tabakasını inceledim. Aşağıdaki envanter, üç mumun ışık çemberinin dışındakileri ve alt tabakalarda gömülü eski düşünce ürünlerini kapsamamaktadır.

Şunları gördüm:

Bir çok simya kitabı (*Tabula smargdina*, Benedictus Figulus'un *Altından ve Kutsanmış Bir Kutu İçinde Doğa'nın Harikaları*, Geber'in *Eserler*'i, Poisson'un *Nicolas Flamel*'i, vs. – birçoğu pitoreskliğin son aşamalarında);

Rasgele sayı cetvelleri;

Üç veya dört elektronik kitabı (en büyüğü olan, Caltech'in harika çocuğu Kurt Vreden'in *DNA Mühendisliği*, daktilo edilmiş HİZMETE ÖZEL etiketli karton bir kılıf içerisinde);

Skira sanat kitaplarından kesilmiş, çoğu Flaman ustaların, aralarında Raphael'in *Atina Okulu*'nun bir detayı ve Dürer'in ahşap baskı *Melancholia*'sının yırtık bir kopyasının da olduğu

renkli resimler;

Çok dekoratif, kırmızı renkli camdan gözleri olan plastik bir kurukafa;

Rimbeau'nun Enid Starkie tarafından yazılmış biyografisi ve şairin Pléiade yayınlarından eserleri;

Açık sayfasına Mordecai'ın (veya tavşanlardan birinin) bir şişe mürekkep boşalttığı *Hasting'in Ansiklopedisi*'nin dördüncü cildi;

Aynı mürekkeple cildi lekelenmiş, Wittgenstein'ın *Tractatus Logico-Philosophicus*'u (Şimdi, listeyi yazarken, Luther'in mürekkep kaplarını ne yaptığını hatırlayıverdim);

Arapsaçı sapları;

Değişik renklerde –turuncu, kahverengi, gri, siyah– etiketleri mum ışığında, en yakındaki George Wagner'ın *Masraf Defteri* dışında pek okunamayan dosyalar. Bunun sayfalarının arasından (ona mı ait olduğu, yoksa sayfa işaretlemek için mi konduğu anlaşılamayan), üzerinde renkli mürekkeple, normal bir insanın elinden çıkma gibi bir çizim olan, buruşuk bir parşömen çıkıyordu. Çizimin görebildiğim kısmında, başında taç olan ve elinde, üzerinde altı taç daha duran bir asa tutan sakallı bir adam vardı. Kral, başının üzerinde kafese dönüşen bir üzüm kütüğünden çiçek gibi açılan garip bir ayağın üzerinde duruyordu. Kafesin aralıklarında Altı erkek başı vardı,hepsi daha aşağı seviyeden tipler, her başın yanında da D'den I'ya harfler vardı. Başları taşıyan bu üzüm kütüğünün sol tarafı kıvrılıp George'un kitabının içinde gözden kayboluyordu;

Hepsinin üzerinde ise, Mordecai'ın el yazısı karalamalarıyla dolu, aralarında bir sürü ve yukarıda anlattığımdan da kaba çizilmiş çizimlerin olduğu bir kâğıt yığını.

Envanterin sonu.

O ara kendi yiyeceklerini bitirip pastalara sataşan tavşanlara yaptığı dalgın şirinlikler dışında, Mordecai pastalarını yerken sessiz kaldı. Son bir çilekli tart yedi ve yeniden gevezeleşti, yoksa çıldırdı mı diyelim:

"Sıcaklık senin için uygun mu? Aslında başkaları geldiğinde fırını kapatmalıyım, ama o zaman da üşüyorum. Ger-

çek bir simyacı taşı görmek ister misin? Hiçbir simyacı onsuz yapamaz. Tabii ki istersin. Gel, bugün sana tüm sırları göstereceğim."

Onu odanın ilerdeki, bölmeyle ayrılmış kısmına doğru takip ettim. Biz oraya yaklaştıkça sıcaklık arttı. Bölmenin gizlediği alçak, tuğla fırının yanı sauna gibiydi.

"İşte!" diye Mordecai sesini yükseltti. "Athanor!"

Duvardaki bir raftan iki tane maske aldı, birini bana uzattı. "Bunlar düğün odası açıldığında gerekecek," diye ifadesiz bir yüzle açıkladı. "Athanor'umun kusuruna bakma. Elektrikli, onun için pek *comme-il-faut** denilemez." Mordecai bunu *kam i lfa* diye telaffuz etmişti. "Bunu kabul ediyorum, ama bu şekilde bir ateşi buğulu, özümleyici, sürekli, şiddetsiz, incelikli, kapsamlı, havadar, engelleyici ve bozucu tutmak çok daha kolay oluyor. Burada simyanın geleneksel amaçlarının peşindeyiz ama kullandığımız yöntemlerde bazı sapmalar yaptım.

"Şimdi, o maskeyi tak da, sana bu zenaatte şefkatle 'ananın karnı' denilen yeri göstereyim."

Maskenin göz deliklerinde renkli camlar vardı, onu bu karanlık odada takınca tam anlamıyla körleşmiştim.

"Ce-e," dedi Mordecai ve kiremit fırının tepesi bir vınlamayla açılıp, içinde yaklaşık altmış santim yüksekliğinde soluk bir parıltısı olan yumurta şeklinde bir nesnenin, yani simyacı taşının durduğu bir içbükeylik (veya, basit bir ifadeyle, bir ergime kabı) gözüktü. Biraz benzediği bir Felemenk fırını kadar ilginçti.

Kapak homurdanarak kapandı, ben de terden sırılsıklam olmuş halde maskeyi çıkardım.

"Odun ateşi daha ürkütücü olurdu," dedim.

"Amaç, aracı mazur gösterir. Bu çalışacak."

"Hımın," dedim ve ferah bir 32 derecenin hakim olduğu minderime geri döndüm.

Peşimden gelirken, "çalışacak," diye ısrar etti.

"Kocaman tencerende tam olarak ne pişiriyorsun? Temel metallerden birini altına mı çevireceksin? Şiirsel tarafı bir ya-

* Usulüne uygun. (ç.n.)

na, bunun ne anlamı var? Günümüzde altından daha az bulunan bir sürü element var. Şu içinde yaşadığımız Post-Keynesçi devirde bu biraz Don Kişot'luk olmuyor mu?"

"Aynı şeyi, bu deneye ilk başladığımızda Haast'a da açıklamıştım. Buna göre, işin metal tarafı sadece yolumuzda bir aşama, nihai hedefimiz ortak çıkarımıza olan bir iksirin yaratılması." Mordecai gülümsedi. "Uzun yaşam iksiri."

"Gençlik iksiri diye bilirdim."

"Haast'a çekici geleni tabii ki bu."

"Peki bu iksir nasıl hazırlanacak? Sanırım bu çok iyi korunan bir sırdır."

"Bazı yanları öyle, ama kaynağı Geber ve Paracelsus'ta. Sacchetti, gerçekten öğrenmek istiyor musun? Bu yolda cenneti feda edebilir misin? Benim onu feda etmemi ister misin? Raymond Lully der ki: 'Sana ruhum üzerine yemin ederim ki, eğer bunu bana ifşa edersen, lanetlenirsin.' Tabii, eğer müphem bir açıklama istersen..."

"İsis'in ifşa edeceği kadarını isterim."

"Simyacı taşının –athanorun içinde gördüğün kap– içinde suda eritilmiş bir şurup var. Geçtiğimiz doksan dört gün boyunca dönüşümlü olarak, gündüzleri dünya ateşine, geceleri de Sirius yıldızının ışığına tutuluyor. Altın, aslında bir metal değil, ışıktır. Sirius'un bu tür işler için çok uygun olduğu hep düşünülüyordu; ama eski devirlerde onun ışığını, onun değerini azaltan civar yıldızların bozucu etkisinden ayırmak çok zordu. Burada, gereken saflığı sağlamak için bir radyo teleskop kullanılıyor. Taşın tepesine bağlanmış olan merceği gördün mü? O, saf ışını gelinle damadın üzerine odaklıyor, yani kükürtle cıvanın."

"Sirius'un ışığının peşinde olduğunuzu zannediyordum, ama burada aldığınız radyo dalgaları."

"Aynı şey. Işık ve radyo dalgaları arasındaki farkı doğuran insanın zayıflığı. Ruhsal değerlere yeterince önem veriyor olsaydık, radyo dalgalarını da görürdük. Konumuza dönelim; dokuz ve doksan gün sonra, yaz ortası arifesinde kabir açılacak ve iksir çıkarılacak. Ama biliyor musun, gülmernelisin. Bütün etkiyi öldürüyor.

"Özür dilerim, gülmemeye çalışıyorum, ama sen bu konuda uzmansın. Ben Jonson'ı düşünüp duruyorum."

"Sen benim ciddi olmadığımı düşünüyorsun."

"Feci şekilde ciddisin. Sahne efektleri de George'un *Doktor Faustus*'da yapabileceklerinin en iyisinden de iyi – Şu raflardaki, içinde ceninler olan kavanozlar, şu ayin kupası... Kuşkusuz takdis edilmiştir, değil mi?"

Mordecai başını salladı.

"Biliyordum. Ve şu bugün taktığın yüzükler, Mason loncalarından mı?"

"Hem de çok antika." Gururla parmaklarını oynattı.

"Büyük bir şov düzenliyorsun, Mordecai, ama bis için ne hazırladın?"

"Eğer bu seferinde olmazsa, biliyorsun bisler beni ilgilendirmiyor. Müddetin sonu. Ama lanet olsun, çalışacak! Aksini aklıma bile getirmiyorum."

Şaşkınlıkla başımı salladım. Mordecai'ın kendi şarlatanlığına kendini kaptırdığına mı, yoksa bütün bu numaraların başka, eğer varsa, daha önemli bir şeyi gizlemek için mi düzenlendiğine bir türlü karar veremiyordum. Eğer zaman verilirse kendi deliliklerine beni de inandırabileceklerinden kuşkulanmaya başlamıştım – bunu mantık yoluyla yapamasa da renk vermeyen yüz ifadesi ve sürekli ciddiyetiyle başarabilirdi.

"Sana neden bu kadar gülünç geliyor?" dedi Mordecai, renk vermeden, sürekli ve ciddi.

"Bu hayal ve gerçeğin, delilik ve çözümlemenin bir bileşimi. Örneğin masanın üzerindeki şu kitaplar; Wittgenstein ve Vreden. Onları sahiden okuyorsun, değil mi?" Başıyla onayladı. "Ben de okuduğuna inanıyorum. Bu ve bunun yanında da Byroncı şeytanlığın düpedüz hilekârlığı, şişelenmiş ceninlerle pişirme kaplarının saçmalığı."

"Eh, simyevi yöntemleri güncelleştirmek için elimden geleni yapıyorum, ama saf , büyük B ile Bilime olan yaklaşımım, yüz yıl evvel gene bir simyacı olan Arthur Rimbaud tarafından ortaya konduğu gibidir – *Science est trop lente*.* Fazla

* Bilim çok yavaş. (y.n.)

yavaş. Benim için, onun için olduğundan ne kadar daha fazla! Benim ne kadar zamanım kaldı? Bir ay, belki iki. Aylar yerine yıllarım olsaydı da ne fark edecekti? Bilim, ölümcül olarak termodinamiğin ikinci yasasına boyun eğer. Büyü vicdani retçi olma özgürlüğüne sahiptir. Gerçek şu ki, ölmek zorunda olduğum bir evrenle ilgilenmiyorum."

"Bu da demek oluyor ki kendi kendini kandırmayı yeğliyorsun."

"Hiç de değil! kaçmayı yeğliyorum. Özgürlüğü yeğliyorum"

"Bunu bulmak için muhteşem bir yere gelmişsin."

Daha da huzursuzlaşan Mordecai yatmakta olduğu divandan inip odayı arşınlamaya başladı, bir taraftan da el kol hareketleri yapıyordu. "Ama burası tamı tamına benim özgürlüğümün en geniş olduğu yer. Sonlu ve kusurlu bir dünyada umabileceğimizin en iyisi, zihnimizin özgür olması. Kamp Arşimet de eşsiz bir şekilde, bana sadece bunu sağlamak üzere donatılmış. Belki Princeton'daki İleri Araştırma Enstitüsü'nü bunun dışında tutmalıyım, çünkü, anladığım kadarıyla, orası da benzer şekilde düzenlenmiş. Anlamıyor musun, burada her şeyi yok sayabiliyorum. Başka her yerde sessiz sedasız şartları kabullenirsin, mücadeleyi, her çirkinlik ve yanlışla savaşmayı bırakırsın, umutsuz biçimde uzlaşırsın."

"Anlamsızlık ve safsata. Bir kuramı bırakıp ötekini deniyorsun durmadan."

"Ah, ruhumu okuyorsun, Sacchetti. Ama bütün anlamsızlık ve safsatamın da bir anlamı var. Tanrı'yı bu hapishane-evrenin müdürü yap, o zaman tamamen Aquinas'ın iddiasına gelirsin, anlamsız ve safsata. Yani sadece O'nun isteklerine uyarak özgür olabiliriz. Ama aslında, Lusifer'in de gayet iyi bildiği gibi, benim de gayet iyi bildiğim gibi ve senin de ima ettiğin gibi, insan ancak O'na nanik yaparak özgür olabilir."

"Ve bunun bedelini de biliyorsun."

"Günahın bedeli ölümdür, ama aynı zamanda erdemin bedeli de ölümdür. Yani, daha iyi bir umacı gerekiyor. Belki de cehennem? Ama, burası zaten cehennem, ben de dışında değilim. Dante, Buchenwald'de yatanlar için bir dehşet yarat-

mamıştı. Sizin aziz Papa Pius'unuz neden Nazilerin fırınlarını protesto etmedi? İhtiyattan veya korkudan değil, şirkete bağlılıktan. Pius, ölüm kamplarının, ölümlülerin yaptığı, Tanrı'nın planına en yakın şey olduğunu sezmişti. Tanrı Eichmann'ın daha büyüğüdür."

"Öyle mi!" dedim. Her şeyin bir sınırı vardır.

"Öyle," diye ısrar etti Mordecai. Odayı daha hızlı arşınlamaya başladı. "Kampların şu temel örgütsel ilkesine dikkat et. Tutukluların davranışlarıyla cezalandırılmalarının veya ödüllendirilmelerinin bağlantılı olmamasına. Auschwitz'de, yanlış bir şey yaptığında cezalandırılırdın, ama söyleneni yaptığında da cezalandırılabilirdin, hatta hiç bir şey yapmadığında da. Tanrı'nın kendi kamplarını da aynı şekilde düzenlediği aşikâr. Kitaptan sadece bir satır yeterli –annemin kendi yaşamıyla özel bir ilgisinin olduğuna inandığı bir satır: 'İyi bir insan vardı, iyiliği yüzünden ölen ve kötü bir insan vardı, kötülüğüyle yaşamını uzatan' ve aklın da adaletten daha fazla faydası dokunmaz, çünkü akıllı insanlar da aptallar gibi ölür.

"Yanma odalarının önündeki kavrulmuş çocuk kemiklerinden başımızı çevirirız, ama çocukları (genellikle aynılarını) sonsuz ateşlerle lanetleyen Tanrı'ya ne demeli? Ve her seferinde de bu aynı suç için olur; doğumdan gelen bir kaza. İnan bana, bir gün Himmler için ilahiler yazılacak. Ne de olsa, Pius için yazdılar bile. Gidiyor musun, Sacchetti?"

"Seninle tartışmak istemiyorum, ama sen bana seçme şansı bırakmıyorsun. Söylediklerin... "

"Ağza alınmayacak şeyler. Senin için belki, benim için değil. Ama biraz daha kalırsan, ılımlı olacağıma söz veririm. Ve seni ödüllendireceğim; sana Kamp Arşimet'in nerede olduğunu göstereceğim. Tanrı'nın planlarında değil, bir haritada."

"Nasıl buldun?"

"Yıldızlardan, her seyrüseferci gibi. Biliyor musun, her gözlemevinin, uzaktan kumandalı olanının bile, bazı basit işlevleri de vardır. Colorado'dayız, sana göstereyim."

Büyük bir kitabı raflardan çekip masasının üzerinde açtı. Eyaletin bir haritası her iki sayfayı da kaplıyordu. "İşte buradayız," diye parmağıyla gösterdi. "Telluride. Yüzyılın başında

büyük bir madenci kentiydi. Benim kuramım, kampa girişin eski maden kuyularının birinden olduğu yolunda."

"Ama, eğer gözlemler televizyon aracılığıyla yapılıyorsa, teleskopun tepemizde değil de, diyelim yüz mil uzakta olmadığından tam olarak emin olamazsın, değil mi?"

"İnsan hiç bir şeyden tam olarak emin olamaz. Ama bu, amaçsız bir çaba gibi duruyor. Bir de, geçen gün mezarların oradan topladığım o breccia parçası var. İçinde eser miktarda sylvanite vardı, yani altın içeren bir telluride. Sonuç olarak, bir yerlerde bir altın madenindeyiz."

Güldüm: "Başyapıtı burada gerçekleştirmek, Newcastle'a kömür taşımak gibi bir şey olacak, desene."

Bunu hiç de gülünç bulmayan (şimdi düşünüyorum da, pek de gülünç değilmiş) Mordecai, "Sessiz ol, bir şeyler duydum!" dedi.

Uzun bir sessizlikten sonra, "ne?" diye fısıldadım.

Suratını koca elleriyle örtmüş olan Mordecai'dan cevap gelmedi. George'la ilk karşılaşmamı, o uzun, karanlık koridorda, hayaletleri dinlemesini hatırladım. Mordecai'ın gövdesi şöyle bir ürperdi, sonra rahatladı.

"Deprem mi?" diye gülümseyerek önerdi. "Hayır, hayır, sadece hayal gücünün bir iltihabı sanırım, birader Hugo'ya olanlar gibi. Söyle şimdi, ama dürüstçe, laboratuvarım hakkında ne düşünüyorsun? Sence yeterli mi?"

"Çok güzel."

"Bundan daha güzel bir hücrede hapsedilmiş olmayı isteyebilir miydin?" diye sordu telaşla.

"Bir simyacı olsaydım, katiyen hayır."

"Eksiği yok mu? Hiç mi yok?"

"Bir yerlerde okumuştum," dedim, müteredditi (çünkü bu ateşli sorgulamanın anlamını çözememiştim), "on altıncı veya on yedinci yüzyıllardaki bazı simyacılar, laboratuvarlarına borulu orglar koydurmuşlar. Müzik, ineklerin bile daha çok süt vermelerini sağlıyor. Senin işinde de bir yararı olmaz mı?"

"Müzik mi? Müzikten nefret ederim," dedi Mordecai. "Babam caz müzisyeniydi, iki ağabeyim de öyle. Pek önemsizdiler, ama yaşamları buydu. Prova yapmadıkları zamanlar,

pikap veya radyo çalarlardı. En ufak bir ses çıkardığımda da hemen tepeme binerlerdi. Bana müzikten söz etme. Zencilerin müzik yetenekleri vardır derler, ben de üç yaşımdayken step dansı dersleri almaya başladım. Kötüydüm, nefret ediyordum, ama biliyor musun, o doğal ritim duygusu bende de vardı, bu yüzden dersler devam etti. Öğretmen bize eski Shirley Temple filmlerinden parçalar gösterirdi ve biz de, son adıma, son gülümsemeye kadar öğrenmek zorundaydık. Altı yaşına geldiğimde annem beni, yerel tiyatroda perşembe günleri yapılan yetenek yarışmasına soktu. Bana şu yaldızlı, işlemeli melek kıyafetlerinden giydirmişti. Numaram *I'll build a stairway to Heaven*'dı (Cennete bir merdiven döşeyeceğim). Bunu biliyor musun?"

Başımı salladım.

"Şöyleydi.." kulak tırmalayıcı, detone sesiyle şarkıyı söylemeye başladı, aynı zamanda halının üzerinde hareketler yapıyordu.

"Orospu çocuğu!" diye bağırdı. "Tanrı'nın cezası halının üzerinde bir bok yapamıyorum?" Eğilip halının püsküllü ucunu yakaladı, arada mobilyaları da yerinden oynatıp devirerek, halıyı bir kenara çekti.

Sonrasında, daha da yüksek sesle şarkısını söyleyip, kol hareketleri yanlış söylediği şarkıya uymamakla beraber, dansını sürdürdü. Tepindikçe ayak hareketleri daha da karışıyordu. "*I'm going to get there at any price*" (ne pahasına olursa olsun oraya ulaşacağım) diye haykırdı. Her iki bacağını da ileri doğru savurunca, sırtüstü düşüverdi. Kolları ve bacakları debelenirken, şarkı acı çığlıklarına dönüşmüştü. Kafasını hızla yerdeki karolara vurdu.

Çok kısa bir zaman geçmişti ki, muhafızlar bir sağlık görevlisiyle geldiler. Mordecai zapt edilip uyuşturuldu.

"Bir süre için onun yanından ayrılmanız gerekiyor," dedi muhafız subayı.

"Bir dakika beklerseniz, bir şey almam gerekiyordu."

Mordecai'ın çalışma masasına gittim ve Mordecai Atlası açtığında fark ettiğim ÇOK GİZLİ dosyayı buldum. Subay dosyaya şüpheyle baktı.

"Bunu almaya yetkili misiniz?" diye sordu.

"Bu onun yazdığı bir öykü," diye açıkladım, bir taraftan da daktilo edilmiş sayfaları dosyadan çıkarıp başlığını gösteriyordum – Pompanianus'un Portresi. "Okumamı istemişti."

Yazıdan gözlerini kaçırdı, "Tamam tamam; yeter ki bana göstermeyin!"

Onu muhafızlar ve sağlık görevlisiyle bıraktım. Neden, her sefer Mordecai'la beraber olduğumun hemen sonrasında kendimi önemli bir sınavda başarısız olmuşum gibi hissediyordum acaba?

Daha sonra:

Mordecai'dan bir not. İddiasına göre, kendini evvelce hiç bu kadar iyi hissetmemiş.

17 Haziran

Aslında çok zevkli bir şey, bağlantılı olarak da acılı oluyor (tek yapılabilecek mecaz gayet anal), yeni bir eseri çıkarmak (mecaz çekingence ortaya çıkıyor). Muhteşem bir sözcük, eser.

Yakın zamanda Louie II'nin bu sayfalara dalmasının bir açıdan yararı olabilir; geçmiş çalışmalarımı daha berrak bir şekilde görmemi, onların çekiciliğinin ne kadar yüzeysel olduğunu (ve hâlâ da öyle olduklarını) idrak etmemi sağladı (daha doğrusu zorladı). Eklemem gerekir ki, bu tanımlamaya yeni böbürlenme esintim olan şu The Hierodule'ü de dahil etmeliyim.

Aynı zamanda, Geliştirme-Aşamasındaki-Çalışmalar dışında, Mordecai'ın dünkü günahkâr sözlerinin verdiği ilhamla, daha büyük, benim başyapıtım olabilecek bir şeyin de ışığını gördüm.

"Pompanianus'un Portresi"ni okudum, umduğumdan daha iyi, ama nedense düş kırıklığına uğrattı. Sanırım, o ka-

dar denetim altında bir öyküsü, o kadar incelikle işlenmiş bir kurgusu, o kadar incelikli ve düzgün bir dili var ki, canım sıkıldı. Yürekten bir çığlık, nesnellikten uzak bir eylem yazısı, gerçek Mordecai Washington'a özel bir bakış ummaktaydım. Oysa R. L. Stevenson, Portre'yi "Gece için bir Oda"ya ek olarak da yazmış olabilirdi (bunun 40.000 kelime, neredeyse bir roman olması dışında).

Konu yazılmaya değer, özellikle güncemin bugünkü sayfasını dolduracak, James Joyce'un diyeceği gibi, Bükülme Sürecinden kırıntılardan başka şey olmayınca. Şöyle özetlenebilir:

"Portre", Rouge-Cloître Manastırı'nda bir odada başlar. Burada, deli Van der Goes "zekâsındaki enfeksiyondan" dolayı biraderler tarafından tedavi edilmektedir. Tedavileri dönüşümlü şekilde şefkatli ve korkunç, ama eşit düzeyde etkisizdir. Van der Goes, lanetlenmesinin kaçınılmazlığı karşısında, bir dehşet kriziyle ölür.

Cenazeden sonra (arada sevimli bir cenaze ayini var), gecenin yarısında bir yabancı gelir, mezarı kazıp tabutu açar ve cesedi canlandırır. O zaman öğreniriz ki Hugo, ruhunu (1) Flandra'da sadece yazılardan ve bazı baskılardan tanınan büyük resimleri –Masaccio, Uccelo, della Francesca ve diğerlerinin çalışmalarını– görmek üzere İtalya yarımadasının tam bir turu ve (2) üç yıllık en üst düzeyde resim ustalığı karşılığında satmıştır. Onun tutkusu, sadece kuzey ve güneyin ustalarını geçmek değil, Tanrı'nın yaratılarıyla yarışmaktır.

Öykünün ana bölümü, Van der Goes'un Milano (ki burada, genç da Vinci'yle kısa ve inandırıcı bir sahne var), Sienna ve Floransa ziyaretlerini kapsar. Hugo, şeytani yoldaşı ve çeşitli sanatçılar arasında, sanatın anlamı ve doğası üzerine uzun tartışmalar olur. Van der Goes'un başlangıç tezi, genelde kabul gördüğü gibi, sanatın gerçeği yansıtması gerektiği yolundadır. Bunun en iyi nasıl yapılabileceğine bir türlü karar veremez. Flaman Okulu'nun mikroskopik ayrıntıları ve mücevher gibi işlemeleriyle mi yoksa İtalyanların mekân ve plastik biçim hâkimiyetiyle mi? Ama, vaat edilen ustalığı yavaş yavaş elde edip her iki üslubun bir sentezine eriştikçe,

kaygısı gerçeği yansıtmaktan uzaklaşıp, (şeytanın da kışkırtmasıyla) onu zorlamaya yaklaşır. Sanat büyüye dönüşür.

Sadece nihai eserinde (üçüncü yılı da sonuna yaklaşmaktadır), yani başlıkta adı geçen portrede, doğa üstü amacına erişir, ama orada bile, şeytan onu cehenneme sürüklerken okuyucu, öyküdeki felaketin Hugo'nun büyüsünün mü yoksa şeytanın kurnazlığının mı sonucu olduğundan şüpheye düşer.

Öyküye katılmış ılımlı bir Faust-Marguerite romansı da var. Kadın kahramanın tasviri beni güldürdü; hiç olmazsa yüzeysel olarak Dr. Aimée Busk'dan esinlenilmişti. Romansın inandırıcı olmamasına şaşmamak gerek!

Özet olarak: Kitabı beğendim ve ressamlar ve şeytanlar hakkındaki kitaplardan hoşlanan herkesin ondan hoşlanacağından eminim.

Daha sonra:

Ortak yemek salonunda diğer mahkûmlarla yediğim bir saatlik akşam yemeği dışında (herhalde aşçıları Cunard'dan!), bütün günü ve gecenin yarısını çalışarak geçirdim... Evvelce ışığını gördüğüm "daha büyük bir şey" üzerinde. Bu bir dram, bu biçimdeki ilk çabam ve eğer sadece sürat bir değer ifadesiyse, muhteşem olması gerekir: Birinci perdenin ilk yarısını bir ön taslak çalışması sırasında bitirdim! Başlığını açıklamaya neredeyse korkuyorum. Benliğimin bir yarısı hâlâ yapmak üzere olduğum şeyin iticiliğini yaşıyor, tıpkı Bowder'ın *Çıplak Öğle Yemeği*'nin karşısında olduğu gibi; diğer bir kısmı da onun yükselen, tepeleri aşan ataklığı karşısında nefesi kesilmiş durumda. Ne beklentiler! Şimdi anlıyorum ki ya yapacağım ya da susacağım:

AUSCHWİTZ:
Bir Komedi

Mordecai'ın "zekâ enfeksiyonları" bulaşıcı olmalı. Melekler ve şükran elçileri beni koruyun! Ruhuma şeytan girdi!

18 Haziran

Gündelik dünyanın unsurları;

Saatler: Koridorlardaki saatler, aşırı büyük, yapımcılarının reklamını taşıyan, tarafsız olmaya kendini zorlayan, endişelendirme endişesi taşıyan, kamu binalarındaki saatlerden. Ama yelkovan, diğer saatlerin o yumuşak, kesintisiz, fark edilemeyen hareketiyle değil, yarımşar dakikalık sinir bozucu, ani zıplamalarla işliyor. Akrep de bir ok, ama doğrusal hareketten dairesel harekete çevrilmiş. Önce yayın tıngırtısı hemen onu takip eden ani ve kesin bir atak, sonra bir an için hedefteki titreme. İnsan böyle bir araçtan zamanı sormaya çekiniyor.

Doğal simgelerin yokluğu: Sayılamayacak eksikler. Güneş ve beraberindeki olgular; renkler, duvarlardakilerin ve giydiklerimizin dışındakiler, varlıklarının koşulu olarak hayal etmediklerimiz; otomobiller, gemiler, arabalar, balonlar, her türlü görülebilir ulaşım aracı (gittiğimiz her yere asansörlerle gidiyoruz); yağmur, rüzgâr, her hangi bir iklim göstergesi; manzara (Bir Nebraska çayırı –hatta daha azı, sonsuz bir çöl– bile duyularımız tarafından ne kadar zengince algılanacaktı), bir deniz manzarası, bir gök; ağaçlar, çimen, toprak, hayat (bizim büzülen hayatımız dışında herhangi bir hayat). Olabildiğince basit, ama aramızda bulunan –kapılar, iskemleler, meyve kâseleri, su sürahileri veya ıskarta ayakkabılar türü antika basitlikler gibi– en basit doğal simgeler bile tamamen farazi karakterler ediniyorlar. Sonunda, sanırsınız ki çevre öylesine siliniverecek. (Bu benim sadece doğrulama yoluyla gözlemlemem, fikir Barry Meade'in.)

Modanın dayatmaları: Burada yaşadığımız sahte özgürlükle dalga geçer gibi, mahkûmlar kendilerini taşkın bir züppeliğe terk etmiş durumdalar. İyi giyinmeye değil de, *His* veya *Time* dergilerinde en revaçta olduğu söylenenin de üzerinde olabilmeye. Peruklar, mahmuzlar, pudralar, kokular, banyo kıyafetleri, ski elbiseleri; her şey. Sonra, açtıkları hızda soluveriyorlar. Bu sabahın esteti, öğleden sonra birden bire bir sade-

lik göstergesi oluveriyor. Züppelik, sanırım geçmişle ve dış dünyayla bir birliktelik özleminin ifadesi; buna bir tepki olarak, böylesi bir birlikteliğe erişmenin umutsuzluğunun ilanı.

Yemekler: Burada yemekler inanılmaz derecede iyi. Örneğin bugün, muazzam bir kahvaltı seçeneğinin arasından, kızarmış muz, biberli domates sosuyla kremalı yumurta, sosis, sıcak lokma ve kapuçino aldım. Barry Meade'le piskoposun hücresinde öğle yemeğinde yarım düzine Bluepoint istiridyesi, suteresi salatası, yaban pirinciyle ortilan, soğuk kuşkonmaz ve tatlı olarak da çırpılmış ekşi krema ve nar şerbetli *dame blanche* yedim. Eğer bir yemek şampanya isterse, bu da oydu, ama yemekteki arkadaşlarım içmedikleri, veya içemedikleri için, bir Fas maden suyu olan Oulmes içtim. (Şampanya içemesem bile, hiç olmazsa birilerini zahmete soktuğumu bilmeliyim.) Akşam yemeği mahkûmların çoğunluğu için ana sosyal olay, bu yüzden de hiç aceleye getirilmiyor. Birçok mükemmel seçenek içinden; kaplumbağa çorbası, ara sıcak olarak uykuluk, Sezar salatası, odun ateşinde ızgara alabalık, kırmızı kuşüzümü soslu *rehmeidallon,* kızarmış havuç, bademli Fransız fasulyesi, garip bir çeşit kabarık patates yemeği, tatlı olarak da çift porsiyon *Wienerscharm.* (Daha önce hiç bu kadar kilo almamıştım, çünkü daha önce hiç üst üste bu kadar güzel yemek yeme fırsatım olmamıştı, veya kilomla ilgilenmek için bu kadar az sebebim. Ölüme mahkûm kişilerden beklenebileceği gibi hiç iştahı olamayan, üstüne üstlük de ölümcül hasta olan mahkûmlar tarafından harika çocuk olarak nitelendirilmiştim. Bu yemeklere katılmakta bir inat ruhuyla ısrar ediyorlardı. "Hadi kek yiyelim!")

Hücreler: Kapris ve yüksek maliyet tek ortak paydaydı. Piskopos, kutsanmış karakter görüntüsüne sadık olarak birçok dini mobilya sahibiydi; Meade Salvation Army* masalarıyla bezemişti odasını, bu konuda bir film tasarısı da vardı. Murray Sandemann'ın tescilli Bauhaus antikaları vardı. Ben de sonunda Mordecai'ın önerisine uymuş ve odamı zevkime göre döşetmiştim. Oda çırılçıplak bırakılmıştı, bir seyyar kar-

* ABD'de gönüllü yardım kuruluşu. (ç.n.)

yola, bir masa ve bir iskemleyle idare ediyordum, çıplak duvarları bir şeyler bulana kadar hayal gücümün yardımıyla kaplamaya niyetliydim. Ama üzüntüyle bu halinden hoşlandığıma karar vermiştim.

Ziyaret saatleri: Bu güncenin aksine, kimse diğerleriyle pek zaman harcamıyordu. Yemek salonunda ve bazı başka yerlerde sıradan konuşmalar yapılabiliyordu, ama tesadüfen kütüphanede, koridorlarda ve benzeri yerlerde karşılaşılan kişilerle konuşmak terbiyesizlik olarak görülüyordu. Sosyal ilişkiler hayli resmi bir havada yürütülmekteydi. Muhafızlar tarafından iletilen, süresi belli davetiyeler adetti. Herkes acı bir şekilde zamanının ne kadar kısıtlı olduğunun bilincindeydi. Herkes zamanın okunun hedefe gidişini görür gibiydi.

Yarın belki buna devam ederim.

Daha sonra:

Auschwitz'in birinci perdesi tamamlandı. İkinci perde yolda.

19 Haziran

Gündelik dünyanın unsurları (devam);

Filmler: Salı ve perşembe geceleri. Seçim herkesin (ben hariç!) katkıda bulunabileceği bir listeden çoğunluk usulüyle yapılıyor. Uygulamada, her hafta bir yeni film ve bir de tekrar gösteriliyor. Bu haftanın programı: Fellini'nin *Commedia*'sının korkunç parçaları (sonunda Yüksek Mahkeme'den geçmeyi başarmış), Griffith'in Ibsen'in *Hayaletler*'i üzerine filmi. Aynı oyuncu hem çapkın babayı hem de hasta oğulu oynamış. Son makaranın sonunda araya sarı bir filtre sokuldu – veya belki de film boyanmıştı– ve kahraman, motor sistemi felci geçirdi. Ruhsuz ama sinir bozucu bir oyunculuk. *Hayaletler*'le birlikte kırklardan kalma çizgi filmler ve ruhumuzu karartacak sıkıcılıkta seyahat belgeselleri (İskoçya dağlarında alabalık avcılığı). Neden? Kamp ruhunu yansıttığı için değil

(hiç kimse gülmedi). Belki bu da dışarıdaki sıradan insanlar dünyasından kopmama çabasının bir parçasıdır.

Diğer eğlenceler: George öldüğünden beri tiyatroya ilgi canlanmadı (ama belki ben Auschwitz'i bitirdiğimde sahneye konabilir), ama ara sıra mahkûmlardan biri son çalışmasını okudu (veya bir gösteri, veya adına ne denirse, bir happening). Ben bunlardan sadece bir tanesinde bulundum, o da en az *İskoçya Tatili* kadar, belki de daha sıkıcıydı. Beyitler biçiminde bir simya metni, genç dehalardan biri tarafından sunuldu. Ha ha.

Takım sporları: Evet, öyle dedim. Birkaç ay önce, Mordecai bir tür kriket geliştirmiş (kısmen Lewis Carroll'ın oyununa dayanıyor), üç ila yedi kişilik takımlarla oynanıyor. Her cuma Kolombcular'la Birlikçiler arasında bir turnuva düzenleniyor. (Takım adları göründükleri kadar kibar değil. Frenginin doğası ve kökenleri konusunda iki ayrı düşünce ekolünü temsil ediyor. Kolombcular, spiroketlerin KristofKolomb'un denizcileri tarafından Avrupa'ya taşındığını iddia ediyorlar – bu da 1495'teki salgına bir açıklama getiriyor. Birlikçiler ise görüntüde çeşitli olan zührevi hastalıkların aslında, treponematosis adını verdikleri bir tek hastalık olduğunu ve çeşitliliğinin toplumsal koşullar, kişisel alışkanlıklar ve iklimden kaynaklandığını savunuyorlar.)

Anomi:* Bu şaşırtıcı değil, çünkü mahkûmların seçimindeki kıstaslardan biri yaşamsal toplum ve aile bağlarının olmaması. Şimdi şu da bir gerçek ki bir ruh, bir topluluk var, ama bu toplum dışı kalmışların topluluğu, bu da pek teselli edici değil. Aşkın coşkusu, soy bağlarının daha sakin ama daha kalıcı zevkleri, kişinin kendi yaşamının yıllar boyu, yavaş yavaş oluşturduğu normal biçimi –temel insan yaşamı– bu insanlardan bir olasılık olarak bile esirgenmişti. Meade'in dün esefle söylediği gibi: "Ah, bütün o arkada bırakmadığım kızlar! Ne yazık!" Dehaları, başka açılardan telafi edici olsa da, güruhla aralarında olan mesafeyi daha da açmakta, çünkü

* Toplumda ya da bireyde, ölçü ve değerlerin çökmesi ya da amaç ve ülkü yoksunluğu sonucu oluşan dengesizlik durumu. (ç.n.)

eğer iyileşip Kamp Arşimet'ten çıkmalarına izin verilse de, dünyada kendilerine bir yer bulamayacaklar. Burada, bu derin kovuklarda, güneşi görmeyi öğrendiler; orada, ışık dünyasında, insanlar hâlâ mağaraların duvarlarındaki gölgeleri seyrediyorlar.

Daha sonra:
İkinci perde bitti.
Mordecai bugün daha da şiddetli bir kriz geçirdi. Başyapıtı veya Murray S.'nin saygılı deyimiyle Büyük Olay'ı ertelemek gerekebilir.

20 Haziran

Mordecai iyileşti, program uygulanacak. Ufak tefek şeylerin günlüğünü artık tutamıyorum. Sadece bekleyiş.

Daha sonra:
Üçüncü perdenin yarısı. Muhteşem oluyor.

21 Haziran

Muhteşem, ve bitti!
Elden geçirilecek çok şey var tabii, ama bitti. Teşekkürler...
Kime? *İtiraflar*'ında (I,1) Augustine der ki: "Öyle durumlar olur ki yalvaran, kastettiğinin yerine başkasına yalvarır – ve bunu bilmeden yapar." Sanatta da büyüde olduğu gibi var olan bir tehlike. Peki, eğer Auschwitz için teşekkür edilmesi gereken şeytansa, kayda geçsin ki ona teşekkür ediyorum ve alacağını veriyorum.
Bunu yazdığımda öğleden sonranın geç saatleri. Akşam yemeğinden evvel biraz vaktim olduğu için, vaat ettiğinin yarısı

kadar bile olsa, bu gece muhteşem bir anlatı gerektireceğinden, aydınlatıcı olması gayesiyle bir ön bilgi vermek istedim.

Auschwitz'in son sözlerini bitirmemin hemen sonrasındaki baş döndürücü anlarda, birdenbire, Rorschach testlerinden de korkunç düşünceler telkin eden bu boş duvarlara artık tahammül edemediğimi anladığımdan (onlar, bu kasvetli komedinin imgelerini yansıttığım ekranlar değil miydi?), kendimi koridorların oluşturduğu yeraltı labirentlerine attım ve onların yüreğine veya en azından Minotor'una, yani Haast'a rastladım. O da, olanaksız ihtimallerle başı dönmüş durumda benim dört kat aşağıya, evvelce *Faustus*'a sahne olan, şimdi ise bu gecenin görkemli gizlerinin mekânı olacak olan mabede kendisiyle beraber gelmemi istedi.

"Heyecanlı mısın?" diye sordu, ama bu aslında gerçeğin ifadesiydi.

"Siz değil misiniz?"

"Orduda insan heyecanla birlikte yaşamasını öğrenmek zorundadır. Bunun yanında, deneyin sonucundan bu kadar emin olunca..." güven ifade eden zayıf bir gülümsemeyle bana baktı ve asansörü işaret etti.

"Hayır, asıl heyecan Pentagon'da bazı mevkilerdeki bazı subaylar neler başardığımı öğrenene kadar başlamayacak. İsim saymaya gerek yok. Washington'daki sayısı az ama güçlü bir grubun yirmi yıldır bizi dış uzaya çıkarmak için milyonları yaktığı herkesin bildiği bir şey. Ama bir taraftan da iç uzay keşfedilmeyi bekliyor."

Sonra, ben yemi yutmayınca: "Bu deyimle neyi kastettiğimi merak ediyor olmalısın, iç uzay demekle?"

"Çok... düşündürücü..."

"Bu benim fikrim, geçen gün sana anlattıklarımla ilgili, günümüz modern biliminin maddeciliğiyle. Biliyorsun ya, bilim sadece maddi gerçekleri tanır, buna karşın doğanın her zaman iki yüzü olmuştur, vücut ve ruh. Vücut, karanlık, gölgeli dünyanın ürünüdür ve simyada bu temizlenmesi, yani çıplak, parlak bir kılıç gibi beyazlatılması gerekendir." Elleri, kılıcının kabzasını arar gibi, gösterişli hareketler yapıyordu.

"Şu anda, maddeci bilim adamı bu temel sezgiden yok-

sun, bu yüzden de tüm dikkati dış uzaya yönelmiş, ama bir simyacı her zaman vücut ve ruh arasındaki takım çalışmasının bilincindedir, bu yüzden de doğal olarak iç uzayla daha çok ilgilidir. Bu konuda koca bir kitap yazabilirim... hele senin kelimelere karşı olan yeteneğin bende olsaydı."

"Oo, kitaplar!" dedim, ateşini düşürme telaşıyla. "Kitaplardan çok daha önemli şeyler vardır. İncil'in dediği gibi 'kitap yazmanın sonu yoktur.' Eylem dolu bir yaşam topluma çok daha–"

"Bunun için senin bana söyleyeceklerine gereksinimim yok, Sacchetti. Ben yaşamımı bir fildişi kulede geçirmedim. Ama, gene de benim yazmayı düşündüğüm kitap o olağan pisliklerden olmayacaktı. Bu günlerde düşünceli insanları kaygılandıran sorulara cevap verebilecekti. Aldığım bazı notlara bir göz atmayı düşünürsen...?"

Durmayacağını anlayınca, ister istemez teslim oldum. "İlginç olurdu."

"Ve belki de nasıl daha iyisini yapabileceğimi söyleyebilirsin. Yani sıradan insanların daha iyi anlayabilmeleri için."

Hüzünle baş salladım.

"Ve belki de–"

Tapınağın kapısına Dr. Aimée Busk'la aynı anda gelmemizle cendereden kurtuldum.

"Biraz erkencisiniz," dedi Haast. Busk'ı –bir solucan kadar sade ve gri bir elbise içinde, kendinden emin , çelik ökçelerinin üzerinde amansız bir şekilde yükselmiş, savaşa hazır– gördüğünde, iyi adam pozlarını deliğine kaçan bir yılan gibi bırakıvermişti.

"Seansta kullanılacak olan aletleri kontrol etmeye geldim. Müsaade ederseniz?"

"Orada zaten tüm elektronik devreleri elden geçiren iki elektronik uzmanı var. Ama eğer sizin yardımınıza gereksinimleri olduğunu düşünüyorsanız..." Sert bir şekilde eğildi, kadın da onu selamlayıp odaya girdi.

Faustus'un ilk ve son perdelerinde kullanılan dekorlar sökülmemişti ve yüksek kitap raflarıyla gölgeli merdivenler yeni bir dramın mekânını oluşturuyordu. Kartal veya melek şekli

verilmiş olan bir kürsünün üzerinde büyük deri bir cilt duruyordu, bu dekor değil, gerçek bir kitaptı. Üzerinde Mordecai'ın masasında gördüklerim gibi bazı esrarlı karalamalar olan bir sayfa açıktı, ama bunun olayı dramatize etmek için mi, yoksa daha pragmatik ve kutsal bir amacı mı olduğunu anlayamadım.

Bu kadarı *Faustus*'un geleneksel temsiliyle uyum içindeydi; bunun üzerine eklenen unsurlar daha çok modern bir korku filminde rastlanacak gibiydi, bir kalabalık, belki de *Frankenstein*'ın Japonca sürümü. Dev Noel ağacı süslerine benzeyen renkli küreler vardı, sonra savaş artığı gibi duran bir teleskop, büyük merceği yere dönük. Bir sürü düğme, gösterge ve durmadan dönen teypler, Sibernetik kültüne hürmeten. Ama dekorcunun en parlak buluşu, tepelerinden, bereket sunağı gibi, bir elektrik telleri spagettisinin çıktığı, bir çift değiştirilmiş saç kurutucusuydu. İki MGT mühendisi bu turuncu plastik ve kromdan yapılmış, kusursuz ölüm makinasının karma karışık içini kontrol ediyordu, bu arada Piskopos da aletleri günahtan korumak için tepelerine dikilmişti. Busk'ı tanımış olacaklar ki, selam verdiler.

"Evet?" diye sordu. "Kara kutularımız nasıllar? Dokundukları her şeyi altına çevirebilecekler mi?"

Mühendislerden birisi huzursuzca güldü. "Bizim anladığımız kadarıyla doktor, bunlar mırıldanmaktan başka bir şey yapmıyorlar."

"Bana öyle geliyor ki," dedi Busk, bana dönüp Haast'ı görmezlikten gelerek, "eğer birisi büyü numaraları yapmaya kalkışırsa, tebeşirle çizilmiş bir daire ve ölü bir tavuktan başka bir şeye gereksinimi olmaz, belki bir de orgon sandukası. *"

"Pislik etmenin gereği yok," dedi Haast, sessiz bir öfkeyle. "Zamanı gelince ne yapabileceklerini göreceksiniz. Astroloji çalıştığı için insanlar aynı şekilde Isaac Newton'la da alay etmişlerdi. Onlara ne dediğini biliyor musunuz? Demiş ki, 'Beyefendi, ben onu inceledim, ama siz incelemediniz.'"

* Avusturya asıllı Amerikalı psikolog William Reich'ın, orgon adını verdiği kozmik enerji birimi yoluyla hastalıkların tedavi edilebileceğini iddia ederek yaptığı tedavi sandıkları. (ç.n.)

"Newton, her dahinin olduğu gibi, deliydi. Delilik dahiler için olağandır, ama sizin gibi sıradan birinin, kendi nevrozunun bu kadar peşine takılmasını şaşkınlıkla karşılıyorum. Özellikle şu atasözünü düşününce, 'Sütten ağzı yanan, yoğurdu üfleyerek yer.'" Tartışma peşinde değildi ama, bir pikador gibi, yaralamak istiyordu.

"Auaui'den mi söz ediyorsunuz? Bu sefer konusunda herkesin unutur gözüktüğü, onu kazanmış olmam. Hastalıklara, ve kurmay heyetimin ihanetine karşın, onu kazandım. Beni saran tüm yalanlara ve eklemek isterim ki yıldız falından çıkan olumsuzluklara karşın, kazandım!"

Busk, duyduğu kan kokusunun zevkiyle burnunu kırıştırdı, bir geriledi ve sonraki şişi nereye saplayacağını hesapladı. "Haksızlık ettim," dedi, dikkatle. "Çünkü, eminim ki Berrigan olanlardan, sizin olduğunuzdan çok daha fazla sorumludur, sorumluluğun bu günlerde belirlendiği kıstaslara göre tabii. Müsaade ederseniz."

Kuşkusuz O da benim gibi, bu darbenin onu hareketsiz bırakıp banderillerolara hazırlayacağını düşünmüştü. Ama kesinlikle öyle olmadı. Haast kürsüye yürüdü ve kitaptaki işaretleri okur gibi yaparak, "Ne isterseniz söyleyebilirsiniz." dedi.

Busk, soru sorar gibi, hafifçe kaşını kaldırdı.

"Ne isterseniz söyleyebilirsiniz – içeriğinde bir şeyler vardır." Kürsüye gümbürtülü bir yumruk vurdu. Sonra, o benzersiz, ders verir havasıyla, Berrigan'ın kitabının ithafını tekrarladı: "Dünyada ve gökyüzünde Horatio, felsefende düşlediğinden çok daha fazla şey vardır."

Bu adamın her savaşını kazanmasına şaşmamalı, herif yenildiğini anlayamıyor!

Busk dilini tuttu ve kaçtı. O gittikten sonra, Haast sırıtarak bana döndü. "Evet, yaşlı Siegfried'e haddini bildirdik, değil mi? Beni dinle Louie – bir kadınla kesinlikle tartışma."

Geleneksel olarak bu gülünç bölümleri korkunç olaylar takip eder: Hamlet Polonius'la alay eder, soytarı bilmeceler sorar, sarhoş kapıcı çalan kapıyı açmak üzere sahnede sendeleyerek ilerler.

Daha sonra:

Felaketi bu kadar erken beklemiyordum. Oyun devam ediyordu, ikinci perdenin ortalarında bir yerlerdeyiz sanıyordum. Cesetleri dışarı taşımaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı.

Her zaman olduğu gibi, perdeden çok önce yerimi almıştım, ama Haast'tan önce değil. Ben geldiğimde o, bakım ekibiyle beraber, birdenbire otizme yakalanan vantilatörlerle uğraşıyordu. Tıraş olmuş ve çift düğmeli siyah bir takım elbise giymişti. Son modayı düşünürseniz, takıma modası geçmiş diyebilirdiniz. Altmışların başında Stuttgart'ı gezerken, birçok iş adamının gençliklerinin modasına uygun elbiseler giydiklerini fark etmiştim; onlar için –Haast için de– sene hep 1943'tü.

Törende rolü olmayan az sayıdaki mahkûm, hemen benden sonra geldi, bazıları resmi giyinmiş, diğerleri kendi garip, ama daha az ciddi olmayan havalarındaydılar. Hep beraber oturmayıp dağıldılar, böylece salon olduğundan biraz daha az boş göründü.

Busk da sanki matemdeymiş gibi giyinmişti. Benim arkama oturdu ve hemen zincirleme Camel'larını içmeye başladı. Az sonra, çalışmayan vantilatörlerin de katkısıyla etrafımızda sigara dumanından bir koza oluşmuştu.

Son olarak Mordecai, Piskopos, şamdan taşıyıcılar, tütsücüler vb. geldiler (Amato Operasında, *Tosca*'nın birinci perdesinde gibiydiler), daha doğrusu, büyük tantanayla girdiler. Piskopos, Matisse'in renkleriyle bezeli, altın işlemeli bir elbise giymişti, ama o bile bir cenaze havasındaydı. Tacı simsiyahtı. Mordecai'ın balo kostümü seçimindeki iktisat korkunçtu: George Wagner'ın *Faustus*'ta giydiği aynı altın yakalı siyah kadife takımı giymişti. Kuru temizleme istediği apaçık görülüyordu ama temizlenmiş olsa bile Mordecai için yanlış bir seçim olduğu ortadaydı, bu durumda tam anlamıyla simsiyah olmuştu. Daha da kötüsü, elbisenin kesimi dar göğsünü, kambur sırtını, çarpık bacaklarını, hantal yürüyüşünü ve zarafetten yoksun duruşunu vurguluyordu. Velasquez'in acıklı cücelerinin büyütülmüş haline benzemişti, zengin elbisesi de,

sadece çirkin yapıyı ortaya çıkarmaya yaramıştı. Amaçlanan da kuşkusuz bu etkiydi. Kibir, çirkinliğini güzellikmiş gibi ortaya atmıştı.

Haast bu palavra Hamlet'e doğru seğirtti ve dikkatlice elinden yakaladı. "Bu tarihi bir an, evladım." Kendine atfettiği önemin ağırlığıyla sesi boğuklaşmıştı. Mordecai bunu başıyla onaylayıp, elini kurtardı. Gözleri, onun için bile olağandışı olan vahşi bir parlaklıktaydı. "P.'nin Portresi"ndeki Van der Goes'in "acı dolu gözler"i aklıma gelmişti. "Işığa aç olan bakışları, güneşe dönüp duruyordu."

Piskopos, arkasında parlak tören giysisini taşıyan iki yardımcısıyla gayet resmi, Haast'ın peşinden sahneye çıkan dört basamağı tırmandı. Mordecai, seyircilerin bakışlarını izleyerek geçitte biraz tereddüt etti. Göz göze geldiğimizde, anlık bir neşe pırıltısı beliriverdi. En ön sıraya, benim oturduğum yere geldi, eğildi ve fısıldadı:

> Şimdi, istiyorum ki
> Ruhlar zorlasın, sanat büyülesin;
> Ve sonum umutsuzluk
> Meğer ki dualar kurtarıcı olsun.

Doğruldu, kendinden emin, kollarını kavuşturmuştu. "Bunu kimin söylediğini biliyor musun? Bilmediğin görülüyor – ama bilmen gerekirdi."

"Kim?"

Merdivene yöneldi, birinci basamağı çıktı ve bana döndü. "Daha evvel şunları söyleyenle aynı kişi

> Asamı kıracağım,
> Birkaç kulaç toprağa gömeceğim–"

Sözünü kesip Prospero'nun büyü sanatına vedasının sonunu getirdim:

> "Ve hiç bir iskandilin gidemediği derinlikte
> Kitabımı boğacağım."

"Ama, biliyor musun," diye ekledi Mordecai, bana göz kırparken, "daha değil."

Kürsüde Mordecai'ın gelmesini bekleyen Haast, elindeki kâğıtları sabırsızlıkla tıkırdattı. "Siz ikiniz orada ne geveleyip duruyorsunuz? Artık konuşmamanız gerekir. Zihinlerimizi hazırlamalı, o büyük ruhsal deneyim için boşaltmalıyız. Bir eşikte durduğumuzun farkında değil gibisiniz."

"Farkındayım, farkındayım!" Mordecai kalan üç basamağı dengesiz bir hamleyle çıktı, topallayarak sahneyi katetti ve medusa görünümlü saç kurutucularından birinin altına oturdu. Sandemann hemen alnına kablolar yapıştırmaya başladı.

"Dilimi yuttum," dedi. "Başlayın."

Haast neşeyle güldü. "Eh, ben bunu demek istememiştim, ama gene de... " Az sayıdaki seyirciye döndü. "Baylar ve bayanlar, başlamadan önce, söylemek istediğim birkaç şey var. Şu anda vuku bulacak olan büyük aşamayla ilgili." Elindeki daktilo sayfalarından okumaya başladı.

Busk kulağıma eğilip dramatik bir ifadeyle, "bahse girerim ki yaşlılık korkusu olan bu moruk yarım saat anlatacak. Denemekten korkuyor. Bu aptalca sınavdan korkuyor."

Haast onun tahminini on beş dakika kadar aştı. Kayıtlarımın sadakatliğiyle övünmeme rağmen, bu konuşmanın sadece bir özetini vermekle yetineceğim. Haast ilk önce insanlığa yaptığı iyiliğin kendinde doğurduğu tatmin hissini anlattı ve tarihte evvelce gelmiş geçmiş, insanlığa iyiliği dokunanların hayatlarından örnekler sundu: İsa, Büyük İskender, Henry Ford ve modern astrologların en büyüklerinden Carl Jung (Y ile telaffuz etti). Şefkatle, yaşlılığın azabını ve kötülüğünü anlattı ve dar görüşlü erken emeklilik programları ve ölüm nedeniyle en deneyimli ve yararlı üyelerinin devre dışı kalmasıyla toplumsal yapının ne kadar zarar gördüğünü gösterdi. Ruhun her zaman genç kalmasının ilkesini açıkladı ("Zihninizi açık tutun ve Yeni Yaklaşımlara açık olun") ve olgun yaşında nasıl da çaresizlik içinde vücudunu benzer şekilde genç tutacak ilkeleri bulamadığını itiraf etti. Sonra, şu son birkaç ay içinde, genç çalışma arkadaşlarının yardımıyla (burada kısaca Mordecai'a işaret etti), yüzyıllar öncesinden ayrıcalıklı bir azınlıkça bilinen, ama çok yakında tüm evrene olmasa bile, sorumluluk hissine sahip toplumlara sunulacak olan bir sırrı

keşfetmişti: sonsuz yaşamın sırrı.

O bitirene kadar kalın duman ve sıcaktan serseme dönmüştüm. Sahne daha da sıcak olmalıydı, çünkü Haast ve Piskopos terden pırıl pırıl olmuşlardı.

Haast da aletlere bağlanırken, Piskopos kürsüye geldi ve bizleri, bu özel an için düzenlenmiş olan duayı okumaya davet etti.

Busk ayağa kalktı. "İsterseniz gece yarısına kadar dua edin, bu sizin düzenlemeniz. Ama vaktimizin bol olduğu anlaşıldığına göre bu çeşitli aletlerin amacını sorabilir miyim? Klasik dönemin simyacıları muhakkak ki daha basit aletlerle idare ediyorlardı. Bugün öğleden sonra iki mühendise aynı soruyu yönelttiğimde, beni de kendilerini de aydınlatmaktan aciz olduklarını fark ettim, bu yüzden ümit etmiştim ki siz...?"

"İstediğiniz o kadar kolay değil," diye Piskopos etkili ama gülünç bir ciddiyetle cevapladı. "İnsanlığın sayılamayacak asırlar süren çalışması sonunda anlayabildiği şeylerin bir anda açıklanmasını istiyorsunuz. Elektroniğin oluşturduğu çelişkili durum mu sizi şaşırtıyor? Ama, şüphesiz, kendimizi bilimin sunduğu tüm kaynaklardan mahrum bırakmak dar görüşlülük olurdu! Eskilerin bilgeliğine olan saygımız, zamanımızın teknik imkânlarından yararlanmamamızı gerektirmez."

"Evet, evet ama ne işe yarıyor?"

"Temelde..." Alnını buruşturmuştu. "Temelde güçlendiriyor. Başka bir anlamda hızlandırdığını da söyleyebilirsiniz. Geleneksel biçiminde, Paracelsus'ça bilinen biçiminde, iksirin tesiri yavaştır. Bir kez dolaşım sistemine girdiğinde, üç beyin zarına nüfuz etmeye başlar – dura mater, araknoid ve pia mater. Ancak her üçü de iksir tarafından tamamen dönüştürüldüğünde –ve bunun süresi yaş ve sağlık durumuyla doğrudan orantılıdır– ancak o zaman vücudun gençleşmesi başlayabilir. Ama açıktır ki bizim filozofça bir bekleyişe tahammülümüz yok. İksirin etkisini hızlandırmamız gerekmekteydi, gördüğünüz aletlerin amacı da bu."

"Bu amaca nasıl ulaşacaklar?"

"Haa! Bu soru bizi derin sulara sürükler. Birincisi, alfa alıcısı –yani şu anda Bay Haast için hazırlanan alet– elektroan-

sefalograf eğrilerini kaydeder ve çözümler. Bu eğriler sonra işlenmek üzere–"

"Yeterince boşa konuşuldu!" diye haykırdı Haast, terli alnına tel bağlantılarını takmaya çalışan Sandemann'ı itti. "İzni olduğundan çok daha fazlasını duydu bile. Yüce İsa adına, sizde hiç gizlilik mevhumu yok mu? Eğer bu kadın konuşmaya devam ederse muhafızların onu salonun dışına çıkarmalarını istiyorum. Anlaşıldı mı? Şimdi, işimize dönelim."

Sandemann, huzursuz bir müşterinin sakalını tıraş eden bir berberin titiz, sinirli tavırlarıyla, telleri bağlamaya devam etti. Gözleri kurutucu tarafından gizlenen Mordecai tırnağıyla dişlerini karıştırmaktaydı. Can sıkıntısı? Kabadayılık? Gerginlik? Gözlerini görmeden karar vermek olanaksızdı.

Piskopos, sesine iniş çıkışlar katarak, (kendi belirttiğine göre) 14'üncü yüzyıl simyacısı Nicholas Flamel'den uyarlanan duasını okumaya başladı:

"Işık dalgalarının babası, atan bir kalpten yayılan kan gibi takdisleri akıtan Yüce Tanrım, sonsuz affına sığınıyoruz. Kutsal tâcını çevreleyen, her şeyi yaratıp geliştiren, onları amaçlarına veya yok olmaya yönelten sonsuz bilgelikten nasibimizi almamızı sağla. Büyülü veya açık tüm sanatları yöneten senin bilgeliğindir. Bu bilgeliğin çalışmalarımızı da aydınlatmasını sağla, Yüce Abbas, bunu sağla ki, ruhlarımızı adadığımız bu asil sanatta tökezlemeden ilerleyelim, şu mucizevi taşı ararken–"

O anda, sahnede secde etmiş olan adamlarından biri gümüş bir çan çaldı.

"Bilgelerin bu taşı–"

İki çan birden, koro halinde.

"Senin bilgeliğinle dünyevi alemden gizlediğin, ama seçtiklerine açıklayabileceğin bu çok değerli taşı."

Üç ve onlar vakarla çıngırdarken, kapılar açıldı ve her zamankinden de çok bir tencereye benzeyen simyacı taşı, akülü bir arabanın üzerinde odaya getirildi. Dört görevli onu sahnenin üzerine koydular.

Busk bana doğru eğilip alaycı bir gülümseme takındı. "Ayinler! Doğru dürüst bir saplantı nevrozunu yeğlerim."

Ama bu lafta ve kadının tavırlarında öyle bir abartılı vurgu vardı ki, Piskopos'un laf salatasının onun üzerinde bile –belki de özellikle onun üzerinde– etkili olduğu belliydi.

Sigara dumanı tarafından sersemletilmiş ve karın ağrısına tutulmuş olarak, dikkatimin duadan, hemen önümde kabaca açılmakta olan taşa yöneldiğini fark ettim. Bu işlem tamamlandığında ise Piskopos'un söylevinin anlaşılmaz Lâtince homurdanmadan, bir süper markette veya asansörde çalan fon müziğinin melodisini aniden tanıyıvermeniz gibi, normal palavralara dönüştüğünü fark ettim.

"... ve senin tek Oğlun Tanrı ve İnsan olduğunda, ve O, günahsız ve ölümün boyunduruğuna tabi olmayan O, ölümü seçtiğinde, biz günahlarımızdan arınabiliriz ve O'nun yanında ebediyete kadar yaşarız ve O, üçüncü gün ayağa kalktığında, Carmot'un, yani felsefi altının, her zaman ışıldayan ve değişmez, tüm sınavları geçen, gene de hastalar ve kusurlu kardeşleri için ölmeye hazır olan Carmot'un olduğu gibi. İhtişamla yeniden doğan Carmot onları doğurur, ebedi yaşam için bezer ve saf altının mükemmeliyetini ihsan eder. Biz de şimdi bunu yapıyoruz, aynı İsa'nın adına, Sen'den bu ebediyete kadar durmak üzere yerleştirilen meleklerin gıdasının, cennetin bu mucizevi köşe taşının, Seninle birlikte yönetmesini ve hükümran olmasını istiyoruz, çünkü krallık ve güç ve ihtişam ebediyete kadar Senindir.

Busk bile katıldı: "Amin."

Piskopos, asasını görevlilerden birine verip sıvının boşaltıldığı taşa yaklaştı ve içinde kırk gün kırk gecedir pişmekte olan toprak şişeyi çıkardı. Bu işaretle, teleskopa benzer ne idüğü belirsiz alete yönlendirilmiş olan bir spot dışında (öğleden sonra, bilinmeyen bir süreçle bu ışığın Sirius'tan yansıtıldığını öğrenmiştim), tüm ışıklar kapatıldı. Piskopos şişenin bulanık içeriğini bir ayin kabına boşalttı ve tepeleme dolan kabı, saf Sirius ışığı huzmesinin içine soktu. O anda orada, sahnede ve salonda toplanmış olan mahkûmlar en cüretli çalıntılarını icra ettiler. Aquinas'ın ökarist ayini şarkısı olan "*O esca viatorum*"u söylemeye başladılar.

"O esca viatorum,
O panis angelorum,
O manna caelitum..."

Bu çalıntı törenin doruğunda, Piskopos döndü ve ayin kabını önce Haast'ın, sonra da Mordecai'ın dudaklarına sundu, her ikisi de elektrikli aletlerle öyle bir sarılıp sarmalanmışlardı ki, ayin kabından içebilmek için ucu ucuna eğilebildiler. Her biri kendi payını içerken, Piskopos da bir taraftan Aquinas'ın kuru Lâtince'sinin kendi berbat tercümesini okuyordu:

"Ey yolcuların besini! Meleklerin ekmeği! Bütün cennetin beslendiği manna! Geceyi getir ve kendi tatlılığınla ezelden beri senin için aç olanları doyur."

Son spot da kararadı ve o ılık ve hareketsiz havada, en iyimser ve kendini inandırmış olanımızın bile korktuğu şeyi beklemeye başladık.

Sükuneti bozan Haast'ın garip bir şekilde değişmiş olan sesi oldu. "Bana ışık bulun! Işık! Oldu, hissedebiliyorum, değişikliği hissedebiliyorum!"

Bütün spotlar birden yandı ve retinamın hassas hücrelerini yaktılar. Haast sahnenin ortasında duruyordu, kafasındaki elektrik bağlantılarını sökmüştü. Kan, şakaklarından ve spotların ışığında tereyağlı kızarmış ekmek gibi parlayan terli, güneş yanığı yüzünden aşağı sızıyordu. Tüm vücudu titriyordu, kollarını iki yana açtı ve o tiz sesiyle haykırdı: "Bakın, orospu çocukları! Bana bakın, Gene gencim. Tüm vücudum capcanlı! Bakın!"

Ama baktığımız Haast değildi. Bütün bu süre zarfında hiç kıpırdamamış olan Mordecai, şimdi acı dolu bir yavaşlıkla elini kaldırmış, bakıyordu. Tüm umudu silen, ölümün dehşetine özgü sefalette bir homurtu çıkardı, ve ondan sonra, katı vücudu bu çığlığı taşıyamaz olunca, yüksek sesle haykırdı: "Siyah! Siyahlık! Her şey, her şey siyah!"

Her hangi bir geçiş olmaksızın her şey bitmişti. Gövde, sanki teller yere düşmesine engel olmuşlar gibi iskemleye yıkıldı. Revirden bir doktor koridorda bekliyordu. Teşhisi

Mordecai'ın ölümü kadar hızlı oldu.

"Ama nasıl?" Diye bağırdı Haast. "O nasıl ölebilir?"

"Bir amboli, diyebilirim. Şaşırtıcı değil. Bu aşamada en küçük bir heyecan bile yeterli olabilirdi." Doktor, ölümünde de yaşamında olduğu kadar zarafetten yoksun olan Mordecai'a döndü ve testekerlek açık olan gözlerini kapattı.

Haast, çarpılmış gibi, sırıtıyordu. "Hayır! Gene yalan söylüyorsun. O ölmedi, ölmedi, ölemez. O da iksiri içmişti. Yaşama geri dönmüştü, yeniden doğmuştu, canlanmıştı! Yaşam ebedidir!"

Busk ayağa kalkmış pis pis gülüyordu. "Gençlik!" diye alaya aldı. "Ve ebedi yaşam öyle mi? Sizin gençlik iksiriniz böyle mi işliyor?" ve büyülü ölü zırvalığını arkasında bırakıp, salondan dışarı çıktı, zaferinden emindi.

Haast doktoru bir kenara itip cesedin hareketsiz kalbine elini dayadı. İniltisi yerdeki gövdenin yıkılırken çıkardığına benziyordu.

Gözleri kapalı ayağa kalktı ve konuştu, sesi önceleri uykuda gibiydi, sonra gittikçe tizleşti. "Götürün onu, götürün onu bu odadan. Cesedini yakın! Onu şimdi fırına götürün ve yakın. Sadece külleri kalana kadar yakın! Ah, kara hain! Şimdi öleceğim! Ve sorumlusu da o olacak. Gençleşmedim – bu bir numaraydı. Baştan beri bir numaraydı. Lanetlensin! Tanrı o kara piçi lanetlesin! Lanetlensin! Lanetlensin! Ebediyete kadar lanetlensin! Ve her lanette de cesedin kafasını gözünü tekmeliyordu.

"Lütfen efendim! Kendi sağlığınızı düşünün!"

Doktorun onu uyaran dokunuşu üzerine Haast, korkmuş gibi geri çekildi. Geriye doğru sendelerken eli destek almak üzere kürsüye dayandı. Sessiz ama düzenli bir şekilde, Haast kitabın sayfalarını yırtıp yırtıp sahneye yaydı. "Yalanlar," dedi, kalın sayfayı buruştururken. "Yalanlar. İhanetler. Aldatmacalar! Yalanlar."

Muhafızların o an gelip simyacı taşının getirildiği arabaya yükledikleri Mordecai'ın cesediyle diğer mahkûmlar nedense ilgilenmemişlerdi. Eninde sonunda bunun da sıradan bir Felemenk fırını olduğu ortaya çıkmıştı. Yüzündeki kanları sil-

mek için cebimden mendilimi çıkardım, ama muhafızlar hemen beni kollarımdan tuttular. Onlar beni dışarı çıkarırken, Haast hâlâ o batmış, boğulmuş kitabı yırtmaktaydı.

22 Haziran

Gecenin bir yarısında uyandım, uykulu uykulu, stenoyla beni uyandıran kâbusu yazdım, sonra tekrar yatağa devrildim, o kadar düşünmenin üzerine uyuşukluğa özlem duyarak orada öylece yattım, boş ve kuru, hissiz karanlığa baka kaldım. Rüyam, o notlardan düzenlenmiş haliyle, şöyle:

En başta aşırı bir tatlı kokusu vardı, çürümüş meyve gibi. Odanın ortasındaki büyük delikten geldiğini fark ettim. Bu deliğin dibinde, breccia yığınları arasında çok şişman bir adam duruyordu. Kafasının tepesi tıraşlı bir keşişti bu. Cübbesi ve kıyafeti beyazdı; bir Dominiken.

Göbeğindeki kemer işlevini gören ipin bir ucunu bana fırlattı. Onu yukarı çekmek olanaksız gibi bir işti. Ama sonunda, ikimiz de, soluk soluğa, deliğin kenarına oturmuştuk.

"Aslında, genellikle," dedi, "uçabilirim. Bir kulaç kadar yüksekliğe."

O kadar iri bir adam için çok hafif görünüyordu, neredeyse gaz gibi. Tombul elleri şişirilmiş lastik eldivenlere benziyordu. Kendi kendime şöyle düşündüm: Louie, kendini kollamazsan, olacağın budur.

"Ve bu, mucizelerin sadece bir tanesi. Daha birçoğunu sayabilirim. Augustine'in dediği gibi *Quantam Sufficit*. Oturabileceğim bir yeriniz yok mu?"

"Korkarım ki iskemlelerim sizin için pek... önemsiz olacaktır. Belki yatağa oturursunuz?"

"Ve de yiyecek bir şeyler. Biraz ekmek, biraz ringa balığı." Yatağın yaylarına bir balon-yumruk attı. "Bir mesaj getirdim. Bu yüzden çok kalmayacağım."

Kapının yanındaki düğmeye bastım. "Bana bir mesaj mı?"

"Tanrı'dan bir mesaj." Karmakarışık çarşafların üzerine

oturdu. Yüzünün, ağzının olması gereken alt tarafı dışında her yeri kukuleta tarafından gizleniyordu.

"Bundan kuşkuluyum," dedim, olabildiğince kibar.

"Tanrı'dan kuşku mu duyuyorsun? Varlığından mı kuşkulusun? Ne kadar anlamsız! Tabii ki Tanrı'ya inanıyorsun, herkes inanır. Ben şahsen O'nun varlığını üç değişik yoldan ispatladım. Birincisi, eğer O var olmasaydı, her şey tamamen değişik olurdu. Yukarısı aşağı olurdu, sağ da sol. Ama görüyoruz ki bu böyle değil. Demek ki Tanrı vardır. İkincisi, Tanrı var olmasaydı, biz burada, yemek bekliyor olmazdık. Üçüncüsü, O'nun varlığını görebilmek için saatimize bakmamız yeterli. Saat kaç?"

"Üçü biraz geçiyor."

"Aman, aman. Çok geç olmuş. Bilmecelerle aran iyi midir? Hiperdulia* neden Pia Mater'e dua etmiş?"

"Bir kuzgun neden bir yazı masasına benzer?" diye homurdandım, misafirimden rahatsız olmaya başlamıştım. Beni duymuş olduğunu sanmıyorum, duymuşsa bile kinayeyi anlamamıştı.

"Bilmiyor musun? Al sana bir tane daha. Öğretmenlerimden biri demişti ki 'siz ona sersem öküz diyorsunuz. Ama, ben de diyorum ki, o sersem öküz öyle bir böğürür ki, böğürtüsü tüm dünyayı kaplar.' Ben kimim?"

"Thomas Aquinas?"

"Aziz Thomas Aquinas. Bunu en baştan bilmeniz gerekirdi. Siz de sersem misiniz?"

"Çoğunlukla karşılaştırılırsa, değilim."

"Çoğunlukla karşılaştırılırsa, ama ya benimle karşılaştırılırsa? Ha! Ve Tanrı benden bile akıllıdır. Varlıklar zincirinin zirvesindedir O. O, birinci ve maddesel olmayan varlıktır, ve entelektüellik de maddesel olmamanın bir sonucu olduğuna göre, geceden sonra gündüzün gelmesi kadar kesinlikle O birincil zeki varlıktır. Dionisius'u okudunuz mu?"

"Maalesef okumadım."

"Okumalıydınız, okumalıydınız. Her göksel varlık kade-

* Bakire Meryem'e, azizlerden üstün görerek dua etmek. (ç.n.)

mesine, daha üstün zihinlerin kutsal bilimi öğrettiğini söyleyen O'dur. Örneğin, benim size öğrettiğim gibi. Keşiş Suger özellikle Dionisius'a meraklıydı. Şimdi ne söyledim?"

"Ne?"

"Son söylediğimi bana tekrar edin. Edemezsiniz. En basit şeyleri bile dinlemezseniz, size mesajı nasıl iletebilirim?"

Kapı vuruldu. Gelen kahve arabasıydı, ama kirli kromdan değildi artık; değerli taşlarla bezeli pırıl pırıl altına dönüşmüştü. Minicik üç tane melek, ikisi önden çekiyor, biri de arkadan itiyordu. Neden uçmadıklarını merak ettim, belki de bir bilim dergisinde okuduğum gibi, kanatları aerodinamik açıdan yanlış olduğu içindi.

Bir melek arabanın dibinden bir tepsi kokmuş balık çıkardı, porselen bir kaba dizdi ve ellerini bir takdis edilme ifadesi olarak çanak şeklinde birleştirmiş olan azize getirdi. Melek benim yanımdan geçerken kanadının ucu yüzümü yaladı. Tüylerden değil, ince beyaz bir kürkten yapılmıştı.

"Bir mucize! Her yemek bir mucizedir, bilir misin? Özellikle ringa olursa. Ben mucizevi ringaları yemekten öldüm." Şiş parmaklarıyla balıklardan üçünü alıp kukuletasının gölgesine soktu. "Sardalya satan bir seyyar satıcı manastıra gelmişti. Sardalyaya pek meraklı değilimdir, ama ringa – ah, ringa başka bir konu! Sonra ne oldu biliyor musun? Son sepetine baktı" –hikâyeye hiç ara vermeden bir avuç dolusu kokmuş balık daha gitmişti– "ve sepet ringa doluydu! Mucize dediğin buna denir. Ama işe bakın ki, balıklar bozulmuştu, ve ben de üç gün içinde, hayal edebileceğin en dayanılmaz mide kramplarından sonra, öldüm. Muhteşem, değil mi? Benim yaşamımdaki öykülerden bir kitap çıkar. Bazılarına inanamazsın. Ama çok azı" –gırtlağını temizledi ve boş kabı meleğe geri verdi– "şehevi nitelikteler. Çünkü yirmi yaşımdan sonra hiç bedensel bir dürtüm olmadı. Bir kez bile. Bu da eğitimimi inanılmaz derecede kolaylaştırdı."

Başka bir melek altın bir pasta tepsisiyle yaklaşmıştı. Aquinas buradan kendine bir çukulatalı ekler seçti. O zaman meleğin hayalarındaki, garip bir şekilde yürümesine neden olan, acıklı şişkinlikleri farkedebildim. Misafirim bakışlarımı yaka-

ladı.

"Bilirsin, orşit işte." dedi, bir taraftan öbür ucundan kremalar fışkıran eklerini ısırırken. "Testislerin şişmesi, Yunanca testis demek olan orchis kelimesinden geliyor. Orkidenin de kökeni, tohumlarının şeklinden dolayı, aynı kelime. Sonunda hepsi aynı yere geliyor, seks. S-E-K-S. Bu pastalar çok güzel." Ekler bitince tepsiden bir peynirli kek almıştı.

"Kuşkusuz, kardeşim Raynaldo'nun, annemizin emriyle beni kaçırtıp Roccasecca Kulesi'ne kapattırdığını, böylece kutsal görevimi yerine getirmeme mani olmaya çalıştığını okumuşsunuzdur. Raynaldo baştan çıkarıcı rolünü oynamakta kararlı olduğu için, hücreme genç bir bayan gönderdi. Gençten, sarışın, hayli çekici bir kızdı, çünkü onu kızgın bir hiddetle kovalamama karşın bunu farketmiştim. Hücremin kapısına, bir daha gelemesin diye ateşle bir haç çizdim ve işte o zaman, kutsal merhamet, daha önce söz ettiğim mutlu izni çıkardı. Bu her zaman anlatılmış olan bir öykü, ama pek bilinmeyen bir devamı da var. Raynaldo benim ilkelerime olan bağlılığımı zayıflatmak için birçok yol denedi. O zamanlar fiziki yapımla pek beğenilmeyen birisi değildim. Bir zamanlar zayıftım, hatta senin bir zamanlar olduğundan da zayıftım Sacchetti, bir leopar zarafetiyle hareket ederdim. Ama o kapalı hapishanede hiç hareket edemedim. Hep okudum –İncili ve dua kitaplarını– ve yazdım –küçük, önemsiz eserler– ve dua ettim. Ama, bunun yanında, mecburen yedim de. Açlık şehvet kadar güçlü bir bedensel dürtüdür ve hayvansal doğamız için daha da temeldir. Günde bazen dört, bazen de beş öğün yedim. Lezzetli etler, zarif soslar ve bunların çok ötesinde, çok nefis kekler, sadece benim yemeklerimi yapmak üzere düzenlenen bir mutfakta hazırlanıyordu. Bir kez, iki kez reddettim, pencereden fırlattım veya yere attım. Ama o Raynaldo beni açlıktan öldürecekti. Üç, dört veya beş gün bana yemek vermiyor, sonra da bir cuma günü veya bir oruç günü en güzel ve bol miktarda yemekleri veriyordu. Direnemedim, direnemezdim, ne o zaman ne de daha sonra. Roccasecca'dan kaçtıktan sonra, takvimin her oruç günü, karşı konulmaz, işkence gibi bir açlığa tutuluyordum. Dua edemiyordum, oku-

yamıyordum, düşünemiyordum, ta ki o açlık tatmin edilene kadar. Ve böylece, yıllar geçip maddi olmayan aklım tanrısal bir dev gibi genişledikçe, maddi ve bedensel görünüşüm, vücudum, bu soysuz alışkanlığıyla şişti, büyüdü, ve... bu hale geldi!" Kukuletasını geri attı ve bir zamanlar yüzü olan şeyi ortaya çıkarttı. Oburluk onu öyle bir hale getirmişti ki, leke içindeki ağız deliğini çevreleyen torba gibi çenesi ve gıdısı dışında tüm yüz hatları örtülmüştü. Bu, yüzden çok, gözlerin birer nokta gibi gözüktüğü bir kalçaya benziyordu.

"Sanırım siz de birkaç kek arzu edersiniz. Oh! Pasta tepsisine attığınız açgözlü bakışı fark ettim. Mopsy, zamanımız kısıtlı, Bay Sacchetti'ye mesajını ver."

İki arkadaşı beni kollarımdan yakalayıp diz çöktürürken, üçüncü tavşan kafalı melek bana yaklaştı, pembe burnunu umutla oynatıyor, kürk kanatlarını, hasta bir kalp gibi, düzensiz bir şekilde çırpıyordu. Tombul parmaklarını hayalarındaki çiçek şeklindeki yaraya sokup oradan beyaz, üzeri okuyamadığım karalamalarla dolu bir somun çıkardı.

"Korkarım ki... ben bunu... anlayamıyorum."

"Tabii ki onu yemen gerekiyor," diye açıkladı Thomas Aquinas. "Ondan sonra anlayışın bir tanrınınki gibi olacak."

Melek ekmeği (daha önce çukurun koktuğu gibi kokuyordu) ağzıma zorla soktu. Beni bıraktıklarında melekler şarkıya başladılar:

"O esca viatorum,
O panis angelorum,
O manna caelitum...
Esurientes ciba,
Dulcedine non priva,
Corda quaerentium"

Mide bulandırıcı tatlılık ağzımın içinde yayıldıkça, mucizevi bir yağ lambası gibi, dayanılmaz bir gerçeklikle beni aydınlattı.

"Nasıl bilemedim!"

İsimlerimizi gökmavi ve altın, dev harflerle, bir kitaptaki kadar net görebiliyordum: İlk George Wagner'ınki, sonra

Mordecai'ınki, ve monoton bir şekilde diğer mahkûmlarınki, sayfanın en altında da, benimki.

Ama en acı olanı bu değildi, en acı olan, bunu biliyor olmamın kesinliğindeydi. Hemen hemen Kamp Arşimet'e geldiğimden beri biliyordum.

Aquinas gülerek yerlerde yuvarlanıyordu, büyük, boynuzlu bir balkabağından kafaya kan pompalayan kolsuz bacaksız tombul bir mide. Böğürtüleri tüm odayı doldurdu, meleklerin şarkılarını bastırdı, ve uyandım.

Daha sonra:

Haast, ağır baskılar sonucunda, artık saklanması olanaksız olan, o ana kadar da benim ümitsiz, bilinçli körlüğüm sayesinde gizlenebilmiş olan şeyi doğruladı. Şu anda bildiğim için, bildiğimi bildiğim için, bir tür rahatlık, uzun süredir ne olacağını bilemeyen, ama sonunda hiçbir kuşkuya yer vermeden bilinen kararı –"Suçlu"– ve buna bağlı olarak kaçınılmaz cezayı –"Ölüm"– duyan katilin rahatlığını hissediyordum. Bu bir rüya değildi, mesaj da doğruydu. 16 Mayıstan beri bana Pallidine bulaşmıştı. Burada benden başka herkes bunu biliyordu ve ben, fısıltılara dünyayı kaplayan bir böğürtüye dönüşene kadar kulak tıkayan ben bile biliyordum.

İKİNCİ KİTAP

[Birbirinden asterisklerle ayrılmış olan takip eden notlar, Louis Sacchetti'nin güncesinden olduğu gibi aktarılmıştır. Yazıldıkları sıradadırlar, ama bunun dışında, zamanlamayı sadece kamp içinde olanlarla karşılaştırarak yapabiliriz. Bu durumda, İlk olarak Skilliman'dan söz edilmesi (on ikinci not), bu ve bundan sonraki notların yazılış tarihinin 9 Ağustostan önce olamayacağını gösteriyor. Üsluplarından, en sondaki, güncenin bu kısmının ağırlığını oluşturan üç notun da ("Onun bahçelerinde, giderek daha çok yürüyoruz" diye başlayanlar) bu dönemin sonuna doğru, Sacchetti düzgün olarak (buna aynı zamanda anlaşılabilir de diyebiliriz) yazmaya başlamadan hemen evvel yazıldığını çıkarabiliyoruz; bu (Sacchetti'nin deyimiyle) "çılgınca karalamalar"ın son tarihi olarak bize 28 Eylül'ü gösteriyor. Bu malzemenin bir kısmı Sacchetti'nin özgün çalışmaları değil ve kendisi bir kaynak belirtmedikçe de –ve çoğunlukla da hiç bununla uğraşmamış– biz de yapamıyoruz; bu, çok zor bir uğraş olmasının yanında, sadece uzmanları ilgilendirecek bir şey. Kaynakları arasında şunları sayabiliriz: İncil, Aquinas, Kabala, *Gülün Romanı*'nın ikinci bölümü de içinde olmak üzere çeşitli simya metinleri, Richard (ve George) Wagner, Bunyan, Milton, de Lautrémont, Rilke, Rimbaud ve çok sayıda modern İngiliz şair. Yayıncı.]

*

"Çok fazla içebakış. Yetersiz gerçeklik. Gerçek şeylerin canlı tanılanmasına yoğunlaş." Haklı, biliyorum. Tek bahanem; cehennem çok kasvetli.

*

Balinanın midesi, yoksa sobanın mıydı?

*

"Kederli sesler, gidip gelmeler duymuş, bu yüzden bazen parçalanacağını veya yoldaki çamur gibi çiğneneceğini düşünmüş." Sonra, biraz ileride: "Yanan çukurun başına gelir gelmez, kötülerden biri arkasından yaklaştı, onun hizasına kadar yükseldi ve fısıltıyla Tanrı'ya karşı birçok büyük küfür önerisinde bulundu, o bunların kendi zihninden kaynaklandığını düşündü... Ne kulaklarını tıkayacak ne de bu küfürlerin nereden kaynaklandığını arayacak sağduyuya sahipti."

Bunyan.

*

Sanatın zamanı kurtardığını sanırız, halbuki sadece onu geçirtir.

*

"Tanrı, ne isterse onu yapmıştır." Korkunç bir gerçek.

*

"O zaman, yaşamı bir bardak suyun görünümünü almaya başladı. Hani şu fırçalarını duruladığı türden: birçok renk karışınca çamur rengini alır."

"P.'nin Portresi."

*

Ahşap tekne yüzünden insanlar hemen yanlarındaki meleğe inanırlar, çello çalan meleğe.

*

Mordecai'ın "Portre" hakkında söyledikleri: "Donuk, ama ilginç olmasının nedenlerinden biri donukluğu. Kasıtlı olarak donuk değilim, ama yerlerine oturacaklarsa, pasajlarımın donuk olmasını yeğlerim."

Ve, başka bir sefer: "Sanat can sıkıntısıyla flört etmelidir. Bir kişinin durgun doğası, öbürünün ölü doğasıdır."

*

Demir ökçelerimin altında gıcırdayan çakıllar, çocukların kavrulmuş kemikleridir.

*

Kazanma, harcama,
Endişelenme, dostum:
Zamanın da bir sonu olmalı.
Acele et! Acele et!

*

Burada, cehennemde, seçenekler en derin soğukla en aşırı sıcak. "Bu iki durum arasında ileri geri koşturup duruyorlar, çünkü birindeyken, öbürü hep cennet gibi görünüyor."

*

Haast hakkında Skilliman şunu diyor: "İçinden o kadar dağınık bir zihin ki, alfabenin harflerini bile sıraya dizmesi zor olur."

*

Evet! Alfabe bile dağılıyor. Sanki yaramaz bir çocuk, fırtına gibi gelmiş de kutulardan yapılmış bir şatoyu yıkmış gibi.

Skilliman'ın çocuksu yüzü.

*

Balkabağı ve gülhatmi öyküsü

Bu bahar, gülhatmilerinin arasında entelektüel bir balkabağı yetişmiş. Gülhatmiler çok güzelmiş ama o, balkabağının daha yararlı olduğunu biliyormuş. Ekime kadar olgunlaşmamış, o zamana kadar da gülhatmilerin hepsini yemişler.

*

"Bir gecede yedi iyi şiir yazan bir adam tanıyorum."
"Bir gecede yedi tane! İnanması zor."

*

Bilim olmasaydı, bu sıra sıra kitabeler olmayacaktı. O (bilim) dudaklarımızın üzerinde bir peçe, konuşulmayan sözcüktür. Lanetliler bile sunakta saygılı olurlar.

*

Amfortas'ın ağıtı benim oldu:

Nie zu hoffen
dass je ich könnte gesunden

*

Zamanın okunun yaraladığı bir Sebastian.

*

Meade dedi ki: "Ama başka açılardan, Skilliman o kadar da kötü birisi değil. Örneğin gözleri, hayli güzel – eğer gözlerden hoşlanıyorsanız."

Bu şaka beni hafızamın sınırlarına kadar geri götürdü – lise yıllarına. Zavallı Barry – kelimenin tam anlamıyla parça parça oluyor. Sanki gövdesi otopsi için sabırsızlanıyormuş gibi.

Ve daha sonra dedi ki: "Duyularım teması kaybediyor."

*

Bugün, Skilliman, sinirli bir anında şu dizeleri yazdı:

Dünya
Düzgün bir küre olsaydı daha kusursuz olurdu
Tanrının okyanusları her yeri kaplasaydı.

*

"Garip bir türden yüksek omuzlu, kıvrık gagalı kuşlar çamurda duruyorlar ve kıpırtısız, bir tarafa bakıyorlardı."
Mann.

*

"Bu Demokrasi değil; bu mizah."
Vito Battista.

*

Cehennem kapısı için yeni bir yazıt: *Burada her şey teslim olur.*

*

Bir gün, Himmler okullarda okutulacak. Büyük chiliast'ların sonuncusu. İç dünyasının manzaraları sadece kabul edilebilir bir miktarda dehşet ortaya çıkaracak. Düşünün ki vahşet duruşmalarının tutanakları, bu kadar yıl sonra, tiyatrolarda eğlenmemiz için sunuluyor. *Güzellik sadece başlangıçtır...*

*

"Onun bahçelerinde, giderek daha çok yürüyoruz. Kim

duyacaktı, kim duyacaktı bağırsaydım *o zaman*? Suskun devrilmişlik! (Chirico)

Dehşet meleklere gülümsedi, hepsine birden... cazibeyle. Bunu bekleyen bizler, yanılsamayı takdir edebiliriz. "Vay canına, aynen ateş gibi!"

Gökyüzüne kim cevap verecek? Bir ruh; yapıldı, oluyor. Fantezilerden, sözcüklerin hesabından, sessiz anlamlardan yorgunum. Her ebediyetin başına gelir. Her gün arıyorlar, hepsi bir diğerini. Tüm zarafete karşın,.dudaklar beyinleri kullanmaya zorlanıyor. Şüpheler ve iğrenç küfürler – of, en iğrencinden! İşte, sabah durdu!

Evet, geceler – eziyet ve heyecan yüklü geceler. Bir utanç duygusu dikilip içimize yerleşiyor. Pisliğin sınırlarını kemirip tırtıklıyoruz. Rüzgâr altındaymışız gibi bırakıyor... ama rüzgârsız. Soğuk, karanlık sokaklarda dolanmak. (Sıcaktan kabaran kaldırım taşları.) Altın kaldırımlarda gürüldeyerek ileri geri koşuşturuyorlar, yükselen ufka doğru. Bir yanılsama!

İçsel, Ruh'un bir zamanlar gezindiği dolambaçlı ormanlar. Doyum kendi üzerine yıkılıp, muhteşem bir hapşırıkla zamanını dolduruyor. Orada oğlanlar, sırada ölmeyi bekliyorlar, homurdanarak, sabırla. Ruh'un, doymuş bir akbaba gibi uçtuğu uçurumlar. Bu hapishane-evrenin ileri karakolları; her türlü (tercihan) dehşete karşı koymak için yerinden fırlayan birlikler. Bazı sabahlar, Lusifer neler fısıldıyor.

Ölüm günahı David'in oğullarını esirger. Umut homurdanan bir göğün altındaki bataklıktır. Tarih öncesi vahşi bir ada geceleri diyarı. Çamur hücrelerinin payandası. Cehennem, neşesiz bir şekilde ölenlerin hayalarından oluşur. (Fısıltılar: Ah, ölümün şehvet yüklü çalıları!) Ah, Mefistofeles!

Ölüm kampları; semiz, şişman, aşırı gelişmiş. Her şeye kâdir olanın (yalnızca O yapabilir) hazırladığı topraktan emen kökler.

Tanrı? Tanrı bizim s...cimiz ve burada uçuşan çiçekler, zihinsel örgütsel ilkeler arasında. Bunlar, garip bir türden kuşlar, davranış ve ödül arasında var olan. Çamurda durup, gözler; eski bir ahşap oymada olduğu gibi hafifçe çarpık, *yanlış olan bir şeylere* bakıyorlar.

"Bambu saplarıyla cezalandırıldınız," dedi. Söyleneni yapın... Kalbinin, bu kampları örgütleyen Tanrı'ya tosladığını hissetti. Rahipler.

Bağırsaklarımı, sokaklardaki çamurmuş gibi çiğnediler. Uzuvlarım şekilden çıkıp beni halsiz bıraktılar. İleri geri koşuşturma! Yukarı aşağı! "Muazzam bir doz – yuttum!"

Korkunç gürültüler "balık" gibi kayıp geçiyorlar. Burası cehennem, ebedi cezalandırılma, aşk şeytanlarının düzenli tartışmalarını duyduğunu sandığı yer: Nesnelerin Var Olmalarının Nedenleri Üzerine. Durdu, labirentin içinde kaybolmuş, ilham gelmiş; ah! İşte, varız! Tanrı'nın sevgisi nehrin ağzında bile durmuyor. Öpücükler. Bayrak batıyor, yüce amaçlar uğruna. Var olmayı durdur; öne çık ve kaybol.

İstek? Altın, deva, ant yapacağız. Dünyanın bağırsaklarını ziyaret edeceğiz. Üç beyin zarını düşleyeceğiz. Ey Pia Mater; doğanın rahmi, Hiperdulia'mızı kabul et! (Saklı taş düzeltmeyle bulundu, sessiz, gizli bir iş. Dünya-Anüs içine bir kez-zap damlası.)

Güneş ve Ay'ın Meseli

Kral yalnız başına geldi ve parenkimaya girdi. Alçak gönüllü bir adam olan M. T.'den başkası tenime daha fazla yaklaşmadı. Çiy Pia onu suladı, çiğnenmiş altın tabakalarını eritti. Onu kurbağa boklarına verdi. Her şey dahil oldu. Kendini derisiz bıraktı. Şöyle yazılmıştı: *Ben Tanrı Satürn'üm.* Günahın ön tezi. Satürn onu alır ve yana yatar (Hoa). Her şey Hoa. O, bir kere O'na verildiğinde, hazır maddeye indirgenir. Ah, nasıl da düştü! (kayanın üzerine.) Böylece, aynı zamanda, burnu da, o kadife gibi çift ve ileri doğru hamle eden uzantılar, burun delikleri. (Fark) Nedir? Jüpiter yirmi gün sürdürür.

Üçüncü sevgili, Ay'dır. Sevilen can. (Anagram olarak, "canlı".) Burnunu yirmi gün tutar. Akrabaları içinde. "Mic-

roprosopus" bir nedendir, tuz çiçekleri gibi beyaz. Bu yüzden: Ruh, sevgi dolu, beyaz bir gömlek içinde iner. Dolu burun deliklerini düşünürüz.

Bir, ama kırk gün, ve bazen de kırk, ama öyleydi ki, O kırk olabilirdi. Güneşi sarıydı.

Ve sonra çok güzel bir güneş geldi. Düşün (Akıl): *Heil!* Güzelliğin boğucu bolluğa bağlı olmadığı bir ülke. Isenheim! Bu, civarı duyu veya mesafeden daha elle tutulur bir şekilde aydınlatır. Bir çello! Dünyanın kıllı sapları geceyi sürer.

Başlangıç; yılın yılı teganni etmesine karşın, her garip anlamı ayarında tutan güneştir. Hiç bir zaman (futhorc) varlığı olmayan durgun su birikintilerine kaymasına izin vermeyin, yok ediciler! Porsiyonlarının bir kısmı, hareketsizlik ve kendini bilme arasında seçme yapma durumunda bırakılan, parktaki (Tanrının parkı) "süt"tü. Dikenkuyruk ejderlerin gözleri artık pullu olmayacak.

Kederli, kederli, duydu.

Böylece üçüncü maddeye geçiyoruz:

Çekince 1. Bu korkunç yeşillik (Tanrı tarafından) hiç görülmemişti. Kilometreler boyunca (Tanrı) öyle bir paçavracıyla beraber oldu ki, O'nun "zehir"i hiç bir şeyi yokedemez, diye iddia eden Augustine'in istişaresi bizi böldü. Soru: O boğulduğunda yapabileceğimiz en iyi şey ne olurdu?

Çekince 2. Sonra, O'nun Şüphe'yi yöneten iyiliğiyle, kötü ruhlulardan biri iyi oldu. Burada fısıltıyla zenci şarkılarını akla getiren kimse yok (ve birisi var). 'Kötü olan sensin Al---!' diyen saf salak. Veya *Çember*'de. ('Altın!' 'İstediğin bu muydu?')

Çekince 3. Sonra, eğer (Tanrı) dine küfretmiş olsaydı, bu (rahatça verilmiş olan) hediyeleri, O çok mu sevecekti? Bizden *latria** isteyecek miydi? Yozlaşmanın etkisi daha işi bitirmedi, çünkü O, bir şeyin başka biri tarafından üretilmesini sağlıyor. *Non placet!* Koca bir domuzun gövdesi, hiç bir şeyi yok edemez. Soru?

* Sadece Tanrı'ya edilen dua. (ç.n.)

"Buna cevap vereceğim: Bazıları bu fırçayı çamurlu suya sokmuş. Buna izin verilmemesi gerekir. Ama, doğal gereksinim yoluyla gösterilmiştir ki, O, kendisi, benim üstüme kusar. (Günlük) İnce altın kabuklar soyulur, Ama O'nun doğası değişemez. O zaman, biz ne olacağız? Ozmosu biliyorum, ve çamur hücresi 'simgeleme üzümleri' aracılığıyla tatlandırılıyor. İçimde (Tanrı tarafından) yaratılan bir yığın engeli aşmak için bir yarık açmak. Siz, bakın! Çukurlar ve tuzaklar Tanrı'nın hoşuna gider. Kırk gün kırk gece sürdürür. Ben O'NUN TA KENDİSİYİM. Eğer O, cenneti onlara verebilseydi, onları yola getirirdi."

Gelin, iç olayın sürüngen otlarını görün!

*

İlahi Çerezler

Tahammül dışı önsöz! Her şeyi pat diye yok edemezmiş! Bundan önceki yok olma eğilimli doğru duraksama. Diken kuyruklu akrep, Usta Dürer'in de gösterdiği gibi, hiçbir şeyi yok edemez. Onun için, tatlı küçük şeyler, gelin de gene su sıçratın! Kendinizi kanımın Phlegethon'una* tanıtın. Ah, şimdi ne güzel yanıyorum! Haydi konuklar! Bütün yeteneklerimden!

Dinleyin şimdi, duyun şimdi kendi kendini kırbaçlayanın belli belirsiz kederini. Ben olsam, lambalarımı ve yağımı israf etmezdim. Yok olmalar. "Ölü" gibi, ne kadar rahatlatıcı olurdu.

Soluk Venüs, Pia Mater, şu birkaç spiroket'i kabul et.

Ağlarken, bir "Altın" şeytanperestliği gördüm – *fascinariorum.* Ozmos'un çekirdeği; gene de, insan onun büyüsünden kuşkulanıyor. (Suskunluğunuz için yalvarıyor.) Dallanıp budaklanarak, keskin yozlaşmalar yaşıyarak sıvı küfürler omuri-

* Cehennemde sürekli yanarak akıp hiç sönmeyen nehir, Hades'teki beş ana nehirden biri. (ç.n.)

liğinden yükseldi. Cerahatin cüzi metini çıkarmak kolay değildir.

Ama, ne kadar da pisleştim. Bitler beni kemiriyor. Domuz Tanrı, Aşk böyle canlılara varlık bahşederken, cüzzam yaralarının kabuklarını da kaldırıyor. Doğru; yanlış. İnayetini O, "yok edebilir" mi? Hayır, nehirlerin suları da yapamaz. Ama, yukarıda da söylediğimiz gibi, gübre yığınındaki böylesi dokular Katolik inancına ters düşer.

Hacıların yolu onları bir "cadde"ye yöneltti. CXXXIV.6 ayetine göre, ölümsüz kînin alevi durmadan yanar. Bu, A-----'nın öğretisi: *Yokolma Üzerine* adlı tezine bakınız.

"O hükmeder. Ne isterse onu yapar." Burada, "hiçbir şey" bir (kişisel) nedendir. Bütün O'nun eylemlerinin iradesi.

Bu muazzam galeri, Anastomosis, Kalbin Kanı diye adlandırdığımız temel varlığın birincil ormanı. Önemsizleşme karşı-varlığa eğilimli her şeyin üzerine iner; iner, ve Hiçlikten doğmuş olan ve Şimdi-Bura'da ikamet eden korku da onun yanında saklanır. Biz bu soruları O'na, o süt gibi Ruh'a yöneltiyoruz. Sfenks göz kırpıyor. Bahçesi uyanmış, ama o ayırmış. Ve gene.

O muazzamdır, hususiyetsiz bir türde. Herşeyi Yaratan'ın iyiliğine bir önyargı olmadan ona Sahte Su denilebilir. Daha aşağıya inmeliyiz, Tanrı'nın zambağının altına, "Babalar"a. (Faust). Ve kıllı ellerine karşı bir önyargımız olmadan, nefret ve hor görüyle tepeleme doluyuz. Burnumuzu parmaklıyoruz.

Bitkiler, dereler, titreme, sinirlenme. Yeşillik, onların arasında en büyük kötülükleri yapanı gösterir (Tanrı). O'nun gücü, tozlu kökleri taşlaştırır. O, onların düzmece faturalarını düzeltir. Ey Hastalığın Kuklası, yok et! Herşeyi, ve bizi, yok et.

Parçalar; Zehrin işaretine doğru toplanan ağlar; Balık burcu. Üç kez kutsanmış (Nedenler). Hareketli şişe açacağı sürülerinin şiddeti.

> Alman topraklarında susuzlukla sarhoş,
> Kendi kendini coşkuyla kırbaçlayanlar...

Bir doyum peşindeki tövbekâr cemiyetleri. A----'nın dediği gibi, bu değişiklikler, Tanrı yaşlandığı için mi oluyor? Evrensel bir sonuçsuzluğa neden oluyor. İyilik? Hayır, dans ediyor. Eğer O'nun canı isterse, neden ve hareketi, sıra ve olayı... Tövbekârı yok edebilir.

"Neden"in çoğalmasını düşün. "Tanrı" bilgisine ulaşabileceğin, çürümüş bir omurilik torban var burada. Sonra O, kirli, kırışık bir parmağı beyine uzatır ve

Gra netiglluk ende firseiglie blears. Gra netiglluk ende firseiglie. Netiglluk ende firseiglie blears.

(Tanrı)

1.

Peki öyleyse, gerçekler. Haast beni, eğer kendimi gerçekle, tüm gerçekle, sadece gerçekle kısıtlamazsam, yemek odası ve kütüphane ayrıcalıklarımın kaldırılmasıyla tehdit ediyor. Kütüphanesiz idare edebilirim.

2.

Ama, kesinlikle bir günce tutmayı reddettim. Günlerimin numaralanmış olmasına karşın, onların numaralarına yardakçılık etmeyeceğim.

3.

Çok daha hastayım. Kasıklarımda ve eklemlerimde şiddetli ağrılarım var. Yemeklerimin yarısını çıkarıyorum. Ağzım ve burnum kanıyor ve görmem, şu son günlerde, biraz bulanık. Gözlük takmak durumundayım. Aynı zamanda, kelleşiyorum da, ama bunun sorumluluğu da Pallidine'de mi bilemiyorum.

Herhalde daha akıllıyım. Buna karşın, kendimi daha akıllıymışım gibi hissetmiyorum. Kendimi, dönüşümlü olarak, cansız ve histerik, manik ve depresif, sıcak ve soğuk hissediyorum. Kendimi çok kötü hissediyorum. Ama, Dr. Busk'ın ofisinde (O artık orada değil) psikometrik testlerde bayağı olağandışı sonuçlar elde ediyorum.

4.

Dr. Busk artık Kamp Arşimet'te çalışmıyor. En azından ortalıkta gözükmüyor. Doğrusu, Mordecai'ın öldüğü o akşamdan beri hiç ortalıkta gözükmedi. Haast'dan bir açıklama istedim, ama beni totoloji yaparak cevaplandırdı: gitmişti, çünkü gitmişti.

5.

Şimdiye kadar söz ettiğim tüm mahkûmlar öldü. Son ölen, on ay direnen Barry Meade oldu. Nüktedanlığını hiç kaybetmedi ve ünlü kişilerin ölürken söylediklerinden oluşan bir kitabı okuyup gülerek öldü. Haast'ı ümitsizliğe sürükleyip, gerçeklerde o son ve ısrarlı talebine neden olan o üç günce bölümünün birincisini de onun ölümünden kısa bir süre sonra yazmıştım.

6.

"Gerçek nedir?" diye sordum ona.

"Gerçek olagelendir. Eskiden yazdığın gibi – buradaki kişiler, onlar hakkında düşündüklerin."

"Ama, onlar hakkında düşünmüyorum. O kişiler hakkında, eğer yapabilirsem."

"Allah kahretsin, Sacchetti, ne istediğimi biliyorsun! Anlayabileceğim bir şeyler yaz. Bunları... bunları değil... bu yazdıkların kesinlikle din karşıtı. Ben dine bağlı bir kişi değilim, ama bu da çok fazla. Bu din karşıtı ve ben bir kelimesini bile anlayamıyorum. Gene aklı başında, mantıklı bir günce yazmaya başla, yoksa atarım seni başımdan. Bak, seni başımdan atarım dedim, anlıyor musun?"

"Skilliman benim gönderilmemi mi istiyor?"

"Senin işini bitirmemizi istiyor. Bozucu bir etki olduğun için. Bozucu bir etkin olduğunu inkâr edemezsin."

"Güncemin sana ne yararı var? Neden beni burada tutuyorsun? Skilliman beni istemiyor. Küçük çocukları benim tarafımdan rahatsız edilmek istemiyorlar. Bütün istediğim bir testi şarap, bir somun ekmek, bir de kitap."

Bunu hiç söylememeliydim, çünkü bu Haast'a aradığı dayanağı verdi. Bütün beyin gücüme rağmen, ben gene aynı kutudaki aynı pedala basan aynı fareydim.

7.

Haast değişti. O büyük fiyasko gecesinden beri daha ılımlı oldu. Yaşlı Amerikan idarecilerine özgü o parlak çocuksu ifade gitmiş, yerini metanet dolu bir yıkıntı denizi almıştı. Adımları ağırlaşmıştı. Giysilerine daha özensiz davranıyordu. Masasında oturup saatler boyu boşluğu seyrediyordu. Ne görüyordu? Kuşkusuz o zamana kadar hiç inanmadığı ölümün kesinliğini.

8.

Bu son *gerçeği* muhafızlara borçluyum. Bu günlerde beni üst sınıftan birisi gibi görmeye başladılar. Benle sırlarını paylaşıyorlar. Gayretkeş görevinin gerektirdiği işten hoşnut değil. Bunun tam olarak doğru olduğundan emin değil. Oyunumdaki Hans gibi, o iyi bir Katolik.

9.

Auschwitz yayınlandı. Bittiğinden beri onun, bir değersiz, hatta kötücül, bir yazarken sandığım kadar mükemmel olduğunu düşünüyordum. İşte böylesi bir ruh hali içinde Haast'dan onu *Dial-Tone*'dan Youngerman'a gönderme izni istedim. Youngerman, bunu basmak onun başına iş açacakmış gibi işi yokuşa sürdü. Andrea ve diğerlerinden haberler verdiği çok kibar bir mektubunu aldım. Benim hakkımda akıllarına gelmedik kalmamıştı, çünkü Springfield, bana yolladıkları bütün mektupları üzerinde İPTAL EDİLMİŞTİR damgasıyla geri yolluyormuş. Telefon ettiklerinde de sadece "Bay Sacchetti artık bizimle değil," cevabını almaktaymışlar.

Daha kısa birkaç şey de basıldı, ama yenilerden değil, çünkü MGT'nin bilgisayarı bunları düzenli bir şekilde BELİRSİZ olarak niteleyip geri gönderiyordu. Haast yalnız değil.

10.

St. Denis frengililerin azîzi, aynı zamanda Paris'in de. Bu bir gerçek.

11.

Gerçek nedir? Samimiyetle soruyorum. Eğer (10) bir gerçekse, bu herkesin St. Denis'nin frengililerin Azîzi olduğu konusunda hemfikir olmasındandır – konsensus yoluyla gerçeklik. Elmalar yere düşer, bu çoğunlukla deney yoluyla ispatlanabilir – deneysel bir gerçek. Ama sanırım Haast'ın benden istediği gerçekler her iki türden de değil. Eğer bir şey konsensus yoluyla gerçek olarak kabul edildiyse, benim bunu yazmış olup olmamamın pek önemi kalmaz. Bunun yanında, eğer gerçekler hem deneysel olarak ispat edilebilir, hem de haber değeri olan gerçeklerse, bunlar o kadar nadir olurlar ki, bir tanesinin bulunması bile bir yaşam boyu sürecek olan çabayı haklı çıkarır. (Ama benim yaşamım değil.)

Bu durumda, geriye ne kaldı? Şiir –içsel gerçekler– benim gerçeklerim. Ve benim sunduklarım da bu tür gerçeklerdi. İyi niyetle. Gayet ağırbaşlılıkla.

O zaman ortada ne olacak? Yalanlar mı? Yarım gerçeklerin yarım şiiri?

12.

Haast'dan bir not geldi: "Sadece, basit sorulara basit yanıtlar. H.H." O zaman, lütfen soruları sorun.

13.

Haast'dan bir not. Benden, Skilliman hakkında daha çok şey yazmamı istiyor. Kuşkusuz H.H.'nın da bildiği gibi, kaçınmak istediğim bir konu yok.

O zaman gerçekler. Ellilerinin başında bir adam, çekici olmayan bir görünümü ve doğuştan yüksek bir zekâsı var. Benim gibi liberallerin, esas olarak Alman olacağını düşünmeyi yeğledikleri türden bir nükleer fizikçi. Ama maalesef adam uluslararası. Birkaç sene evvel, Skilliman'ın A.E.C.'de* saygın

* Atom Enerjisi Komisyonu. (ç.n.)

bir görevi varmış. Bu kuruluş için yaptığı en önemli çalışına, belli bir şekle sahip buz mağaralarında yapılacak olan nükleer denemelerin tespit edilemeyeceğini öne süren kuramıymış. Bu, o dönemdeki nükleer "moratoryum" zamanındaymış. Denemeler yapılmış ve Rusya, Çin, Fransa, İsrail ve (rezalete bakın) Arjantin tarafından tespit edilmiş. Skilliman'ın mağaralarının maskeleyeceğine güçlendirici bir etkisi olduğu görülmüş. Son olarak yapılan en feci denemelere bu hata neden olmuş ve dolayısıyla Skilliman da işsiz kalmış.

Çabucak yeni bir iş bulmuş – Haast'ın Ar-Ge yöneticisi olduğu kuruluş. Vatikan'dakinden beter bir gizliliğe karşın, şirket üst kademelerinde Kamp Arşimet'deki deneylerin doğası hakkında söylentiler dolaşmaya başlamış. Skilliman daha kesin bilgi için ısrar etmiş, reddedilmiş, gene ısrar etmiş, vs.. Sonunda buraya yerleşmek şartıyla bizim küçük vahşetimiz hakkında ona bilgi verilmiş. O geldiğinde Pallidine'den tek sağ kalanlar Meade ve bendik. İlacın doğasını öğrenip yararına inandığında, ilacın kendine de verilmesi için ısrar etmiş.

14.

Tarih ten, şu aşamada çok anlamlı gözüken bir gerçek.

19. yy'da bir bilim adamı, Aurias-Turenne, şankroid ve frenginin aynı hastalık olduğuna ve bir "sifilizasyon" tekniğiyle, koruma, daha kısa bir tedavi ve tekrar bulaşma veya nüksetmeden koruma sağlanabileceğine dair bir kuram geliştirmişti. 1878'de Aurias-Turenne'nin ölümünde vücudunun, kendi "sifilizasyon" tekniğini kullandığı –yani kendi vücudundaki açık yaralara frengi bulaştırdığı– yaralarla kaplı olduğu tespit edilmişti.

15.

Böylece, Skilliman'ın aracılığıyla, deney ikinci bir safhaya girmişti. Yani, en başta hedeflenen yapılmaya başlanmıştı; "saf araştırma" dediğimiz, kıyamet üzerine araştırmalar.

Yanında yardımcı olarak eski öğrencisi ya da asistanı olan on iki "çömez" vardı (onları böyle adlandırmıştı, ve bunu öyle muhteşem bir aşağılamayla yapmıştı ki, bunu kurbanları

bile takdir etmeliydiler); onlar da, isteyerek Pallidine almaya gönüllü olmuşlardı. Dehanın basamaklarını tırmanma dürtüsü bizde o kadar güçlü ki; Ürdün nehrinin tam bu tarafında duran bizlerde. Bu ayartmadan kurtulduğuma memnunum. Merak ediyorum, ben de teslim olur muydum?

Altın ülkesinin sonsuz uzaklıklarına hâkim bir dağın tepesinde, baştan çıkarıcının sesini şimdi bile duyuyorum: "Hepsi senin olabilir."

Şiir. Nokta.

16.

Gene bir gerçek, bulunmaz bir gerçek.

Aslında bütün zührevi hastalıkların aynı olup olmadığını (o zamanlar frengiyle belsoğukluğu karıştırılıyordu) bulma çabasında olan Edinburgh'lu araştırmacı Benjamin Bell, 1793 yılında, öğrencilerine hastalığı aşılamıştı.

Aurias-Turenne'den daha tedbirli, ama kibar olmayan bir kişi.

17.

H.H.'dan bir not: "Aurias-Tureen'in (aynen böyle yazmış) konuyla ne ilgisi var?" Aynı zamanda, Ürdün nehrinin bu tarafında durmanın da ne anlama geldiğini soruyor.

Aurias-Turenne'in –ve dolayısıyla Dr. Bell'in– konuyla ilgisi, ne pahasına olursa olsun bilgiye ulaşmaktaki Faustçu dürtüsü. Bu kesinlikle bizim Kamp Arşimet'deki Dr. Skilliman'ın da dürtüsü olmalı. Faust tüm cennet ümitlerinden vazgeçmişti; çok az cennet ümidi olan bizim Dr. Skilliman, daha da önemli bir varlığından vazgeçmişti. Dünyevi yaşamından. Bütün bunlar bir patolojik durumu anlayabilmek için. A-T'nin vakasında, frengi; Skilliman'ınkinde ise deha.

Ürdün nehrinin anlamına gelince, size İncil'den *Deuteromy* (Bölüm 34) ve *Joshua* (Bölüm 1) bablarını önereceğim.

18.

Skilliman'ın karakteri üzerine.

Şöhret peşinde. Toplum yaşamında tanıdığı bazı kimse-

lerden söz ederken, başarı ve yeteneklerine içerlediğini açıkça belirtmeden edemiyor. Nobel ödülünü kazanmış olanlar onu deli ediyor. Başkasının düşünmüş olması yüzünden konusundaki her hangi doğru dürüst bir yazıyı okumaya tahammül edemiyor. Değerli olan bir şey onu takdire zorladığında, (içinden) dişlerini gıcırdatıyor. Şimdi, ilaç onun üzerinde etkili oldukça (aşağı yukarı altı hafta oldu), coşkulu sevincini hissedebiliyorsunuz. Onun coşkusu, bir dağcının, önceki tırmanışçıların çıktıkları en yüksek noktada bıraktıkları işaretleri geçerken duyduğu sevince benziyor. Onu isimleri işaretlerken hayal edebilirsiniz: "İşte Van Allen!" Veya, "Şimdi Heisenberg'i geçtim."

19.

Skilliman'ın karizması.

Bu, ister istemez takım çalışması devriydi. Skilliman'ın ısrarlı iddiasına göre, bir sonraki nesilde sibernetik o hale gelecekti ki, yalnız deha yeniden moda olacaktı – kendi kendini programlayan bilgisayar ordusunu sağlayabilecek tahsisatı çıkarttırabilirseniz tabii.

Skilliman diğer insanları sevmezdi, ama ona gerekli oldukları için, onları kullanmasını öğrenmişti – tıpkı benim, bir zamanlar istemeye istemeye araba kullanmasını öğrendiğim gibi. Bana öyle geliyor ki, "kişiler arası teknikler"i bir psikoloji testinden öğrenmiş, histerik bir şekilde astlarından birini azarlamaya başladığında kendi kendine şöyle diyor: "Şimdi, biraz negatif güçlendirme." Aynı şekilde, övmesi gerektiğinde de havuçları düşünüyor. Elindeki en iyi havuç, kendisiyle konuşma olanağı vermek. Sırf yıkım görüntüsü yüzünden ona yaklaşılamıyor.

Ama esas gücü başkalarının zayıflıklarını bulmadaki şaşmaz görüşü. On iki kuklasını çok iyi yönetebiliyor, çünkü dikkatle yönetilmeye hevesli kişileri seçmiş. Her diktatörün bildiği gibi, bu tür insanlar hiç eksik olmazlar.

20.

Öyle görünüyor ki, H.H. üzerinde, düşündüğümden da-

ha güçlü bir kişisel etkim olmuş. Son ofisler arası memorandumu, bir derginin ret yazısı gibi: "Skilliman hakkındaki yazın yeteri kadar sağlam değil. Neye benziyor? Nasıl konuşuyor? Ne tür bir insan?"

Aksinden emin olmasaydım, Pallidine aldığını düşünebilirdim.

21.

Neye benziyor?

Doğal olarak zayıf olması gerekirken şişman oluşundan nefret ediyor. Ama kolları bacakları bu kadar az olmasa, bir örümceğe benzeyebilirdi – şiş bir göbek ve incecik uzuvlar. Kelleşmesine karşın, yanlardaki saçlarını uzatıp tepesindeki boşluğa taramak gibi gereksiz bir alışkanlığı var. Benekli gözlerini kocaman gösteren kalın camlı gözlükler takıyor. Önemsiz boyutta kulak memeleri; bunlara, kısmen rahatsız olduğunu bildiğimden, gözlerim takılıyor. Genel bir boşluk, sanki etleri sadece tereyağıymış da, içerideki madeni Skilliman'a hiç bir zarar vermeden, dilim dilim kesilip ayrılabilirmiş gibi. Kötü bir vücut kokusu (aynı yukarıdaki tereyağı gibi, ekşimiş). Pis bir sigara öksürüğü. Çenesinin altında, kendisinin "ben" dediği, hiç geçmeyen bir sivilce.

22.

Nasıl konuşur?

Hafif genizden: Kaliforniya'da değişmiş Teksas aksam. Bu, benimle konuşurken koyulaşıyor. Sanırım onun için ben, o büyük Doğu Kurumsallığını temsil ediyorum – şu, çok öncesinde, ona Harvard ve Swarthmore'dan burs vermeyi reddeden habis liberalist komite.

Ama aslında –Ne konuşuyor?– demiştiniz, değil mi,?

Konuşmalarını şöyle sınıflandırabilirim:

A. Kendi veya başkalarının araştırmaları hakkında doğrudan konuşmaları. (Örnek: "Kendimizi, eski nokta bombaları mevhumundan kurtarmalıyız – bireysel, kısıtlı 'bombalar.' Bunun yerine, daha genel bombardıman mevhumunu geliştirmeye çalışmalıyız, bir tür hâre. Ben bunu bir tür güneş do-

ğuşu gibi düşünüyorum.")

B. Güzelliği hor gören, aynı zamanda da onu her görüldüğü yerde yok etmek için duyduğu bayağı samimi bir isteğin ifadesi olan konuşmaları. (Bunun en önemli örneği, Nazi gençlik lideri Hans Yost'un, çam bir levhaya yaktırarak yazdırıp masasının üstüne astığı sözleri: "Kültür lafını her duyduğumda, Browningimin emniyetini açarım.")

C. Yakınlarını ve iş arkadaşlarını hor gördüğünü gösteren konuşmaları.(Evvelce Skilliman'ın Haast hakkındaki düşüncelerini yazmıştım. En sadık yardımcılarının bile arkasından –biraz çizgi dışına çıkarlarsa yüzlerine karşı da– kırıcı olur. Bir seferinde Schipansky, genç bir programcı, bir başarısızlığı mazur göstermek için, "Denedim, gerçekten denedim," dediğinde Skilliman, "Ama kalkmadı, değil mi?" diye cevaplamıştı. Masum bir cevap gibi duruyor, ama Schipansky'nin durumunda biraz fazla doğru olmuştu. Aslında, eğer Skilliman'ın trajik bir kusuru varsa, o da, de Sade gibi, yaralama dürtüsüne engel olamaması.)

D. Kendini hor görme ve tenden nefret –kendinin veya başkasının, hiç fark etmez– hakkındaki konuşmalar. (Örnek: Pallidine'in "Soma'nın Rube-Goldberg mekanizması" üzerindeki etkisi hakkında bir şaka. Daha iyi bir örnek: dışkı içerikli mecazları. Bir defasında sıçmakla yemek yemeği karıştırma bahanesiyle yemek salonunu kırıp geçirmişti.)

E. Çılgınca ve geniş kapsamlı bir zekânın ürünü olan mevhum ve konuşmalar. Nasıl yorumlarsam yorumlayayım, her söylediğini ona karşı kullanamam. (Adil olacak şekilde, son bir örnek: Göl, havza ve benzeri büyük durgun su kitlelerinin kendilerine özgü çekiciliklerinin çözümlemesini yapmaya çalışıyordu. Doğanın bize, belli bir sınırı olmadan uzanan Euklides'ci bir düzlem görüntüsünü, sadece bunlarda sunduğuna dikkat çekmişti. Hücre dokularımızda sürekli etkili olan yerçekimine nihai teslimiyeti ifade ediyordu. Buradan, mimarideki büyük eserlerin sadece bu Euklides'ci düzlem mevhumunu alıp kenarına dikmekten ibaret olduğu fikrine geldi. Bir duvar etkileyici bir olguydu, çünkü yan duran bir su kütlesiydi.)

23.

Ne tür bir insandır?

Burada, korkarım beni gerçeklikten tamamen uzaklaştırtacaksınız. Doğrusu Skilliman hakkında yazdıklarımın çoğu, gerçekten çok, değerlendirmeye dayanıyor – ve pek de tarafsız değil. Yaşamım boyunca pek az insandan hoşlanmazlık ettim, bu adamdan hoşlanmadığım kadar. Bu, hem Hıristiyanlığa aykırı, hem de terbiyesizce olmasaydı, ondan nefret ettiğimi söyleyebilirdim.

Bu yüzden onun kötü birisi olduğunu söyleyip konuyu kapatacağım.

24.

Haast cevap verdi: "Bunu yemem."

Peki, o zaman ne istiyorsunuz, H.H.? Bu orospu çocuğunu tarif etmek için, bu güncede herhangi birisi için sarf ettiğimden daha fazla sözcük sarf ettim. Karşılaşmalarımızı dramatize etmemi istiyorsanız, Skilliman'dan onun yanında daha fazla zaman harcamama izin vermesini istemelisiniz. Benim ondan hoşlanmadığım kadar o da benden hoşlanmıyor. Yemek salonu dışında (orada da yemekler fena halde bozuldu), pek az karşılaşıyoruz ve hemen hemen hiç konuşmuyoruz.

Skilliman hakkında öyküler mi anlatmamı isterdiniz? Gerçeklere olan bağlılığınızı, bunu isteyecek kadar mı kaybettiniz? İstediğiniz bir öykü mü?

25.

H.H.'dan bir not. "O da olur." Hiç utanması yok.

Peki o zaman, alın size öykü:

SKILLIMAN,
veya
Nüfus Patlaması
Bir öykü, yazan:
Louis Sacchetti

Çocuğun debelenmesine karşın her iki bacağını da bebek arabasının uygun deliklerinden geçirebilmişti. Bu ona, zekâ testlerinde şempanzelere çözdürülen delik-tıkaç problemini anımsatmıştı.

"Çok fazla," diye homurdandı Skilliman.

Sağdaki kapıdan giren Mina, dördüncü çocukları olan bebek Bill'in emniyet kemerini bağlamasına yardımcı oldu. Kemer mama önlüğünün altından çapraz geliyor ve ulaşamayacağı bir yerden bağlanıyordu. "Çok fazla olan ne?" diye merakla sordu Mina.

"Bebekler," dedi. "Çok fazla Tanrı'nın cezası bebek var."

"Tabii," dedi Mina. "Çin'de değil mi?"

Takdirle karısına gülümsedi. En başından beri Skilliman'a en çekici gelen yanı, ona söylediği her şeyi anlamamakta gösterdiği tutarlılıktı. Muhteşem bir şekilde cahil olmasına karşın, bu sadece cehaletten değildi. Bu daha çok, kadının ondan, veya o andaki hayvansal gereksinimlerine doğrudan katkısı olanlar dışındaki herhangi bir şeyden haberdar olmayı reddedişiydi.

Skilliman öyle umuyordu ki, bir gün, o da tıpkı Dachau'daki, özellikle insani her şeyin –zekâ, iyilik, güzellik, irade– sanki prizden bir fış çekilmiş gibi kendisinden alındığı annesi gibi olacaktı: ölmemiş Frau Kirschmayer.

"Kapıyı kapat," dedi, kadın kapıyı kapadı.

Kırmızı Mercury garajdan ayrıldı ve Skilliman'ın geliştirdiği uzaktan kumanda cihazı garaj kapısını kapatan mekanizmayı harekete geçirdi. Küçük icadını Mina diye adlandırmıştı.

Ana yola çıktıklarında kadın otomatik olarak radyonun düğmesine uzandı.

Adam onun kalın kemikli bileğini yakaladı. "Radyonun

açılmasını istemiyorum," dedi.

Gösterişli zirkonyum yüzüğün ağırlaştırdığı el geri çekildi. "Sadece radyoyu açacaktım," diye yumuşak bir ifadeyle açıkladı Mina.

"Sen bir robotsun," dedi ve ön koltuktan uzanıp yumuşak yanağından karısını öptü. Kadın gülümsedi. Amerika'da geçen dört yıldan sonra bile İngilizcesi o kadar ilkeldi ki, "robot" gibi kelimeleri anlayamıyordu.

"Bir kuramım var," dedi. "Buna göre, hükümetin bizim öyle düşünmemizi istemesine karşın, bu sıkıntıların nedeni savaş değil. Savaş, tabii ki durumu kötüleştiriyor."

"Kötüleştiriyor...?" Diye tekrarladı, hülyalı. Arabanın altında, gittikçe daha hızlı, sonunda aralarındaki kesikleri göremeyeceğiniz kadar hızlı yutulduğu için kesiksiz hissi veren ama baştaki kadar da yoğun olmayan, beyaz çizgilere bakıyordu.

Otomatik pilota geçti ve araba daha da hızlandı, trafiğin yoğun olduğu üçüncü şeride geçti.

"Hayır, bu sıkıntılar sadece nüfus patlamasının kaçınılmaz sonuçları."

"Gene kasvetli konuşmalara başlama, Jimmy."

"İnsanlar bunun sonunda dengeleneceğini düşünüyorlardı, biliyor musun, eğrinin S şeklinde olacağını."

"İnsanlar," dedi neşesiz bir şekilde Mina. "Hangi insanlar?"

"Örneğin Riesman," dedi. "Ama o insanlar yanılıyorlardı. Eğri, eksponansiyel olarak, yükseliyor da yükseliyor."

"Of," dedi kadın. Belli belirsiz onu eleştirdiği hissine kapılmaya başlıyordu.

"Dört yüz yirmi milyon," dedi. "Dört yüz yetmiş milyon. Altı yüz doksan milyon. Bir nokta sıfır dokuz milyar. İki buçuk milyar. Beş milyar. Ve bugünlerde de, on milyar. Bir Ranger füzesi gibi grafikten yukarı fırlıyor."

İş, diye düşündü kadın. İşini eve getirmese keşke.

"Bu boktan bir hiperbol!"

"Jimmy, lütfen."

"Özür dilerim."

"Bebek Bill. Babasının böyle konuştuğunu duyması gerektiğini sanmıyorum. Her halükârda sevgilim, bu kadar endişelenmemelisin. Televizyonda, gelecek bahara su sıkıntısının olmayacağını duydum."

"Ya balık sıkıntısı? Ya çelik sıkıntısı?"

"Bu bizim problemimiz değil, değil mi?

"Kendimi daha iyi hissetmem için ne söylemen gerektiğini biliyorsun," dedi. Bebek Billy'nin üzerinden eğilip karısını gene öptü. Bebek Billy ağlamaya başladı.

Bir süre sonra, "Şunu susturamaz mısın?" diye sordu.

Mina tek oğluna (evvelki üçü kızdı, Mina, Tina, Despina) komik sesler çıkarttı ve dövünen pazen kaplı kollarını okşamaya çalıştı. Sonunda tahammülünü yitirip ona sarı (iki yaşına kadar bebekler için olan) sakinleştiriciyi yutturdu.

"Malthus'un dediği kadar basit," diye özetledi adam. "Biz geometrik olarak artıyoruz, kaynaklarsa aritmetik olarak. Teknoloji elinden geleni yapıyor, ama insan adlı hayvan daha fazlasını yapabilir."

"Hâlâ o Çin'deki bebeklerden mi söz ediyorsun?" diye sordu.

"Demek ki dinliyordun," dedi, şaşkın.

"Biliyor musun, onlara tek gereken doğum kontrolü, bizdeki gibi. Hapları kullanmasını öğrenmeliler. Ve eşcinseller – eşcinselliği yasallaştıracaklarmış. Bunu haberlerde duymuştum. İnanabiliyor musun?"

"Bu yirmi yıl öncesi için iyi bir fikirdi," dedi. "Ama M.I.T.'deki büyük bilgisayara göre, bu eğriyi artık hiç bir şey düzeltemez. 2003'te yirmi milyarı bulacak , gelsin cehennem veya tufan. Ve benim kuramım burada devreye giriyor."

Mina içini çekti. "Bana kuramını anlat."

"Peki, her çözümün yerine getirmesi gereken iki şart var. Çözüm, sorunla orantılı olmalı; şu anda yaşayan on milyarla. Ve etkisini her yerde birden göstermesi gerekir. Artık deneme programları için zaman kalmadı, hani şu Avusturya'da kısırlaştırılan on bin kadın gibi. Bu bir şey sağlamaz."

"Beraber okula gittiğim kızlardan biri kısırlaştırılmıştı, biliyor musun? Ilsa Strauss. Hiç acımadığını söyledi, üstelik, es-

kisi gibi... bilirsin işte... zevkli oluyormuş. Tek fark... bilirsin işte... artık kanaması olmuyormuş."

"Benim çözümümü duymak istemiyor musun?"

"Söylediğini sanmıştım."

"Bu fikir aklıma, altmışlarda bir gün sivil savunma sirenlerini duyduğumda geldi."

"Sivil savunma sirenleri ne demek?" diye sordu.

"Bana Almanya'da hiç siren duymadığını söyleme!" dedi.

"Ah, evet." dedi kadın. "Genç kızken, hep duyardım. Jimmy, Muhammed'in yerinde duracağımızı söylediğini sanmıştım."

"Dondurmayı bu kadar mı çok istiyorsun?"

"O hastanedeki yemekler çok kötü, bu son fırsatım."

"Peki, olur," dedi. Arabayı yavaş şeride geçirdi, manüele geçti ve Passaic Caddesi çıkışına doğru sürdü. Muhammed'in Kaliteli Dondurmaları, dik bir yokuşun tepesinde, dar bir sokağa sıkışmıştı. Skilliman dükkanı taa çocukluğundan beri biliyordu. Otuz yıl evvelsinden değişmeden gelen pek az şeyden biriydi, ama bazen, sıkıntılar yüzünden, dondurmanın kalitesi düşüyordu.

"Bebeği de yanımızda götürelim mi?" diye sordu kadın.

"Burada mutlu," dedi Skilliman.

"O kadar da uzun sürmez," dedi kadın. Arabadan çıkarken inledi ve elini şiş karnına koydu. "Gene hareket ediyor," dedi.

"Çok kalmadı. Kapat kapıyı Mina."

Mina sağ kapıyı kapadı. Skilliman el frenine ve gözleri koltuğuna takılı olan turuncu plastik direksiyonda olan bebek Billy'ye baktı.

"Hoşça kal enayi" diye fısıldadı oğluna Skilliman.

Tamı cam kapıdan girerlerken tezgâhtar haykırdı: "Arabanız! Bayım, arabanız!" Panik halinde, bir bulaşık havlusunu yürüyen Mercury'ye doğru sallıyordu.

"Ne oluyor?" Skilliman anlamamazlıktan geliyordu.

"Sizin Mercury," diye haykırdı tezgâhtar.

Kırmızı Mercury, vitesi boşta, yumuşak meyilden aşağı, kalabalık Passaic Caddesine doğru süzülüyordu. Bir Dodge

sağ önüne çarptı ve üstüne çıktı. Dodge'un arkasından gelen bir Corvair sola kırdı ve çarpmanın etkisiyle akordeon gibi büzülen Mercury'nin arkasına çarptı.

Dondurmacının kapısında duran Skilliman karısına döndü, "Aşağı yukarı benim söylemek istediğim de buydu," dedi.

Kadın sordu, "Ne?"

Adam, "Bir çözümden söz etmiştim ya," dedi.

Son

26.

Ve her zaman, kaçınılmaz olarak, o tek gerçeğe gelinir, ölüm gerçeğine. Ah... Zaman, bu kadar akışkan bir unsur olmasaydı! O zaman zihin bir tutamak bulup onu durduracak şekilde asılabilirdi. O zaman melek kendisini ebedi biçiminde gösterebilirdi!

Ama o zaman, o tür Faustçu anların ortasında, acı üste çıkar ve o zaman tek isteğim, zamanın hızlanması olur. Ve böylece sürüp gider, ileri geri, yukarı aşağı, sıcaktan soğuğa, ve geri, gider gelir.

Haast'a küçük öyküsünü fırlatalı kaç gün veya kaç saat geçti, hiç bilmiyorum. Bunu çiziktirirken hâlâ hastanedeyim, hâlâ çok hastayım.

27.

En kötüsü *Skilliman*'ı yazdıktan hemen sonra geldi. Mutedil bir kriz geçirdim, ama bu sırada histerik olduğunu sandığım bir körlüğe yakalandım.

Her zaman, kör olursam intihar etmem gerekeceğini düşünürdüm. Işık olmazsa, zihin neyle beslenebilir? Müzik, en çok estetik bir çorba gibidir. Ben Milton veya Joyce değilim. Youngerman'ın bir keresinde yazdığı gibi:

> Göz, kulaktan daha kudretlidir;
> Göz görebilir, aptal kulak ise
> Sadece duyabilir.

Buna hüsnükuruntuyla şunu eklemeliyim:

Eğer birisi kör olursa,
Bir iş bulabilir kulaklarına.
İnsan zihni
Garip şeylere kadirdir, dostlarım.

Düşünebilmek için fazla hastayım. Her düşüncenin ağırlığını ağrıyan beynimin ek yerlerinde hisseder gibiyim. Belki de bunun çaresi kafatasımı kestirtmek!

28.

Başucu masamda Haast'tan gelen hakikaten etkileyici bir not yığını var. Eğer onları daha bir müddet okuyamazsam, kusuruma bakma, H.H..

Zamanımı bir bardak suyu, keten yatak elbisemin dokusunu seyrederek ve güneş ışığını özleyerek geçiriyorum.

Ah, iyileşmenin hazzı!

29.

Haast'ın, "Skilliman, veya Nüfus Patlaması"ndan bir sürü şikâyeti var. Esas olarak, iftira olduğunu söylüyor. Haast'ta tam bir yayımcı kafası var. Haast'ın gözünde, kurgumun bazı gerçeklere dayanması (Skilliman Mina isimli bir Alman öğrenciyle evlenmiş; Annesi Dachau'da yaşamış; beş çocukları olmuş) işi daha da kötüleştiriyor.

("Kötüleştiriyor... ?" diye rüyada gibi yankılandı Haast.)

Hatırla, sevgili zindancım, bu hikâyeyi benden sen istedin, benim tek gayem Skilliman'ın kötü bir insan olduğu tezimi vurgulamaktı. Aslında bildiklerimin en kötüsü. Kıyamet kâsesini arıyor. O kadar sevgiden yoksun ki, Dante'nin cehenneminin en alt dairelerine, Phlegethon'un altına, intihar ormanlarının altına, büyücülerin çemberinin ötesine, taa Antenora'nın kalbine kadar batacaktır.

30.

Haast'dan bir ziyaret. Anlayamadığım bir şekilde rahatsız. Sık sık sudan konuşmasının ortasında durup, ani sessizliği

seyrediyor. Sanki onun aracılığıyla her şey o anda kristale dönüşmüş gibi.

Ona ne oldu? Suçluluk mu? Hayır, böylesi mevhumlar hâlâ H.H.'nın ötesinde, yüksek olasılıkla mide rahatsızlığıdır.

(Eichmann'ın söylemiş olduğu varsayılan bir şey anımsadım: "Tüm yaşamım boyunca korku duydum, ama neden korktuğumu bilmiyorum.")

Ona, şakayla karışık, Pallidine'e gönüllü olup olmadığını sordum. İnkârını şakaya benzetmeye çalıştıysa da, bu önerinin onu kırdığını sezdim. Biraz sonra şunu sordu: "Niye? Olduğumdan daha mı akıllı görünüyorum?"

"Biraz," diye teslim ettim. "Daha akıllı olmak istemez miydiniz?"

"Hayır," dedi. "Kesinlikle hayır."

31.

H.H. sonunda Aimée Busk'ın Kamp Arşimet'i terk etme nedenini söyledi. Kovulmamış, kaçmıştı!

"Anlamıyorum," diye sızlandı, "niye böyle bir şey yapsın! Bu deneyde yer almak üzere seçildiğini duyduğunda çok sevinmişti. Maaşı burada eskisinin iki katıydı, ayrıca tüm harcamaları da karşılanıyordu!"

Ona, bir hapishanenin, mahkûmlar için olduğu kadar gardiyanlar için de klostrofobiye neden olacağını, aynı parmaklıkların her ikisini de içeri kapattığını açıklamaya çalıştım. Haast anlamayı reddediyordu.

"İstediğinde gidip Denver'da gezebilirdi. Ama bunu hiç istemedi. İşini seviyordu. Bu yüzden çok anlamsız geliyor."

"Sandığınız kadar sevmiyordu anlaşılan."

Haast inledi. "Güvenlik! Burayı tam güvenlikli hale getirmek için neler yapmadık, şimdi şu başımıza gelene bak! Kafasındaki bilgiyi ne yapmaya niyetli olduğunu Tanrı bilir. Çin'e satacaktır! O piçlerin Pallidine gibi bir şeyle neler yapacaklarını düşünebiliyor musun? Onlar vicdansızdır, biliyorsun. Sınır tanımazlar."

"Kuşkusuz onu bulmaya çalışmışsınızdır?"

"Her şeyi denedik. FBI. CIA. Bütün eyalet polislerinde eş-

kâli var. Büyük şehirlerde de özel detektif büroları peşinde."

"Resimlerini gazetelerde ve televizyonda yayınlatabilirsiniz."

Haast'ın gülüşü histeriye dönüştü.

"Kaybolduğundan beri hiç iz yok mu?"

"Hiç bir şey! Üç buçuk aydır, tık yok. Neden olduğu kaygı yüzünden geceleri uyku uyuyamıyorum. Bu kadının elinde tüm projeyi mahvedecek güç olduğunu takdir edebiliyor musun?"

"Eh, eğer bu gücü üç buçuk aydır kullanmadıysa, olasıdır ki, bundan sonra da kullanmayacaktır. Bu mantık bir zamanlar Damokles'i de çok rahatlatmış olmalı."

"Kim?"

"Bir Yunanlı."

Üzerine Yunanlıları salmış olmamdan dolayı bana sitemkâr bir ifadeyle baktıktan sonra gitti. Bu dertler dünyasında Yunanlıların ne işi vardı?"

Bu dertler dünyasını yöneten insanlar ne kadar da hassas ve kırılgan! Eisenhower'ın yavru köpek suratını, Johnson'ın kişiliğinin kırılganlığını anımsıyorum da, ne kötü bir başlangıç."

Bugün garip bir ruh halindeyim. Böyle giderse, sonunda Kral Charles'a da acıyacağım! Neden olmasın?"

32.

Duvarlar kesinlikle titreşiyor!

Ve benim nefesim kesiliyor.

Bu tür durumlarda, beni ele geçirenin hastalık mı yoksa deha mı olduğunu ayırt edemiyorum.

Görünmeyenin kaçınılmaz keyfiyeti!

33.

Şimdi daha iyiyim. Yoksa düşük mü demeliyim?

Günlerdir Ripley* tarzında bir gerçekler müzesi kurmak niyetindeyim. Revirdeki son dönemimde gazetelere karşı ani

* "İster İnan, İster İnanma" dizisinin yapımcısı. (y.n.)

bir açlık duydum. Bir müsvedde defteri doldurmuşum. Bu seçmeleri oradan yazıyorum:

34.

İster inanın, ister inanmayın:

Wats'dan gelen Papaz Augustus Jacks, Los Angeles bölgesinde halkın çok ilgisini çekiyor. Ulusal televizyon kanalları hâlâ, bu eski Protestan rahibi bir gecede meşhur eden konuşması "Beyaz Vicdana Hitap"ı yayınlamayı, "yıkıcı eğilimler doğurabileceği" gerekçesiyle reddediyorlar. Onların retleri, halkın çoğunluğunun, bu hitabı radyolardan ve yerel televizyon istasyonlarından dinlemesini engelleyemedi. Jacks'in Beverly Hills'deki 90.000 Dolarlık villasını kundaklamaya yeltenen Maryland Üniversitesi'nin ikinci sınıf öğrencilerinden biri, Los Angeles hapishanesindeki hücresinde zenci rahip tarafından ziyaret edildikten sonra, onun adli yardım teklifini kabul etti.

35.

Bu bir gerçek:

Trip-Trap ve bazı başka Las Vegas kumarhaneleri, Black-Jack ve poker oynatmaya son verdiklerini ilan ettiler ve böylece de, bu masalarda kumarhaneye karşı olan görülmemiş şans dönmesi söylentilerini de kabul etmiş oldular. Trip-Trap'ın sahibi William Butler, "Hangi sistem kullanılmış olursa olsun," dedi, "bu krupiyelerimizin evvelce karşılaşmadıkları bir durum. Görülen o ki her kazanan başka bir sistem uygulamış."

36.

Garip görünse de:

Doğu Alman "hard" müzik bestecisi Adrienne Leverkün, bir grup şikâyetçinin, onun *Uzay Fügleri* adlı eserinin bu yılın 30 Ağustosunda yapılan prömiyerinin, şikâyetçilerin fiziki ve ruhi yaralanmalarının doğrudan nedeni olduğu gerekçesiyle açtıkları davada, kendini savunmak üzere Aspen, Colorado'ya geldi. Şikâyetçilerden biri olan festival yönetmeni Ric-

hard Sard, konserin kulak zarlarını patlatarak kalıcı sağırlığa neden olduğuna dair şahitlik etti.

37.

Olmaz olmaz demeyin:

Northwest Electronics'in başkan yardımcısı ve rivayetlere göre gelecekteki başkanı olacak olan Will Saunders, son hisse bölünmesinden sonra şirketten istifasını açıkladı. Yeni bir şirket kurma niyetini açıklayan Saunders, kurulacak şirketin çalışma alanı hakkında açıklama yapmadı. Saunders, *Wall Street Journal*'de yayınlanan, sinemada kullanılacak yeni bir holografi işlemi konusunda bir patent sahibi olduğuna dair haberleri yalanlamadı.

38.

Şu Garip Dünya:

Alma ve Clea Vaizey'in katil veya katilleri hâlâ aranıyor. Minneapolis polisi bu garip ve iğrenç cinayetin tüm ayrıntılarını henüz basına açıklamadı, anlaşılıyor ki, katilin ulusal gazetelere övünçle yazdığı "açık mektup" ta anlattıkları – cinayetlerin gerçekleştirildikleri biçimde işlenmiş olmasının imkânsız olduğu– doğru olabilir. Çeşitli detektif romanı yazarları polise yardım teklifinde bulundular.

39.

Öyküden bile garip:

Üç moda dergisinin öncü sonbahar sayılarının kapaklarında yayınlanmalarıyla, Jerry Breen'in *Traje de luces*–Işık takımları– isimli hem kadın hem de erkekler tarafından giyilebilen yenilikçi elbiselerinin başarısı hemen hemen garantilendi. Işık takımları, giyenin ruh hali ve hareketlerine bağımlı olarak artıp azalan bir ışıkla parıldayan minik fosforlu parçaların oluşturduğu şeffaf bir ağdan başka bir şey değil. Bazı kişisel durumlar, anlık bir "kararma" sağlayacak şekilde programlanabiliyor ki bu anlarda elbiseyi giyen kendi halinde kalıyor. *Vogue* dergisinde yayınlanan bir röportaj sırasında Bay Breen, *Traje de luces*'in imalatçısı olan I.W. Lyle için batı tarzı elbiselerini

tasarladığı, senelerdir oturduğu, Cheyenne Wyoming'deki evinden ayrılmamaya kararlı olduğunu belirtmiştir.

40.

Olanaksız, ama gerçek:

S.M.U., ligin gidişini değiştiren galibiyetler serisini Georgia'yı 79-14 ezerek sürdürdü. Oyun kurucu Anthony Strether, stadyumdan şehrin öbür ucuna kadar omuzlarda taşındı. Sezonun bu dördüncü maçında, yorumcular Strether'in karmaşık "tepki" diziliminde yedi yeni varyasyon gerçekleştirerek S.M.U.'nun "tepki" varyasyonlarının toplam sayısını 31'e çıkarttı. Son çeyrekte koç Olding, birinci sınıftan oyuncuları sahaya sürerek Georgia'nın yaralarına tuz biber ekti.

41.

Buna inanabilir misiniz?

Bir taş ustası, mütevelli heyetinin baskısı üzerine Tulane Üniversitesi'ndeki işinden kovuldu. Yeni kütüphanenin kapısının üzerindeki mermere şu kitabeyi yazmıştı:

THE PEN IS MIGHTIER THAN THE SWORD*

Mütevelli heyeti, taş ustasının, ikinci ve üçüncü kelimeler arasında bilerek az boşluk bıraktığı iddiasındalar.

42.

Testlere tabi tutuluyorum. Kamp Arşimet, sonunda, kaçak Busk'ın yerine bir psikolog buldu – Robert ("Bobby") Fredgren, gamsız, Kaliforniya usulü bir sanayi psikologu. Ağustosta bir sepet çilek gibi, Bobby saf güneş ışığından oluşmuş gibi duruyor. Güneş yanığı, ışıltılı ve lekesiz gençliğiyle, Haast'ın kendini hülyalarında tasavvur ettiği haline benziyor. Güneş yanığının yeraltı cehennemimizde soluşunu izlemek keyifli olacak.

Ama asıl bozulduğum güzelliği değil. Daha çok bir diskjokeyle dişçi arası tavrı. Bir d-j gibi, hepten gülümseme, boş

* "Kalem kılıçtan güçlüdür" demek; ikinci ve üçüncü kelimeler yanaştırıldığında, "kılıçtan güçlü penis" demek oluyor. (ç.n.)

gevezeliği, üst üste rahatlatıcı, mavi gök ve güneş ışığı şarkıları; bir dişçi gibi, çığlık atsanız bile acıtmadığı iddiası. Samimiyetsizliği en sert saldırılara bile direnecek güçte; neredeyse kahramanca. Örneğin, dünkü şu konuşma:

Bobby: Şimdi, başla dediğimde sayfayı çevirip problemlere başla. Başla.

Ben: Başım acı veriyor.

Bobby: Louie, yardımcı olmuyorsun. Aklını verirsen bu testi çok iyi yapabileceğini biliyorum.

Ben: Ama zihnim acı veriyor! Hastayım piç herif. Tanrı'nın cezası testlerini hastayken yapmak zorunda değilim. Kural bu.

Bobby: Sana dün ne dediğimi hatırlasana Louie – depresif düşünceler hakkında?

Ben: Sadece olduğumu düşündüğüm kadar hasta olduğumu söyledin.

Bobby: Hey, bu daha iyi! Şimdi, başla dediğimde sayfayı çevirip problemlere başla. Tamam mı? (O iri, sığ gülümsemesiyle.) Başla.

Ben: S.ktir git.

Bobby: (Gözlerini kronometresinden kaldırmadan.) Gene deneyelim olur mu? Başla.

43.

Bobby Santa Monika'da oturuyor ve biri kız, biri oğlan iki çocuğu var. Yerel etkinliklerde aktif ve bölgesindeki Demokrat Parti örgütünün saymanı. Siyasal açıdan kendisini "öbür taraftan ziyade liberal" olarak görüyor. Süregelen savaşta karşı olduğu şeyler var ve hiç olmazsa "sözüm ona tarafsız ülkelerde" bakteriyolojik saldırıların durdurulması konusunu müzakere etme yolundaki Rus önerisini kabul etmemiz gerektiğini düşünüyor. Ama retçilerin "ileri gittiklerini" düşünüyor.

Dişleri sağlam.

Oyunumdaki Soonlich'in aynısı. Bazen o canavarı varlığa kavuşturduğum gibi rahatsız edici bir hisse kapılıyorum.

44.

Bobby, örnek genç yönetici ve (bu yüzden) takım oyunu destekçisi olarak, kobayları için iki kişilik testler geliştirdi. Bugün entelektüel zincir çetesiyle, ilk denememdi. İtiraf etmeliyim ki bu denemeden çocuk gibi hoşlandım, Bobby ise bir televizyon yarışması sunucusu olmanın keyfiyle kendinden geçmişti. İçimizden biri özellikle zor bir soruyu cevaplandırdığında, neşeye boğuluyordu: "Muazzam, Louie! Kesinlikle muazzam beceriyorsun! Öyle değil mi sayın seyirciler?

Bu testler süresince bana zincirlenmiş olan zavallı Schipansky oyunlarımızdan hiç hoşlanmıyordu. "Beni ne zannediyor?" diye bana yakındı bir gün. "Bir tür sirk maymunu mu?"

Diğer çömezler arasında Schipansky'nin takma adı Çita'ydı. Uzuvlarının, bir şempanzeninkilere şanssız bir benzerliği var.

45.

Schipansky'yle bir dizi test daha. Dün akşam yazarken (44), bilgi yarışmasının sürmesini çok istediğimi fark ettim. Neden? Ve zihnimi başka şeylerle çok daha canlı tutabilecekken (George'un terk edilmiş tiyatrosunda sahici bir Gerçekler Müzesi kurma planlarına başladım; Almanca ilginç şiirler yazıyorum; Levi-Strauss'a karşı barok savlar geliştiriyorum), neden burada, günümün zorunlu bir oyunda harcanan tek saatine takılıyorum?

Yanıt basit: Yalnızım. Aralar, çocuklarla konuşabildiğim tek fırsat.

46.

Bu gün testlerin arasında Schipansky'ye, Skilliman'la ne tür bir iş yaptığını sordum. Beni boğacağını düşündüğü teknik bir laf salatasıyla cevap verdi. Buna hakkettiği cevabı alınca da içini döküverdi.

Bunlardan çıkardığım, Skilliman'ın dikkatini bir tür jeolojik bomba olasılığı üzerinde yoğunlaştırdığı – Mohole'da kazara olan gibi, ama daha büyük ölçekli bir şey. Yerden yeni

sıradağlar yükseltmek peşinde. Faustçu çaba hep baş döndürücü yüksekliklere doğru yönelir.

Böylesi zirvelerden feyz aldığım birkaç sakin dakikadan sonra, gayet yumuşak bir üslûpta, bu tür araştırmaların olası ahlâki sonuçlarına değindim. Önüne gelen lisans-üstü öğrencisinin, afetlerin sırlarına ulaşmaya hakkı var mıydı? Schipansky neredeyse felç olmuştu.

Hatamı düzeltme çabasıyla topu Bobby'ye atmaya çalıştım, ona daha evvelce açıkladığı, bakteriyolojik savaş hakkındaki fikirlerini hatırlattım. Jeolojik savaş daha kötü, daha sorumsuzca değil miydi? Bobby bilemiyordu, bu onun bilgi alanı değildi. Her halükârda, Kamp Arşimet'te biz saf araştırmayla ilgiliydik. Ahlak, bilginin kullanımıyla ilgiliydi, bilginin kendisiyle değil. Ve bu tür palavralar. Ama Schipansky hiç düzelme belirtisi göstermiyordu. Kesinlikle yanlış düğmeye basmıştım.

Bu, o gün için testlerin sonu oldu. Schipansky odadan çıkınca Bobby, kendi yumuşak doğasının izin verdiği ölçüde bozuldu bana. "Bu yaptığın çok kötü bir şeydi," diye fırça attı. "Zavallı oğlancağızı depresyona soktun."

"Hayır, öyle bir şey yapmadım."

"Yaptın."

"Tamam, neşelen biraz," dedim, sırtını sıvazlarken. "Hep olayların kötü tarafını görüyorsun."

"Biliyorum," dedi, hüzünle. "Yapmamaya çalışıyorum, ama bazen engel olamıyorum."

47.

Öğle yemeği sırasında Schipansky masama geldi. "Eğer sizce bir sakıncası yoksa...?" Ne tevazu! Sanki, eğer bence bir sakıncası varsa, pek atılgan yaşamına son verecek düğmeye basıverecekmiş gibi.

"Rica ederim, Schipansky. Bu günlerde insanlarla birlikteliğin kıymetini anlıyorum. Siz yeniler eski kuzu sürüsü kadar girgin değilsiniz." Bu sadece kibarlık olsun diye söylenmiş değildi. Çoğunlukla yemeklerimi yek başıma yiyordum. Bu gün yemek salonunda Schipansky'den başka üç çömez daha

vardı, ama kendi içlerine kapanmış, sevimsiz pizzalarını yerken sayılar geveleyip duruyorlardı.

"Beni hor görüyor olmalısınız," diye söze başladı S., bir taraftan da mutsuzca kaşığını soğuk ıspanak çorbasına sokup çıkarıyordu. "Akılsız olduğumu düşünüyorsunuzdur."

"Beraber katıldığımız o testlerden sonra mı? Pek mantıklı değil."

"Aman, testler! Testlerde her zaman başarılı olmuşumdur, benim söylemek istediğim o değil. Ama üniversitede, sizin türünüzdeki kişiler... sanat öğrencileri..., eğer kişi bilim okuyorsa, onda şey olmadığını..." çorbasını kaşığının ucuyla ileri itti.

"Ruh?"

Başını salladı, gözlerini çorbaya dikmişti. "Ama bu doğru değil. Bizim de duygularımız var, herkesin olduğu kadar. Yalnızca, belki biz o kadar açıkça belli etmiyoruz. Sizin durumunuzda vicdandan... ve buna benzer şeylerden söz etmek kolay. Kimse size mezun olduğunuzda yılda 25.000$ önermiyor."

"Doğrusunu istersen, sınıf arkadaşlarım arasında, şair veya ressam olma iddiasında olanlardan birçoğu, televizyon ve reklamcılık sektöründe bunun iki katını kazanıyorlar. Bu günlerde herkes için bir tür fahişelik olası. Hiç bir şey olmazsa, sendika lideri de olunabilir."

"Hımm. Yediğiniz nedir?" diye sordu, tabağımı işaret ederek.

"*Truite braisée au Pupillin.*"

Siyah üniformalı bir garsonu çağırdı. "Ben de bundan istiyorum."

"Seni çekenin para olduğunu pek sanmıyorum," dedim, bardağına biraz Chablis koyarken.

"İçmiyorum. Hayır, sanırım gerçek neden para değildi."

"Üniversitede ana bilim dalın neydi, Schipansky? Biofizik, değil mi? Her hangi bir aşamada, konuyu sadece kendisi için sevdiğin olmadı mı?"

Reddettiği şaraptan yarım bardak yuttu. "Evet, her şeyden daha çok! Dünyada her şeyden çok seviyorum. Bazen, di-

ğerlerinin de neden benim gibi sevmediklerini anlayamıyorum. Bazen o kadar yoğun ki...ben..."

"Ben de aynı şekilde düşünüyorum, şiir hakkında. Bütün sanatlar hakkında, ama özellikle şiir."

"Ya insanlar?"

"İnsanlar şiirden sonra geliyor."

"Eğer gerekirse, karınız bile mi?"

"Kendim bile, eğer gerekirse. Şimdi de, duygularım böyleyken, hepimizin duyguları böyleyken, nasıl olup da sana ahlak dersi vermeye çalıştığımı düşünüyorsundur."

"Evet."

"Çünkü ben de tam bundan söz ediyorum; duygulardan. Etik, insanın yaptıklarıyla ilgilenir. Arzu ve eylem iki ayrı şeydir."

"O zaman sanat bir günah mıdır? Veya bilim?"

"Tanrı sevgisinin dışındaki her türlü kibirli sevgi günahtır. Dante'nin cehennemi, sınırı azıcık geçen sevgi sahipleriyle dolu."

Schipansky'nin yüzü kızarmıştı. "İzin verirseniz, Bay Sacchetti, Tanrı'ya inanmadığımı söylemek isterim."

"Ben de inanmıyorum. Ama bir süre için inandım, bu yüzden mecazlarımda kullanırsam kusuruma bakmayın."

Schipansky güldü. Gözleri bir an kalkıp benimkilerle karşılaştı, sonra hemen geri çekilip garsonun yeni getirmiş olduğu alabalığa gömüldü. Oltaya takıldığını anlamam için bu yeterliydi.

Bir Cizvit olmayarak nasıl bir kariyer tepmişim. Mükemmel bir baştan çıkarmayı hariç tutarsak, taraftar çekmekten daha sürükleyici bir oyun düşünemiyorum.

Daha sonra:

Günün büyük bir bölümünü karanlıkta müzik dinleyerek geçirmek zorunda kaldım. Gözlerim... tutarsız vücuduma nasıl da içerliyorum!

48.

Bugün kendiliğinden, yaşam öyküsünü anlatmak için loş

odama geldi. Hepsini ilk kez anlattığı izlenimine kapıldım. Korkarım, bundan evvel hiç kimse bu konuyla ilgilenmemişti. Aslında tatsız bir öykü, sadece dolabındaki kravatlara bakarak çıkartılabilecek gibi, renksiz, dosdoğru bir yaşam.

Boşanmış bir çiftin çocuğu olarak S.'nin gençliği, kopukluklarla doluydu. Üst üste iki yıl aynı okula gittiği pek nadirdi. Parlak olduğu tartışmasızdı, ama her zaman ikinci en iyi olmak gibi bir şanssızlığa uğruyordu. "Ben," dedi, "hep ikinci olarak törenlerde birinciye övgü konuşması yapan kişiydim." Hep, rakiplerinin çaba sarf etmeden elde ettiklerinin peşinde debelenen, takıntı halinde bir rekabetçiliği yaşamıştı. Böyle bir kişi için arkadaşlık olanaksızdı; bir ateşkes anlamına gelecekti. S. gençliğini sahte putlar peşinde kurban ettiğinin farkına varmıştı; gençliğini kurban ettikten sonra, şimdi de onlara yaşamını kurban ediyordu.

Yirmi dört yaşındaydı, ama bilim adamlarına özgü o ebedi çocukluk ifadesine sahipti. Zayıf, fasulye sırığı gibi bir gövde, soluk yüz, sivilceler, asker tıraşı olmak için çok uzun, taranmak için fazla kısa saçlar. Sempati uyandırmadan melankoli aşılayan şiş gözler, belki de, o McNamara tipi gözlüklerden. O ukalaca, konuşmaya başlamadan evvel dudakları büzmeler. Güzel görünüme, Savonarola* kadar içerlediğini söylemeye gerek yok. Güç, güzellik, sağlık, hatta simetri onu rahatsız ediyordu. Diğer çömezler televizyonda spor programlarını seyrederken o odayı terk ediyordu. Güzel görüntüden başka bir şey olmayan Fredgren gibi yaratıklar onda öyle bir hor görme ve kıskançlık duyguları doğuruyordu ki, anında katatoni eğilimleri göstermeye başlıyordu. Bu onun herhangi bir tutkuya birincil tepkisiydi.

(Kindar Fredgren tasvirimi anımsıyorum. Schipansky'nin özelliklerini mi yoksa kendiminkileri mi tasvir ettiğimi merak etmeye başladım. Giderek daha çok benim, Louis Sacchetti'nin, Mordecai'ın yıllar önce, okul sıralarında "Donovan'ın Beyni" diye adlandırdığı özelliklerinin, bir kâbustan çıkma suretine benzemeye başlıyor.)

* 15. yy. İtalyan katı reformcu din adamı. (ç.n.)

Hiç onu kurtaracak bir özelliği yok muydu? Belki neşesi. Ama hayır, çünkü esprilerine genelde gülmeme karşın, kendi şakalarının doğrudan ya da sinsice öyle bir sıklıkla hedefiydi ki, neşesi bile sonunda sessizliği kadar acıklı oluyordu. Kendi kendini karalamasında ahlaksızca narsist bir yan vardı. Belki kendine işkence etme de denilebilir.

Böylesi kişilere acıma duygusunun en başta gelen (ve bazıları için de dayanılmaz) çekiciliği, o eksiksiz iticiliklerindedir. Azizlerin öpmeyi öğrenmeleri gereken, bu tür cüzzamlıların dudakları.

49.

Baskıyı durdurun! Kurtarıcı bir özellik buldum!

Bugün, utanç içinde itiraf etti: "Müziği severim." Tüm yaşam öyküsünü, bütün boş vakitlerini bu kayda değer hevesle geçirdiği gerçeğini ortaya çıkaramadan anlatmayı becermişti. Zevklerinin sınırları içinde (Messiaen, Boulez, Stockhausen, vs.), S. bilgili ve ayırt edici, ama (karakteristik olarak) tüm deneyimi kayıtlara dayanıyor. Hiçbir konsere veya operaya gitmemiş! Schipansky sosyal hayvanlarımızdan değil. Gene de, *Et expecto resurrectionem mortuorum*'u bilmediğimi kabul ettiğimde, bir misyoner hevesiyle beni kütüphaneye, parçayı dinletmeye götürdü.

Ve o müzik, kulaklarım için yepyeni ve muhteşem bir kullanım oldu! *Et expecto*'dan sonra, *Couleurs de la Cité Celeste, Chronochromie* ve *Sept Haikais*'i dinledim. Tüm yaşamım boyunca ben neredeydim? (Beyrut'taydım herhalde.) Joyce edebiyat için neyse, Messiaen da müzik için o. Sadece şunu söyleyeyim: Vay canına!

("En iyi müzik, bir tür estetik çorbadır" diyen ben miydim? Messiaen eksiksiz bir Şükran günü ziyafeti.)

Bu arada döndürme işlemi de devam ediyor. S., Malraux'nun *Et expecto*'yu iki dünya savaşındaki ölüleri anmak için ısmarladığını söyledi; müziğin bütünlüğü öyleymiş ki, anısına yazıldıklarına dokunmadan onu tartışmak mümkün olmuyormuş. Zamandaşlarının çoğu gibi, S.'nin tarih karşısındaki tutumu sinirli bir sabırsızlık. Büyük anlamsızlıklarının da ör-

nek olarak bir gücü yok. Ama özellikle damarlarında Pallidine'in altını dolaşırken, öyle bir kusursuzluk sergilemek de zor.

50.

Haast'dan beni görmek istediğini bildiren bir not. Belirlenen saatte gittiğimde meşguldü. Bekleme salonunda, karıştırmaya başladığım Valery'nin bir kitabından başka ilginç bir şey yoktu. Hemen altı kalın kalın çizilmiş şu pasaja geldim:

> Eşsiz olma ihtirasının sürüklediği, her şeye kadir olma şevkinin yönlendirdiği üstün zekâlı adam, bütün yaratının, bütün çalışmaların, hatta kendi yüce emellerinin ötesine gitti; aynı zamanda kendine olan bütün sevgisini ve kendi isteklerine olan yeğlemelerini de terk etmişti. Bir anda bireyselliğini feda etmişti... Bu noktaya kadar aklını gururu yönlendirmişti, ama burada gururu tükendi... [Akıl]... kendini yoksul ve çıplak, hedefsiz bir güç olmanın en üst fakirliğinde algılar... O [dahi] içgüdüden yoksun, hemen hemen imgeden yoksun olarak vardır; ve artık gayesi yoktur. Hiçbir şeye benzemez.

Bu pasajın yanındaki boşluğa birisi şunları karalamıştı: "En üstün dahi sonunda insan olmaktan çıkmıştı."

Haast beni görebildiğinde, bu kitabı bekleme odasında kimin bırakmış olabileceğini sordum, Skilliman'dan kuşkulanmıştım. Bilmiyordu, kütüphaneye sormamı öğütledi. Ben de sordum. Kitabı son alan Mordecai'dı. Geç de olsa yazısını tanıdım.

Zavallı Mordecai! Artık türün bir üyesi olmadığını hissetmenin dehşetinden daha korkunç –ve daha insancıl– ne olabilir?

Sefalet; burada yapılanların ifade edilemez sefaleti.

51.

Haast'ın benimle konuşarak birkaç dakika geçirmekten başka acil bir nedeni yoktu. Anlaşılan o da yalnız. Yüksek olasılıkla, Eichmann da Musevi Mülteci Dairesi'nde bir hayli yalnızdı. Sudan sohbetini dinlerken Haast'ın, suçlarının hesabını vermek üzere yargılanacak kadar yaşayıp yaşamayacağı-

nı düşündüm. Onu Eichmann'ın berbat cam hücresinin içinde hayal etmeye çalıştım.

Busk hâlâ kayıp. Aferin ona.

52.

Schipansky, altı yıl önce, M.I.T.'de, MGT'nin himayesinde Skilliman'ın verdiği bir yaz kursunda başından geçen, açıklayıcı özelliği olan bir anısını anlattı.

Kurs nükleer teknolojinin incelenmesiyle ilgiliymiş. Bir derste Skilliman, meslekte "ejderhanın kuyruğunu gıdıklamak" diye bilinen bir işlemi gösteriyormuş. Yani, hiç bir zaman erişilmeyecek bir noktada kritik kütleye erişecek olan iki radyoaktif malzeme blokunu birbirine yaklaştırıyormuş. Gösterinin bir anında Skilliman, kaza süsü vererek, iki bloku gereğinden fazla yaklaştırmış. Geiger cihazı çıldırmış, öğrenciler de kapılara hücum etmişler ama güvenlik görevlileri kimseyi dışarı bırakmamış. Skilliman herkesin öldürücü dozda radyasyon aldığını açıklamış. Öğrencilerden ikisi o anda yıkılmışlar. Ama bu bir şakaymış; bloklar radyoaktif değilmiş ve geiger cihazı da buna göre ayarlıymış.

Bu tatlı numara, öğrencilerin gerçek "panik durumu"nda nasıl tepki göstereceklerini denemek isteyen MGT psikologlarının da işbirliğiyle hazırlanmış. Bu, benim psikoloji biliminin günümüz engizisyonuna dönüştüğü yolundaki savımı doğruluyor.

Bu şakanın sonucu olarak da Schipansky Skilliman'la çalışmaya başlamış. MGT'nin testini, –"deney"e karşı munis bir meraktan başka– hiç bir panik, endişe, korku, tasa belirtisi göstermeden geçmiş. Sadece bir ceset daha soğukkanlı davranabilirdi.

53.

Yağmagöbek Örümcekadam'la bir karşılaşma; korkarım bunun sonucunda kötüleştim.

Schipansky odamda beni ziyarete geldiğinde (merak, sonunda üstün gelmişti), orduya katılmaktan (yaş, kilo, medeni hal göz önünde bulundurulduğunda) kolaylıkla kurtulabile-

cekken, neden Don Kişot'luk edip retçi olarak hapsedilmekte ısrar ettiğimi sordu. Fırsatını yakaladığında bu soruyu sormamazlık eden bir tek kişiye bile rastlamamıştım. (Aziz olmanın rahatsızlığı. İnsan, istemeden de olsa, karşılaştığı kimselerin suçlayıcısı, vicdanları oluyor.)

Skilliman, yanında Kayagöz ve Gayretkeş'le içeri girdi. "Umarım rahatsız ediyorumdur?" diye dostça sordu.

"Hiç de değil," diye cevap verdim. "Rahatınıza bakın."

Schipansky ayağa kalktı "Kusura bakmayın, bana gereksiniminiz olduğunu–"

"Otur Çita," diye kesti Skilliman. "Seni yok etmeye değil, seninle ve arkadaşınla biraz gevezelik etmeye geldim. Bir toplantı. Oyun yöneticimiz Bay Haast, bu arkadaşla daha çok ilgilenmem gerektiğini, gözlemci olarak özel yeteneklerini kullanması için fırsat verilmesi gerektiğini söyledi. Korkarım onu şimdiye kadar gözardı etmiş, Bay Sacchetti'ye önem vermemişim. Çünkü –senin de bunu görmeme yardımcı olduğun gibi– o tehlikesiz birisi değil."

Omuz silktim. "Sezar'ın övgüleri..."

Schipansky hâlâ müteredditi, koltuğunda kıpırdanıp duruyordu. "Eh, her halükârda bana gereksiniminiz olmadığına göre..."

"Garip ama, gereksinimim var. Bu yüzden, otur."

Schipansky oturdu. İki muhafız kapının iki yanına simetrik olarak yerleştiler. Skilliman bir koltuk çekip, çekiştirilen ruh aramızda kalmak üzere karşıma oturdu.

"Ne diyordunuz?"

54.

Sahneyi hatırladıkça, hemen çevremdeki dünya, daktilo, döküntü masa, yıpranmış duvarların dünyası, ritmik olarak büzüşüp şişiyordu, şimdi fındık kabuğu kadar, şimdi sonsuz. Gözlerim ağrıyor; Pankreasım ve beynim, bozuk yemekle doluymuşum ama kusamıyormuşum gibi bir bulantıya neden oluyor.

Metin, ama biraz inlemeyecek kadar değil, biraz sempati beklemeyecek kadar değil.

Hadi Sacchetti, bitir şu işi!

(Skilliman da bugün hastaydı. Genelde hareketsiz olan elleri, tartıştıkça titriyordu. Çenesinin altındaki "ben" mosmor olmuş, öksürdükçe de kükürt kokuları salıyordu, sanki osuruk gibi, veya ekşimiş mayonez gibi. Çürümesinin belirtilerinden sapıkça bir zevk alıyordu, sanki vücudunun ihanetine karşı olan davasındaki delillermiş gibi.)

55.

Skilliman'ın monologu.

"Hadi, hadi, bize ahlak dersi ver Sacchetti. Bu suskunluk sana yakışmıyor. İyi olmanın neden iyi olduğunu söyle. Bir paradoksla bizi erdeme eriştir veya cennete. Hayır mı? Bir gülümseme cevap olamaz. Ben bunu yutmam. Ben gülümseme istemiyorum, paradoks da, erdem de, hatta cennet de istemiyorum. Hepsinin canı cehenneme. Ama cehennem isterim. Hiç olmazsa cehenneme inanmak olası. Cehennem, o her şeyin ortasındaki kör olası meşhur delik. Yan yan bakıyorsun ama dostum, işte orada, açıkça görülüyor. Başka bir şekilde de bakabiliriz. Cehennem termodinamiğin ikinci yasasıdır. Şu donuk, çok uzun yaşamı felakete döndüren ebedi denge. Evrensel bir kötü yönetim, her şey çözülmüş, gidecek hiçbir yer yok. Ve cehennemde bundan da fazlası var. Cehennem bizim *yapabileceğimiz* bir şey. Son olarak, onun cazibesi burada.

"Beni küstah buluyorsun, Sacchetti. Dudağını büküyor, ama bana cevap vermiyorsun. Denememen gerektiğini biliyorsun, değil mi? Çünkü dürüst olursan, kendini benim yanımda bulacaksın. Bırakıyorsun, ama o senin suratına bakıyor – Louie II'nin müstakbel zaferi.

"Evet, günceni okudum. Birkaç saat önce şöyle bir göz gezdirdim. Bu etkili konuşmayla nereye varmak istediğimi sanıyorsun? Çita'ya da okutman gereken bazı bölümler var, böylece o acınacak kişiliğini biraz düzeltmeyi deneyebilir. Yüz yüze olduğunuzda onu bu kadar hor gördüğünü sanmam. Louis gibi azizlerin öpmesini öğrenmesi gereken dudaklar aslında senin gibi cüzamlılarınki dostum. Vay canına, ne biçim Freudcu mecazlar!

"Ama biz hepimiz insanız, değil mi? Dinbilimcilerin üzüntüyle fark ettikleri gibi, Tanrı bile insan. Bize Tanrı'yı anlat Sacchetti, hani şu artık inanmadığın Tanrı'yı. Bize değerleri ve neden kendimize biraz değer edinmemiz gerektiğini anlat. Çita ve ben, ikimizde de biraz değer eksikliği var. Ben onları, mimarinin kuralları gibi, iktisadın yasaları gibi, keyfi bulma eğilimindeyim. Benim değerlerle ilgili sorunum bu. Keyfi, veya daha kötüsü, kendine yontan. Demek istiyorum ki, ben de yemek yemesini severim; ama fıstık ezmesini ölümsüz, ebedi Panteon seviyesine çıkarmanın gereği yok, Tanrı aşkına! Fıstık ezmesine dudak büküyorsun ama, seni tanıyorum Sacchetti – başka ziller çaldığında ağzının suyu akıyor. *Paté foie gras, truite braisée, truffles.* Fransız değerlerini yeğliyorsun, ama bağırsaklara inince hepsi de aynı boka dönüşüyor.

"Konuş benimle, Sacchetti. Bana bazı uygun değerler göster. Kaybolan Tanrı'nın tahtında hiç parıltı kalmadı mı? Güce ne oldu? Bilgiye? Sevgiye? Kuşkusuz eski üçlemeden birinde anlatmaya değer bir şeyler vardır?

"Biz ahlakçılar için gücün, biraz sorunlu, biraz kaba kaçtığını itiraf etmek istiyorum. Tanrı'nın babacan rolünde olduğu gibi veya bir bombada olduğu gibi, güç acımasız olma eğilimindedir. Gücün başka değerler tarafından yönlendirilmesi –ve engellenmesi– gereklidir. Ne gibi? Sacchetti, neden sesini çıkarmıyorsun?

"Bilgi? Bilgiye ne dersin? Haa, bilgiyi de es geçmeyi yeğleyeceğini görebiliyorum. Bu elma biraz midemizi bozar, değil mi?

"Böylece dönüp dolaşıp Sevgiye geldik, şu başkasının olan fıstık ezmesine. Ego nasıl da dar sınırlarını büyütüp, hemen hemen her şeyin üzerini ince bir tabakayla örtme özlemi duyar! Çok genel konuştuğumun farkındasındır. Sevgiden söz ederken özel durumlardan kaçınmak akıllıca olur, yoksa kendimize yontmaya başlarız. Örneğin, insanın annesine duyduğu sevgiyi alalım – insan sevgisinin paradigmasının ta kendisi; ama insan onu, dudaklarının meme ucunu emdiğini hissetmeden düşünemez. Sonra, insanın karısına olan sevgisi

var, ama bu da Pavlovcu "Ödül!" suçlamasından kaçınamaz. Ödül artık fıstık ezmesi olmasa da. Bunlardan daha ince sevgiler de var; ama en yücesi, en fedakârı bile köklerini bizim fazlasıyla insani doğamızdan alır. Göksel Damat üzerine indiğinde, Theresa'nın manastır duvarlarının arkasında nasıl kendinden geçtiğini düşün. Ah, Freud hiç yazmasaydı, hepimiz ne kadar mutlu olacaktık! Sevgiyi savunmak için bir şeyler söyle – Haydi Sacchetti, geç olmadan söyle.

"Değerler! Bunlar senin değerlerin! Onların hiçbiri yaşamın monotonluğunda adımlarımızı sağlamlaştırmada, dişlileri pek sevdikleri günlük işlerde düzgün tutmada bizim yanımızdan eksik olmadılar. Besleme kanallarında, günlerin ve gecelerin dönüşümlü dünyasında, tavuktan yumurtaya, yumurtadan tavuğa, tavuktan yumurtaya kapalı döngü. Hiç bunu kırmak istediğin olmadı mı?"

56.

Monolog sürüyor.

"Aslında Tanrı'nın sonunda ölmüş olması iyi oldu. O kadar ukalaydı ki! Bazı bilginler, Milton'ın Tanrı'yı seveceğine düşmanlarını sevmesini yadırgadıklarını itiraf etmişlerdir. Ama bunda olağandışı bir şey yok. Evangelistler bile ateşi cennet yerine cehennemden aşırır. Ona kuşkusuz daha dikkatli davranır. Anlamlı demesek bile, o kadar daha ilginçtir ki! Cehennem gerçeklere sandığımızdan daha yakındır.

"Haydi dürüstlüğü biraz daha ileri götürelim. Cehennem sadece cennetten daha tercihe şayan bir yer değildir. Yaşam sonrası hakkında –erişmek için çaba sarf etmeye değecek– insanın hayal gücünün yaratabildiği tek açık kavramdır. Mısırlılar, Yunanlılar ve Romalılar uygarlığımızı kurmuşlar, tanrılarıyla doldurmuşlar ve o akıllarıyla, yeraltında bir cennet biçimlendirmişler. Bu uygarlığın mirasına konan, doktrinlerinin düşmanı Museviler, tanrıları şeytan, cenneti de cehennem diye adlandırmışlar. Ah, yukarılarda, tavan arasında yeni bir cennet olduğunu iddia etmişler, ama bu inandırıcılığı olmayan bir aldatmaca. Şimdi, biz o tavan arasına çıkan merdivenleri bulduktan sonra, o kimsenin oturmadığı sonsuz boşluğa

istediğimiz kadar uzanabildikten sonra, o cennet için oyun bitmiştir. Cehaletin gücünü hiç bir zaman küçümsememek gerekir ama Vatikan'ın bu yüzyılı çıkaracağını sanmam. Ah, Vatikan'ın cehaletinden söz etmiyorum, cennet aşkına! Onlar destenin ne yönde karıldığını her zaman gayet iyi bildiler.

"Bu kadar cennet yeter, Bu kadar Tanrı da yeter! İkisi de yok. Şimdi duymak istediklerimiz cehennem ve şeytanlar hakkında. Güç, Bilgi ve Sevgi değil – İktidarsızlık, Cehalet ve Nefret, şeytanın üç çehresi. Açık sözlülüğüm seni şaşırttı mı? Elimi gösterdiğimi mi düşünüyorsun? Hiç de değil. Tüm değerler fark edilmeden karşıtlarına dönüşürler. Her iyi Hegelci bunu bilir. Savaş barıştır, cehalet güçtür ve özgürlük esarettir. Buna, Freud'un bıkmadan ispat etmeye çalıştığı gibi, sevginin nefret olduğunu da ekleyebilirsin. Bilgiye gelince, felsefenin toz olup epistemolojinin çıplak iskeletine, buradan da daha da çıplak bir agnoiolojiye dönüşmesi, çağımızın skandalıdır. Bilmediğin bir sözcük mü buldum, Louis? Agnoioloji cehaletin felsefesidir, filozoflar için bir felsefe.

"İktidarsızlığa gelince, neden sözü sana bırakmıyorum Çita? Ah, bakın nasıl da yüzü kızardı. Benden ne kadar nefret ediyor, üstelik o nefretini ifadede ne kadar çaresiz. Nefrette de, sevgide olduğu gibi iktidarsız. Endişelenme Çita, bu kökünde, bizim ortak durumumuz. Sonunda, bütün bu işler bittiğinde, her atom kendi başına kalıyor; soğuk, hareketsiz, yalıtılmış, başka bir parçacığa değmeden, hiç momentum bırakmadan, kaput.

"Bu sahiden o kadar korkunç bir kader midir? O büyük gün geldiğinde, evren, en azından çok daha düzenli olacak. Her şey bağdaşıklaşmış, eşit uzaklıklı, sakin. Bana ölümü anımsatıyor, beğeniyorum bunu.

"Bir de listeme koymayı unuttuğum değer var tabii: Ölüm. O yıpratıcı tekdüzeliği kıracak bir şey. İnanılması çok zor olmayan bir sonraki yaşam var.

"Sana sunduğum değer bu, Çita; sana da Sacchetti, eğer kabul etmeye cesaretiniz varsa. Ölüm! Sadece sizin kişisel ve önemsiz ölümünüz değil, evrensel boyutlarda bir ölüm. Ah, belki o zamanın sonundaki sıcak ölüm değil –bu çok şey iste-

mek olur– ama, ancak fark edilebilecek şekilde, bu amaca giden bir ölüm.

"Bütün boktan insan ırkının sonu, Sacchetti. Ne dersin evlat, buna inanır mısın?

"Yoksa önerim çok mu ani geldi? Tam takım ansiklopedi almaya niyetin yoktu, öyle mi? Peki, ona biraz zaman tanı, bırak otursun. Bir hafta sonra gene gelirim, bu arada karına da danışabilirsin.

"Son olarak şunu söyleyeyim, azıcık kendisi hakkında bilgisi olan birisi, hiç bir şeyi bundan kurtulmaktan fazla arzulamaz. İyice kurtulmaktan başka. Biz, Freud'un süslü sözleriyle, ölü olmayı arzularız.

"Veya senin sözlerini tekrarlayalım: 'Ey Hastalığın Kuklası, yok et! Her şeyi ve bizi yok et.'

"İşin en heyecanlandırıcı yönü ne biliyor musun? Bu işin olası olması. Tanrısal güce sahip silahlar yapmak olası. Bu küçük dünyayı, çocukluğumuzda maytaplarla domatesleri patlattığımız gibi parçalayabiliriz. Tek yapacağımız silahları yapıp sevgili hükümetlerimize vermek. Gerisini getireceklerinden emin olabiliriz.

"Bize yardım edeceğini söyle. Bize, hiç olmazsa ahlaki desteğini vereceğini söyle.

"Ne – hâlâ suskun musun? Seninle konuşmak hakikaten hiç eğlenceli olmuyor, Sachetti. Onda seni eğlendirecek ne bulduğunu merak ediyorum Çita. Şimdi, eğer hazırsan. Sanırım yapmamız gereken işler var."

57.

Hep beraber, muhafızların eşliğinde odayı terk ettiler, ama Skilliman dayanamayıp, son bir vuruş yapmak için geri döndü. "Kendini üzme, Louis. Ben senden daha iyi olmak durumundayım, çünkü biliyorsun, evren benden yana."

Schipansky ortalıkta yoktu, bu yüzden onu üzme korkusu olmadan bir karşılık verebilirdim: "İşte benim bayağı bulduğum da bu."

Birden süngüsü düştü, çünkü cevap vermeyeceğime güvenmişti. Birden bire o artık şeytan değil, sadece orta yaşlı,

saçları seyrelen, kılıksız, pek de birinci sınıf olmayan bir yönetici olmuştu.

58.

Düşmanlarımıza acımak ne kadar da rahatlatıcı bir şey. Daha fazla çaba gerektiren nefretten bizi kurtarıyor.

Çaba... "Acıyor" demek bile çok büyük çaba.

59.

Düzelemedim. Yüzleşme anındaki etkisizliğimden dolayı şimdi kendi kendimi suçluyorum. Sükut, Tanrı'nın işini pek iyi görmüş olmasına karşın, benim kalkanım olamadı. Acıtıyor. Ama ne cevap verebilirdim ki? Skilliman, hepimizin öyle olduğundan korktuğumuz şeyi söylemeye cesaret etmişti ve İsa bile sonunda kendini baştan çıkarmaya çalışana, sadece "git!" diyebilmişti.

Ah, Sacchetti, nasıl da dönüp dolaşıp aynı yere, İsa'yı taklide geliyorsun.

60.

Zayıflıyorum, zayıflıyorum.

Hastalık denizi taştı. Artık kum torbaları da yetişmiyor. Evimin damından, su baskınını bekleyen boş sokakları seyrediyorum.

(Ey Tanrım, kurtar beni; sular ruhuma kadar geldi. Derin batağa saplanıyorum, duracak yer kalmadı. Dalgaların boyumu aştığı derin sulara geldim.)

Bir kez daha revirde su bardağını seyrediyorum. Artık sürekli ağrı kesicilerle durabiliyorum.

Kimse ziyaretime gelmiyor.

61.

Daha da zayıfım.

Yazılar gözlerimin ırzına geçmeden, bir seferde bir saatten fazla okuyamıyorum. Haast geldi (yalnızlık yakınmalarımdan mı?) ve ondan, bana yüksek sesle okuması için birini vermesini istedim. Bunu düşüneceğini söyledi.

62.

Milton, şu anda yaşıyor olmalıydın. Veya daha iyisi, üç kızın. Zavallı Gayretkeş, şiir okuyamıyor, başka dil bilmiyor ve uzun sözcüklerde duraksıyor. Sonunda ona Wittgenstein okutmaya başladım. Onun şaşkın, müteredditi okumasıyla kehanet dolu cümleler arasındaki kontrastta, bir müzik var sanki.

Benim baskım, Mordecai'ın raflarından, üzerinde onun notlarıyla geldi, yorumların yarısını anlayamadım.

63.

Daha mı iyiyim, yoksa daha mı kötü? Artık neye göre yorumlayacağımı da anlayamıyorum. Artık ayaktayım, ama hâlâ ilaç alıyorum. Gayretkeş, benim talimatlarımla, tasarladığım Gerçekler Müzesini yapıyor.

Başyapıt'tan kalan teçhizat hâlâ terk edilmiş tiyatroda duruyordu. Haast onları başka bir odaya taşıttı, ama çok dikkatle taşınmasında ısrar etti. Batıl itikatlar bizi, ölmüş bile olsa yönlendiriyor.

64.

Bir ek:

Rahip Augustus Jacks, belirtilmeyen bir akut rahatsızlık nedeniyle Beyaz Saray'a olan ziyaretini ertelemiş.

65.

Yeni elde edilen bir bilgi:

Ünlü Anglo-Amerikan şair Lee Harwood, kendi icadı olan bir dilde yazdığı şiirleri yayınlamaya başladı. Bu "neoloji"leri inceleyen dilbilimciler, Harwood'un, bu dilin esasta, herhangi bir sözlü veya yazılı dilden türetilmediği yolundaki iddiasını doğruladılar. Harwood, Tucson, Arizona yakınlarında, bu dilin konuşulacağı ve "çevresinde uygun bir kültürün gelişebileceği" ütopik bir topluluk kurmak amacında. Halihazırda on iki eyaletten üç yüz kişi bu projeye katılmak için baş vurdu.

66.

Davetiyeler gönderdim. Müzenin açılışı, yarın akşam on bir için planlandı. Davetiyeler fuzuliydi, çünkü Haast herkesin orada olacağına dair söz verdi.

67.

Müze açıldı ve kapandı. Gereğinden fazla kanıt vardı ve amacıma ulaştım.

Bütün toplananları ilk gören Skilliman oldu. Vaizey cinayetlerinin, katillerin basına göndermek inceliğini gösterdikleri fotoğrafları karşısında bir öksürük krizine tutuldu. Nefesini topladığında kızgınlıkla bana döndü ve sordu: "Bunu ne zamandır biliyordun, Sacchetti?"

"Hiç biri tam olarak gizli bilgi değil doktor, hepsi gazetelerden geldi." Kuşkusuz, Schipansky aracılığıyla Skilliman'ın pek gazete okumadığını öğrenmiştim.

O arada çömezler için de ortalık aydınlanmaya başlamıştı. Fısıldaşarak etrafımızda toplandılar. Duvardaki el yazısıyla yüz yüze gelen Haast, çaresizlik içinde bir çevirmen aranıp duruyordu.

Skilliman tavırlarını belirgin şekilde yumuşatmış, daha medeni olmaya çalışıyordu. "Bu kupürlerin ilkinin tarihini sorabilir miyim?"

"Adrienne Leverkühn *Uzay Fügleri*'nin prömiyerini 30 Ağustosta yaptı. Ama onun durumu en sorunlu olanı. Onu, Aspen çok yakın olduğu ve kesinlikle lezbiyen olduğu için müzeye aldım.

"Tabii!" dedi, gene kızgınlığı galip gelmişti. "Ne kadar aptalım."

"Sen de mi?" diye candan bir ifadeyle sordum. Ama o bunu pek komik bulmamıştı. Eğer vücuduyla arası daha iyi olsaydı, eminim beni yumruklardı.

"Siz ikiniz ne konuşuyorsunuz?" diye sordu Haast, çömezleri iki yana itip bize doğru yaklaşırken. "Bu ne? Neden hepiniz gazete kupürleriyle bu kadar ilgileniyorsunuz? Korkunç bir cinayet, bunu kabul ediyorum, ama polis yakında katilleri bulacaktır. Öyle mi? Katili mi buldunuz?"

"Şu son aylarda açıklamaya çalıştığım gibi, katil sensin H.H. George Wagner'ın katili, Mordecai'ın, Meade'in ve yakında da benim."

"Saçmalık, Louis!" Kendini desteklemesi için Skilliman'a doğru döndü. "Delirdi. Hepsi, sona doğru deliriyorlar."

"Bu durumda, bütün dünya yakında onun gibi olacak," diye açıkladı, açık sözlü çömezlerden biri olan Watson. "Çünkü, görünen o ki, bütün dünyaya –en azından tüm ülkeye– sizin Pallidine'inizin bulaşmış olduğu kesin."

"Olanaksız!" Diye, hâlâ sarsılmaz bir ifadeyle açıkladı Haast. "Kesinlikle olanaksız. Güvenliğimiz..." Artık Haast bile anlamıştı. "O?"

"Tabii ki," dedim. "Aimée Busk. Evet, kuşkusuz o."

Sinirli sinirli güldü. "Yaşli Siegfried mi? Bekâretini kaptırdığını mı söylemek istiyorsunuz? Güldürmeyin beni!"

"Eğer bekâreti gitmediyse," dedi Skilliman, "birisi Siegfried hattını yandan dolaşıp arkadan saldırmış."

Haast'ın kırışıkları sıklaşıp bir inanamama dokusuna dönüştü. Sonra, anlayışın ardından, tiksinti geldi. "Ama kim... demek istiyorum ki!"

Omzumu silktim. "Herhangi birimiz olabilir, sanırım. Hepimiz odasında özel seanslara katıldık. Sizi temin ederim ki ben değildim. Yüksek olasılıkla Mordecai'dır. Hatırlarsanız, öyküsü iyi doktorumuza dayanıyordu. Aynı zamanda, öyküde kadın kahraman Lucretia'nın arkadan yapıldığına dair bir ima vardı, ama kabul etmem gerekir ki bu şüphem sonradan doğdu."

"Vay orospu çocuğu! O kara kıçlı piçe oğlum gibi güvenmiştim!"

68.

Haast'ın işin içinde kişisel ihanetten öte bir şeyin olduğunu anlaması biraz zaman aldı. Bu arada Skilliman kaybolmuş, sonuçları değerlendirmek üzere kuluçkaya yatmıştı. İnanıyorum ki ilk ve en güçlü tepkisi aldatılmak olmuştu: Dünyaya kendisi son vermeyi o kadar çok istiyordu ki.

69.

Haast'a her şeyi açıklamam gerekti. Ona not defterlerimi ve salgının gelişmesi konusundaki farklı değerlendirmelerimi verdim.

Busk'ın maceralarının kampı terk eder etmez (22 Haziran) başladığı varsayılırsa, ektiği tohumların ilk ürünlerinin ağustos ortası veya sonunda ortaya çıkması gerekiyordu. Benim gelişme hızı tahminlerim Kinsley'in yeni baskısına dayanıyordu, yani biraz muhafazakârdı. Serbest cinsel ilişkinin (ve zührevi hastalıkların) eşcinseller arasında daha yaygın olması, özellikle hızlı yayılmanın çok önemli olduğu ilk safhalarda, süreci hızlandıracaktı. Müzemdeki gerçekler eşcinselliğin yaygın olduğu alanlarda "çarpıcı ilerlemelerin" ağırlıkta olduğunu gösteriyordu: sanat, spor, moda, din ve seks suçları.

İki ay daha geçerse, nüfusun yüzde 20 ila 35'i yükselen dâhiler olma yolunda olacaktı. Hükümet olayın arkasındaki tüm gerçekleri açıklamazsa tabii. Zührevi hastalıklara karşı daha müphem ikazlar, otuz yıldır ordunun yayınladığı eğitim filmlerinden daha çok etkili olamayacaktı. Belki daha da az, çünkü günümüzde prezervatiften çok Penisiline güvenme eğilimi vardı. Ne acı ki Penisilin, Pallidine üzerinde hiç etkili olmuyordu.

70.

Sanırım Haast artık ne olduğunu tam olarak anladı. Tehlikenin tamamen açıklanmasından başka hiç bir şeyin etkisi olamaz. Çizelgelerime göre, şimdiden profesyonel fahişelerin yarısına hastalık bulaştı. Salgın geometrik olarak ilerleyecek.

71.

Revire daha sık yatmaya başladım. Bu arada akıl, kendi yolunda ilerliyor.

"Neden söz ediyordum? Ha, evet..."

Böyle olanaksız bir aşkı kimin –ve neden– başlattığını düşünerek eğleniyorum. Mordecai mı? Ve acaba sadece kişisel bir nefret sonucu, Amerika'nın Büyük Beyaz Orospusu'yla ödeşmek için mi? Yoksa Busk'ın tepkisini tahmin etti de bu

daha büyük bir intikam planının parçası mıydı?

Ve Busk karısı. Neden küçük pis spiroketi içeri aldı? Acaba onun bir parçası (örneğin kıçı), yıllardır, büyük kara bir aygır kapıyı kırıp içeri girsin diye mi bekliyordu? Yoksa daha da mı ileri görüşlüydü? Mordecai sadece bir aracı, onun kanıyla gizli hastalık arasında bir köprü müydü? Kuşkusuz teslim olmasında Faustçu bir unsur vardı. Prometheus'unki gibi bir hediyeyle Kamp Arşimet'ten kaçmak, o zaman bile planlarına dahil miydi? Pandora, yabancının hediyesini, o gider gitmez açmak için mi kabul etmişti?

Bizi izlemeye devam edin.

72.

Haast'a dün bütün gün ulaşmak mümkün değildi. Sabah oldu, hâlâ benimle konuşmayı reddediyor.

Bir açıklamanın geleceğine dair, televizyonda henüz hiçbir belirti (Beyaz Saray'da kıpırtı, Wall Street'te sarsıntı, gerçeğe yaklaşan söylentiler) yok. Hükümet haberin geciktirilemeyeceğini idrak etmedi mi? Yüzde otuz sivil kayıpla, bir sanayi toplumu varlığını sürdüremez.

Ve en büyük tehlike de bu değil. Bu kadar çok yönlendirilemeyen dahinin, birdenbire ortalıkta gezmeye başladığını düşünün. Örneğin, üniversite sistemimizin ayakta kalabileceğini hiç sanmıyorum. (Yoksa bu bir temenni mi?) Dinler daha şimdiden oraya buraya sapmaya başladılar (örneğin, Jacks). Cinsel ilişki yasağı sayesinde hiç olmazsa Katolik kilisesi adamlarını koruyacaktır.

Ama başka yerlerde, tam da toplumun dengesini sağlayacak olanlar etkilenecek: iletişim sanayii, idari kademeler, hukuk, idare, tıp, eğitim kurumu.

Öf, ne biçim bir yıkım olacak!

73.

Işığım söndü, uzun bekleyişe başladım.

Alışık olmadığı görevi Gayretkeş'i sinirli yaptı. İyi niyetini yeni isteklerle zorlamaya hiç niyetim yok.

Braille?

Ama ellerim titriyor.

Hafızamın görüşü hâlâ yerinde. İsviçre'nin tepelerindeki (gerçekten dağlardan daha güzeller) yürüyüşler, ahşap ve taş avcı kulübeleri arasında Andrea'yla geçirdiğimiz o gün, gülümsemesi, gözlerinin altındaki damarların olanaksız mor rengi, gündelik yaşamın masasının üzerinde biriken bütün o ışıltılı durağan-yaşamlar.

74.

Laforge şöyle yazmış: "*Ah! que la vie est quotidienne!*"*
Ama onun güzelliği de tam burada.

75.

Hafızanın müziği de var (olmalı, eninde sonunda ilhamın anası da o), dinlenen veya dinlenmeyen. Dinlenmemiş olanlar daha tatlı. Karanlık yatağımda yatıp mırıldanıyorum:

Işıltı gökten düşer;
Genç ve güzel ölür kraliçeler;
Tozdu Helen'in gözlerini örten,
Hastayım, ölüyorum ben.
Tanrı bize acısın!

76.

Söylememiştim, değil mi? O kadar çok sözcükle değil. Bir tek sözcükle de değil: Kör.

77.

Yavaş yavaş yazıyorum; aklım hep başka yerlerde. Bu kayıtları sürdürebilmem için daktilomun tuşlarına çizikler yaptılar. Sonunda itiraf etsem mi? Günlüğümü sevmeye başladım. Artık o kadar yalnızım ki, bazı devamlılıkların olması rahatlatıcı oluyor.

78.

Haast benim ziyaretime gelmedi, muhafızlarla doktorlar

* "Ah! Yaşam ne kadar gündelik!" (ç.n.)

da tam tekmil bir salgını önlemek için bir şey yapılıp yapılmadığını söylemiyorlar. Gayretkeş bana artık revirde radyo ve televizyonun yasak olduğunu söyledi. Mecburen, ona inanmak durumundayım.

79.

Beni gözleyip gözlemediğini bilmiyorum. Eğer gözlüyorsa, olasıdır ki bu sayfanın sonunu göremeyeceğim.

Gayretkeş, şikâyetlerimin destekçisi ve istekli dinleyicisi olmaktan çıkıp işkencecim oldu. Bir deney hevesiyle her gün eziyetlerini biraz daha ileri götürüyor (Ölçüm). Başta genel mekânlara gitmek istedim; kütüphaneye, yemek salonuna, vs., ama sonra –üstü kapalı sözlerden, boğuk kahkahalardan, eksik bir çataldan– açıkça belli oldu ki, bu sahneler onu cesaretlendiriyor. Bugün, sabah çayımı içmek üzere otururken, Gayretkeş iskemlemi altımdan çekiverdi. Yüksek sesle güldüler. Sanırım sırtımı yaraladım. Doktorlara şikâyet ettim ama korku onları robota dönüştürmüş. Belirtileri sormak dışında benimle konuşmamayı adet edindiler.

Haast'ı görmek istediğimde, bana meşgul olduğu söyleniyor. Deney için artık bir önemimin kalmadığını gören muhafızlar Skilliman'a göre hareket ediyorlar, o da sürekli çaresizliğimle alay ediyor. Bana Samson diye seslenip saçımı çekiyor. Yediklerimi pek tutamadığımı bildiğinden, "Ne bok yiyorsun, Samson? Tabağına ne tür bir bok koymuşlar?" diye soruyor.

Gayretkeş herhalde odanın dışında, veya yazdıklarımı okumuyor. Onu kaçırmak için bütün günümü Fransızca şiirler yazarak geçirdim. Aynı şikâyetleri başka dillerde de yazdım, ama bir cevap gelmediğine göre, artık Haast'ın yazılarımı çevirtme zahmetine katlanmadığı sonucuna varmalıyım. Veya bana ne olduğuyla artık ilgilenmediği sonucuna.

Garip – Haast neredeyse bir arkadaş gibi görünmeye başlamıştı.

80.

Schipansky bugün beni ziyarete geldi, yanında da iki çömez daha getirdi – Watson ve Quire. Konuya değinilmemiş olmasına karşın, buradan sükutumun tartışmayı kazandığı sonucu çıkıyor. (Yeteri kadar ip verirseniz, şeytanın her zaman kendini asacağına güvenebilirsiniz?)

Dün ve evvelsi gün Schipansky'ye onu göremeyecek kadar hasta olduğum söylenmiş. Muhafızları ancak Fredgren'in yardımıyla ve greve gideceği tehdidiyle geçebilmiş. Skilliman tarafından benimle görüşülmesi yasaklanmış. Fredgren, Schipansky'yi revire sokabilmek için Skilliman'ı atlayıp Haast'a gitmiş.

Memnun olmama karşın, ziyaret sadece bana yabancılaşmamın derecesini göstermesi açısından yararlı oldu. Yatağımın başucunda, sessiz veya gereksiz şeyler mırıldanarak oturdular, sanki ben ölmek üzere olan bir akrabalarıymışım ve ne onların bana ne de benim onlara artık hiç bir faydamız dokunmazmış gibi.

81.

Buradalarken, onlara tarihi sormaya cesaret edemedim. Artık ipin ucunu kaçırdım. Mantıken daha ne kadar yaşamayı umabileceğimi bilmiyorum. Bilmek de istemiyorum. Durumum o kadar kötüleşti ki, artık bir an evvel olmasını istiyorum.

82.

Biraz daha

iyi

hissediyorum.

Ama çok değil. Schipansky Messiaen'in *Chronochromie*'sinin Sarch tarafından icra edilen yeni kaydını getirdi. Onu dinlerken, zihnimin dişlerinin gerçekliğin çarklarına yavaş yavaş oturduklarını hissedebiliyordum. Bütün ziyareti boyunca Schipansky beş sözcük bile söylemedi.

Kör olunca sessizliği yorumlayacak çok az ipucunuz oluyor.

83.

Tek ziyaretçim Schipansky değil. Gayretkeş, onu hizmetlerinden azat etmiş olmama karşın, bana numaralarını yapmak için genellikle yemek saatlerinde geliyor. Ayak seslerinden onu tanımayı öğrendim. Schipansky, Haast'ın ona hakim olmaya söz verdiğini söyleyerek beni yatıştırmaya çalışıyor, ama, nasıl olur da birisini muhafızlarından koruyabilirsiniz?

84.

Bir acı krizinden sonra genellikle, aklın görüntünün peçesini kaldırdığı izlenimini veren bir bayram hali oluyor. Sonrasında, gerçek yaşama geri dönüldüğünde, uzaklardan getirdiğim altın külçelerine bakıyorum ve sahte olduklarını görüyorum. Kimin keleğe geldiğini sormayın. Ben geliyorum.

Hayal kırıklığı; zihin şimdi bile bir kimyasal madde tüpü olduğuna göre, onun gerçeklik anı oksitleşme hızının bir fonksiyonudur.

85.

Thomas Nashe hâlâ bana dadanmış durumda. Dizelerini tesbih taneleri gibi sıralıyorum.

Fiziğin de solması gerekir;
Her şey bitsin diye yapılır;
Salgın son hız sürüyor;
Hastayım, ölmeliyim–
Tanrım bize acı!

86.

Schipansky, Watson, Quire ve yeni bir dönek, Berness günlerini nöbetleşe bana göz kulak olarak geçirdiler. Bu (inkâr etmelerine karşın), Skilliman'ın açık emirlerine bir meydan okuma. Çoğunlukla kendi işlerine bakıyorlar, ama bazen bana okuyorlar, bazen de konuşuyoruz. Watson, durduğum yeni ve daha yüksek konumdan baktıktan sonra, yeni bir şans tanınsaydı gene de retçi olup olmayacağımı sordu. Karar ve-

remedim, bu gene de olacağım anlamına geliyor galiba. Sadece tutarlı görünebilmek için neler yapıyoruz!

87.

Schipansky sonunda itiraf korkusunu yendi. Skilliman'ın konuşmamızı kestiği günden beri, kötünün çekici güçleriyle iyinin suskun güçleri arasındaki aynı dengesiz dialoga dalmıştı.

"Kendi kendime, bir gerekçe bulmam gerektiğini söyleyip duruyorum. Ama gerekçeler hep çift geldi – lehte ve aleyhte, tez ve antitez, hep kusursuz bir denge halinde. Sonunda işi bağlayan gayet mantıksız bir düşünce oldu. Vickers'ın *Die Frau Ohne Schatten*'den söylediği bir aryayı dinliyordum. Yalnızca bu. Ve düşündüm ki böyle söyleyebilseydim! Sanırım yaşımı ve başka şeyleri düşündüğünüzde, bu tabii ki olanaksız. Ama bunu istedim, evvelce hiç bir şeyi istemediğim gibi. Beklediğim bu olmalıydı, çünkü ondan sonra hiçbir açmaz kalmadı.

"Eğer buradan çıkabilirsem ve ölmeyeceksem, bunu yapacağım. Şan çalışacağım. Ve bunu bilerek, bu kararı alınca, kendimi... çok iyi hissettim. Ve işin kötü tarafı, tam da yaşamak isterken, yaşayamayacak olmam."

"Kalan zamanında ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordum.

"Tıp çalışmaya başladım. Şimdiden bir hayli biyoloji öğrendim. Zor değil. Tıp okulunda öğrenmeleri gereken bir sürü şeyin hiç anlamı yok."

"Ya Watson, Quire ve Berness?"

"Fikir aslında Watson'ındı. Onda kıskandığım bir özellik var, o anda yaptığı şeyin en doğru ve mantıklı iş olduğunu düşünebiliyor. Skilliman onunla konuşarak bir yere varamıyor ve onun inatçılığının bize çok yardımı dokunuyor. Üstelik artık dört kişi olduğumuz için –sizi de sayarsak beş– onun söylediklerinin, tehditlerinin bizi rahatsız etmemesi daha kolay."

"Bir şans olduğunu düşünüyor musunuz?"

Birkaç dakikalık sessizlik. Sonra: "Kusura bakmayın Bay

Sacchetti, baş sallamamı görmediğinizi unutmuşum. Hayır, pek şans gözükmüyor. Bir çare bulmak her zaman için bir deneme yanılma meselesi. Zaman, para ve teçhizat gerekli, en çok da zaman."

88.

H.H. aşağılık şirketin yetkililerinin, salgının varlığını açıklamayı reddettiklerini söyledi. Spiroketi kendi olanaklarıyla bulan bazı doktorlar, para veya daha uygunsuz yöntemlerle susturulmuşlar.

Bu arada gazetelerdeki başlıklar günler geçtikçe garipleşiyor. Dallas ve Fort Worth'da başka bir süper cinayetler dalgası başladı. Bir tek haftada üç müze soygunu gerçekleşti, Kansas City Şehir Meclisi de Parklar Müdürü olarak Andy Warhol'la anlaşmış. Dünya gerçekten bitiyor. Buz ile değil, ateş ile değil, merkezkaç gücüyle.

89.

Bir felç. Sol elim tutmuyor, bunu sağ işaret parmağımla yazıyorum, zor bir iş.

Çoğunlukla karanlığımın cesametini düşünüyorum veya Milton gibi kutsal ışığı.

90.

Şarkılar, Nashe'inkiler veya benimkiler, artık beni Muzak'tan fazla teselli etmiyor. Bu korkunun delik deşik ettiği ulvi düşünceler, ağaçların dallarını kırarak yere çakıldılar.

Avcı tepesine dikiliyor, ölmemiş, tam ölmemiş. Bir kanadı kalkıyor, hareketsizleşiyor, gene kalkıyor. Ölmemiş, tam ölmemiş.

91.

Etlerim dağılıyor, Akciğer zorlanıyor, mide de yanlış asitler üretiyor. Her yemek mide bulandırıyor, on beş kilo kaybettim. Yürümemeyi yeğliyorum. Kalp atışları düzensiz. Konuştuğum zaman canım yanıyor.

Gene de karanlıktan, o kara kutudan hâlâ korkuyorum.

92.

Keşke bir koza olsaydım! Keşke o eski, sevgili mecazlara inanabilseydim! Keşke şu son günlerde biraz aptal olabilseydim!

93.

Skilliman muhafızları bulmaya gitti, Quire da Haast'ı arıyor. Bir karşılaşma olmuş, kısaca şöyle:

Schipansky ve üç arkadaşı, yanlarında iki başka çömezle yanıma geldiler. Onların da katılımıyla Sk.'nın asistanları altıya altı, eşit bir şekilde dağılmış oldular. Konuşma, her zaman olduğu gibi, bir çare bulma çevresinde gelişiyordu. Bugün kritik kütleye erişmiş olmalıyız, çünkü sonunda saf tıbbi çözümlerden ayrıldık. Bir düzine veya daha fazla olanaksız çözüm içinde, kilidi açacak bir tane çıkabilir! (Ama, kuşkusuz Mordecai da simya projesine bu tür bir çaresizlik mantığıyla sarılmıştı.) Şunlardan söz ettik: Mekanik beyin dalgası kopyalaması ve kaydı çalışmaları; bir çare bulunana kadar Yoga ve diğer yaşamı askıya alma yöntemleri dondurarak suyunu alma gibi. Hatta, Tanrı yardımcım olsun, zaman yolculuğu, aynı gayeyle, (görecelik karşıtı bir kurama göre) yıldızlar arası yolculuk yapıp çarenin bulunduğu zamana gitmek. Nasıl olsa bir mucize beklediğimize göre, Sch. Tanrı'dan bir yanıt alabilmek için küresel bir gayret önerdi. Korkusuz Berness kaçmayı (!!!) önerdi, ben buna karşı çıktım. Gizlilik o kadar olanaksızdı ki, muhafızların tamamen haberdar olmaları durumunda bile işleyecek bir kaçış planı olması gerekliydi. Zaman doluyor. Ne yazık, 100'e erişmeyi o kadar çok arzuluyordum ki.

94.

Tanrı benim ışığım ve kurtuluşum; kimden korkacağım? Tanrı yaşamımın gücü; kim beni korkutabilir?

Kötüler, düşmanlarım ve karşıtlarımla birlikte, üzerime gelip etimi yemeye yeltendiklerinde, tökezleyip düştüler.

Bir kalabalık bana karşı birleşmiş olsa bile, kalbime korkunun girmesi gerekmez: Bana karşı savaş açılsa bile, ben buna güvenmeliyim.

Tanrı'dan tek isteğim; yaşamımın her günü onun evinde gezebileyim, Tanrı'nın güzelliğini görebileyim ve mabedinde araştırabileyim.

Ben o kadar şahane, o kadar vahşice, o kadar basit, o kadar her şeye karşın mutluyum ki! Mutluluk tarafından bir silindir gibi ezildim, iyilik tarafından parçalandım. Görebiliyorum. Vücudum kusursuz. Yaşamım bana geri verildi ve sevgili dünya da hiç olmazsa emirlere karşı gelme şansını kullanmadan kıyamete gitmeyecek.

Korkarım açıklamak zorundayım. Ama sadece şarkı söylemek istiyorum.

Düzen, Sacchetti, düzen! Bir başlangıç, bir orta, bir de son.

Yukarıdaki 93. madde, Skilliman'ın, yanında, aralarında Gayretkeş'in de olduğu muhafızlarla birlikte gelmesiyle sona ermişti.

"Pekâlâ, benim küçük cerahat suratlılarım, gitme zamanı geldi, Bay Sacchetti ziyaretçi kabul edemeyecek kadar hasta."

"Özür dilerim Doktor, ama biz burada kalıyoruz. Biliyor musunuz, burada kalmak için Bay Haast'dan izin aldık." Bunu söyleyen, titrek sesiyle Schipansky'ydi.

"Ya altınız birden –Quire nerede?– hemen kendiliğinizden şu kapıdan çıkarsınız ya da teker teker taşınırsınız. Ve muhafızlara, vicdanlarının izin verdiği oranda ufak tefek sertliklere de başvurabileceklerini söyledim. Acaba birisi şu sevimsiz eli o gürültülü daktilonun üzerinden kaldırabilir mi?"

Beklendiği gibi, bu işi üstlenen Gayretkeş oldu. Bir sükunet havasında daktilodan uzaklaşmak istedim, ama Gayretkeş herhalde bayağı yakındaydı (Bu arada muhafızlar bütün odaya dağılmışlar mıydı?); çünkü sağ elimi yakalamayı ve beni sandalyemden kaldırırken onu dayanılmaz acılarla kıvırmayı başardı. (Dudaklarından hafif bir tatmin sesi çıktı.) Acı, dakikalar boyu geçmedi, doğrusu sonuna kadar da geçmedi.

"Teşekkür ederim," dedi Skilliman."Ve baylar, şimdi de göstereceğim ki..."

Bu kesikliğin nedeni Haast'ın, Quire ile birlikte gelmesiydi. H.H. şaşkın bir ifadeyle söze başladı: "Bana söylendiğine

göre–"

"Tanrı'ya şükür ki geldiniz, general!" diye atıldı, soğukkanlılıkla doğaçlayan Skilliman. "Biraz daha gecikseydiniz, tam anlamıyla bir isyanla karşılaşacaktınız. İlk yapmanız gereken –ben size durumu açıklamadan önce– şu delikanlıları odalarına göndermektir."

Altı çömez bir protesto yağmuruyla söze karıştılar ama bu dalgalı suların üzerinde Skilliman'ın tiz nutku hepsini bastırdı: "General, sizi uyarıyorum – bu genç komploculari tek tek ayırmazsanız, Kamp Arşimet'in güvenliği ciddi bir şekilde tehlikeye girecek. Saygınlığınıza ve ününüze önem verdiğinizi biliyorum. Bu yüzden, lütfen öğüdümü dinleyin!"

Haast anlamsız bir mırıltı çıkardı, ama bunun yanında muhafızlara Skilliman'a uymaları yolunda bir işaret vermiş olmalı. Çömezler, bağrışarak odadan çıkarıldılar.

"Sanırım," diye başladı Haast, "fareniz bir dağ doğurdu." Durdu, bir yerlerde bir yanlış yaptığını sezmiş, bulmaya çalışıyordu.

"Generalim, bu konuyu konuşmaya başlamadan, Sacchetti'yi doktorların ihtimamına bırakmamızı önerebilir miyim? Onun... duymasını... istemediğim bazı şeyler var."

"Hayır! Bunu istemek için bazı nedenleri olmalı Haast. Benim kaderimi burada, benim yanımda belirleyin, yoksa anlamsız bir tartışma olabilir. Ondan şüpheleniyorum."

"Sıçarım onun şüphelerine! Burada önemli olan güvenlik. Ama cesedin de istediği olsun istiyorsanız, bırakın o da bizimle beraber yukarı çıksın."

"Yukarı nereye?" diye sordu Haast.

"Yukarı – bana evvelce de yukarı çıkma izni vermiştiniz. Şimdi neden inat ediyorsunuz?"

"İnat mı? İnat etmiyorum, sadece anlayamıyorum."

"Bunu burada tartışmak istemiyorum!"

(Şimdi bile, sonradan, tahmin edilemeyecek bir şekilde çok belirleyici olacağı gözüken bu noktada, Skilliman'ın neden ısrar ettiğini bilmiyorum. Çünkü, bu kesinlikle tahmin edilemeyecek bir şeydi. Acaba, rastgele bir konuda da olsa, dediğini yaptırabilirse, her konuda da yaptırabileceğini mi

düşünmüştü?)

"Pekâlâ," dedi Haast, yaşı, sesindeki (gittikçe daha sıklaşan) boyun eğişten de anlaşılıyordu. "Sacchetti'ye de yardım edin, olur mu?" diye muhafızlara seslendi. "Bir de, ona bir palto veya battaniye bulun, dışarısı soğuk."

Asansörlerde yaptığım en uzun yolculuktan çok daha uzun bir yolculuktu. Altımız da (Gayretkeş ve iki iri muhafız daha, benim kaçmamam için gerekliydi), kulaklarımın uğultusu dışında hiç ses çıkarmadan çıkışı gerçekleştirdik.

Asansörden çıktığımızda Haast, "Şimdi şu esrarlı konuşmaları kesip bana ne olduğunu anlatmalısınız. Louie bu kadar korkunç ne yaptı ki?"

"Bir isyan başlatmayı denedi ve neredeyse de başarıyordu. Ama benim gelmek istediğim burası değildi, dışarısı daha... güvenli."

Muhafızlar kollarıma girip beni halısız bir koridordan geçirdiler. Bir kapı, bir kapı daha, sonra yüzümde bir nefes hissettim, uzun zamandır görmediğiniz ve öldüğünü zannettiğiniz bir sevdiğinizin nefesi gibi. Merdivenin üç basamağından aşağı sendeleyerek indim, muhafızlar beni bırakmışlardı.

Hava!

Ve ayaklarımın altında, betonun Euklidesçi düzlüğü değil, alışılmadık, değişken dokulu toprak vardı. Ne yaptığımı tam olarak söyleyemeyeceğim, yüksek sesle bağırdım mı, kör gözlerimden yaşlar mı aktı, yüzüm soğuk kayalara yaslı ne kadar yattım, bilmiyorum. Kendimde değildim. Yaşamım boyunca hiç tatmadığım bir mutluluğu tadıyordum, çünkü bu sahici hava ve aylarca önce çekilip alındığım dünyanın kesin kayalarıydı.

Belki birkaç dakika konuşmuşlardı. Beni canlandıran, Haast'ın "Ne?" diyen çığlığı mıydı, aşırı soğuk muydu, yoksa yaklaşan tehlikeyi hissetmiş olmam mıydı, anımsayamıyorum.

"Öldür onu," diyordu, doğal bir sesle Skilliman. "Bak, daha açık konuşmamı bekleyemezsin."

"Öldüreyim mi?"

"Kaçmaya çalışırken. Görmüyor musun? Sırtı bize dö-

nük, Koşarken battaniyesini düşürmüş. Ateş etmek zorundasın. Geleneklere uygun."

Haast daha tereddüt gösteriyor olmalıydı, çünkü Skilliman bastırdı:

"Öldür onu. Öldürmek zorundasın. Bu adamın Kamp Arşimet'te varlığını sürdürmesinin mantıksal sonucunu sana açıkladım. Artan zekâsı yakında onu, hiçbirimizin başımıza ne zekice çoraplar ördüğünü tam olarak anlayamayacağı bir hale getirecek. Bugün onlara neden söz ettiğini size söyledim: Frar! Bizim bütün planlarını bilmemize karşın gerçekleşebilecek bir firar olacağını söyledi! Bizi ne kadar küçük gördüğünü düşünün! Nefretini düşünün!"

Hayalimde Haast'ın başını zayıfça sağa sola salladığını canlandırabiliyordum. "Ama... yapamam... yapamam... "

"Yapmalısınız! Yapmalısınız! Yapmalısınız! Eğer kendiniz yapamazsanız, muhafızlardan birini görevlendirin. Bir gönüllü isteyin. Eminim, biri size yardımcı olmaya istekli olacaktır."

Gayretkeş kendini şevkle ortaya attı, "Efendim, ben?"

"Sen, yerinde kal!" dedi Haast, sesinde hiç bir zayıflık belirtisi yoktu. Sonra Skilliman'a döndü, daha düşük bir sesle, "Muhafızlardan birinin... izin veremem... "

"O zaman kendi silahınızı kullanın, efendim. Eğer hemen bunu yapmazsanız, hiç bir zaman ağa yakalanıp yakalanmadığınızı anlayamayacaksınız. Bu Frankenstein canavarını siz yarattınız, sizin yok etmeniz gerekir."

"Ben kendim yapamam, onu... çok zamandır... tanıyorum... ve... ama siz? Yapabilir miydiniz? Eğer silah sizin elinizde olsaydı?"

"Verin bana! Sizi cevaplandıracağım."

"Muhafız, Dr. Skilliman'a silahını ver."

Bu konuşmaları takip eden uzun sessizlikte, orada dikildim ve döndüm, rüzgârı yüzümde hissetmek istemiştim.

"Eee? Eee, Sacchetti? Söylemek istediğin bir şey yok mu? Miras olarak bırakacağın bir çift dize? Diğer yanağını uzatacak mısın?" Sesinin yoğunluğunda, iradesine tam hakim olamadığını ima eden bir şeyler vardı.

"Bir şey var. Sana teşekkür ederim. Buraya yeniden çıkmak, o kadar güzeldi ki. Rüzgâr. Ve... söyleyebilir misiniz lütfen? Gece mi... yoksa gündüz mü?"

Cevap olarak sessizlik. Sonra bir silah sesi, bir tane daha. Toplam yedi tane. Her birinden sonra mutluluğum başka bir çapa erişiyordu.

Yaşıyorum! diye düşündüm. *Yaşıyorum*!

En uzun sessizlik, yedinci atıştan sonrakiydi, sonra Haast'ın sesi duyuldu: "Gece."

"Skilliman...?"

"Mermilerini yıldızlara sıktı."

"Sahiden mi?"

"Evet. Özellikle Orion kuşağını hedefler gibiydi."

"Anlamıyorum."

"Sen, Sacchetti, son sahnede, onun nefretinin azametine layık bir hedef değildin."

"Ya son mermi? İntihar mı...?"

"Belki niyetlendi, ama cesaret edemedi. Son kurşunu ben sıktım."

"Hâlâ anlayamıyorum."

Nezlenin kalınlaştırdığı bariton sesiyle Haast, "I'll Build a Stairway to Paradise"ın melodisini mırıldanmaya başladı.

"Haast," dedim. "Siz...?"

"Mordecai Washington," dedi. Omuzlarıma iki battaniyeyi gene sarmıştı. Düşünmeye başladım.

"Şimdi aşağı insek iyi olacak."

95.

Bir çözümün unsurları:

Haast/Mordecai beni, eski tiyatronun yanındaki, Gerçekler Müzem yapıldığında, Başyapıtın teçhizatının konduğu odaya götürdü. Muhafızlar benden çok Gayretkeş'le ilgileniyorlardı; G. kötü davranışlarına yüksek sesle itiraz ediyordu.

Cihazlar büyük fiyaskonun (o zaman öyle yorumlamıştım) gecesinde oldukları düzendeydiler. G. ve ben, sırasıyla Haast ve Mordecai'ın yerlerine yerleştirildik. Tüm mantık yürütme yeteneğim minnetle uyuşmuş olduğundan, kendimi

bağlanma ve yerleştirme işlemine teslim ettim. O zaman, az da olsa, neler olacağını anlamış olmalıyım ve bu yüzden de sonuçtan kendimi sorumlu görüyorum. Düğmeye basıldığında kendimi kaybettiğimi anımsıyorum. Gözlerimi açtığımda gördüm ki...

Ve bu, mucizenin yalnızca yarısıydı – görmüştüm!

...kendi vücudumu, o yarı ölü, yaşlı et ve hastalık çuvalını görmüştüm! O vücut silkelendi; gözleri –karanlığa– açıldı; elleri yüzüne doğru yükseldi; yüzü bir çığlık attı.

Eğilip kendi vücuduma, neredeyse bayıltıcı bir hayranlıkla baktım. Ona kendi vücudum diyebilir miydim? Yoksa hâlâ, büyük oranda Gayretkeş'e mi aitti?

96.

Bir çözümün unsurları, devam:

Mordecai, Kamp A.'daki ilk aylarında, mahkûmların nasıl şüphe çekmeden haberleşebilecekleri bir kod geliştirdiklerini anlattı. Bütün o "simya" saçmalıkları bir şifreydi, hiyerogliflerden de karmaşık bir kod; sık sık da, MGT bilgisayarlarını şaşırtmak için, irticalen yapılan anlamsız sözlerle –yani parazitle– daha da karmaşıklaştırılıyordu. Bu dil bir kez yerleştiğinde, birçok araştırma gerçekleştirildi, ama en gelecek vaat edeni, Schipansky ve arkadaşlarının da en son beyin jimnastiklerimizde yakınında dolaştıkları şeydi: Frawley'nin Cambridge'deki çalışmasıyla paralelliği olan, mekanik beyin dalgası kopyalaması ve kaydı. Bizi durduran düşünce, 'beyinşeyi'nin depodan nasıl çıkartılacağı olmuştu, tek anlamlı çözüm, başka bir insan vücudu kullanmaktı.

Mordecai ve arkadaşları da aynı sonuca varmışlardı; sonrakine de, yani yapacakları aletin hem kayıt hem de okuma işini aynı zamanda yapması gerekliliğine. Yani, bu bir zihin takasçısı olacaktı. Böyle bir aleti asgari deneyle geliştirebilmeleri, bu arada "Başyapıt" maskesini sürdürebilmeleri, aleti, onu kontrol edip masumiyetine tanıklık edecek elektronik mühendislerinin gözü önünde geliştirebilmeleri ve ilk denemede de onu bu kadar büyük bir başarıya ulaştırmış olmaları; Pallidine'in gücünün, tanık olduğum en korkutucu ispatı.

(Olay bittikten sonrası için küçük bir komiklik. Takasçının ana devre şemasını, Poe'nun "Kayıp Mektup" öyküsü tarzında saklanmış olarak, ortalık yerde Mordecai'ın kâğıt yığınlarının arasında görmüştüm. George Wagner'ın Masraf Defteri'nin arasında gördüğüm, bir "Kral" ve kafalardan oluşan kafesin olduğu çizim.)

97.

Bir çözümün unsurları, sonuç:

Haast'ın zihninin, kendini bir anda Mordecai'ın bitkin vücudunda bulunca paniğe kapılıp amboliye neden olması, iyi bir rastlantıydı. Mordecai, onu bitirenin, kendini bir zenci olarak bulması olduğunu iddia ediyor.

Aylardır Haast'ın ölü olduğunu ve ona yaptığım ziyaretleri düşünüyorum! Üzerinde düşündüğümde, Haast'da gördüğüm tüm o değişikliklerin birer ipucu olarak değerlendirilebileceğini fark ediyorum, ama genelde bu çok büyük bir başarıyla icra edilmiş bir kandırmacaydı.

Ama neydi bu kandırmacanın nedeni? Mordecai kademeli bir geçişin gerekliliğini anlattı, Haast'ın yetkilerini, ancak Haast gibi davranırsa kullanabilecekti. Hapishane müdürü olduktan sonra bile bir mahkûm!

Sırayla öbür mahkûmlar da (Piskopos, Sandemann, vs.,), zihin takasçısını kullanarak, kâh bir tıp görevlisinin, kâh bir muhafızın yerini alıp Kamp A.'nın personeline sızdılar. Benim gelişimin en garip sonucu, sertlik karşıtı görüşlerimden etkilenen mahkûmlardan, aralarında Barry Meade de olan üçünün, başkalarını kendilerinin yerine mahkûm etmektense, kendi ölümlerini seçmeleri olmuştu.

Benim de böyle bir özveride bulunmam korkusu Mordecai'ın, son ana, dönüş olanağı olmadan yeni vücuduma geçene kadar benden bunu gizli tutmasına neden oldu. Kendimi feda etmekte ısrar eder miydim? Bu yeni vücudu, yaşamı ve sağlığı o kadar seviyorum ki, inanamıyorum. Ama her halde ısrar ederdim!

98.

Bu arada, gelecek. Bir aşı için araştırmalar hayli ilerledi. Ulaşılabilir gözüken yirmi ayrı tepeden umut ışıltıları parıldıyor. Ve ölürsek bile, hiç olmazsa dövüşerek öleceğiz.

Bu nedenle, şarkımızı söyleyebiliriz.

99.

Hayır, o kadar da güzel değil. Dehşet de var. Haast/Mordecai'ın maskesinin ardında, daha uzaktaki, ilk pembe tepelerin ardındaki başka bir geleceğin, ölüm kadar aşırı bir soğukluk ve yabancılığın bilinci gizleniyor. Valery haklıymış! Sonunda akıl, yoksul ve çıplak. Sonunda hedefsiz bir güç olmanın en üst fakirliğine indi.

İçgüdülerim olmadan, hemen hemen hiçbir imge olmadan varım; artık bir hedefim yok. Hiçbir şeye benzemiyorum. Zehirin iki –deha ve ölüm– değil, sadece bir etkisi var. Adını ne koyarsanız koyun.

100.

Bitirmek için güzel, yuvarlak bir sayı.

Bugün 31 Aralık, diğer bir düzenlilik. Bugün Mordecai dedi ki: "Korkunç olanın çoğunu bilmiyoruz. Güzel olanın çoğunu da daha keşfedeceğiz. Kenara ulaşana kadar yol alalım."

—

ABD savaş halinde ve siz bir vicdani redci olarak askere gitmeyi kabul etmiyorsunuz...

Bir toplama kampına kapatılacaksınız ve üzerinizde deneyler yapılacak; insan zekasını geliştirmeyi, bir tür "üst-insan" yaratmayı hedefleyen deneyler. Ancak gardiyanlarınızın iyi hasaplayamadığı bir sorun var: Ya deneyler gerçekten başarılı olursa?



Bilimkurgu Roman
Metis Edebiyat
ISBN 975-342-210-5

9 799753 422108